

AZ KERE
SZTYEN SZVZEKNEC

Melyben minden ű iofzagos erköl-
chő, az közönfeges viragoc által ki jelené
ierne, és kepefterne.

AZ

Idgen nyeluen irok at kovetuen ;
Magyarul ira
PEECHI LVKACH.

Apoc: 2.

Legy hiü mind holtig, es meg adom neked az élet
rec coronaiat.

Nyomtatott Nagyszombatba
M. D. XCI.

Tíztesseg, io erhölch, es emberleg.
Az iffiusagnal kedues ekesseg.

Ezekből kezdem koszoromat kötni,
Szép viragit elmémnel szedegetni.

RATH GYÖRGY
KÖNYV. 1861

AZ KERESZT-
YEN HAZAS EMBE-
REKNEC, VELEC ŐSZVE IAM-
borul neuelt fioknac, es szemermes
szüz leanyoknac: Istennek irgal-
mat, aldaſtat, es szenteleſet
keuanom.

EY A korlatossággal gondolkottam
szent Palnac amax parancholat
tyaral. attyac baragran indicbatoc az ta
fraitokat Ephes. 6. Hanem az Istennek fe-
lismebe, es fegyelmebe neuellyetec űket: mely
parancholat, noha az tanitokat, es pasto-
rokatis, kiknek bñsegekre bizta Isten az ű
szent gyűlekezeti illyesse, miuel hogy tar-
toznac az ű alattac ualokat attyat szerea
rittel oktatni, es tanetani az Isten igeleuel,
hogy Christus elöt az ittlet napian szamos
adhaszanac, es munkaioknac tellyes beret va-
besse, de főkeppen ez bellyen az törvény

A z

szereb

AKADEMIA
KÖNYV. 1861

szertint ualo születek értti, hogy az keres-
tyen szülec gyermekeket, Isteneségbe ne-
uellyec, hogy iokka neuckedgyenec, es Isten
felőc lebeffene: ugy penig, hogy se igen ke-
menyec, se lagyac bozzaioc ne talaltassas-
nac. Mert midőn az szülec nyughatata-
lan feiőc, haborgoc, ugy hogy az gyerme-
kek, semmi attyai, auagy anny. Szerelmet
uoloc ne tapastalbassanac, ualami titkon uo-
lo gyűlöleg neuckedic kőztőc születec el-
len, keduetlenekke, es delcezekke leszec,
szo fogadatlanokka, az mint szol ezen A-
postol Col: 3. Meg keserezec, ugyanys-
ra, hogy semmi iot születeknec ne cheleked-
gyenec, hanem uisza rugokka, es enge-
detlenekke talaltatnac, mi helen uala-
mennytire föl sugarosodnac, es buzalkod-
nac. Viszontac ha lagyan neuelic, affele en-
gedelmesség mellet, minden faytalanfagba,
bünökbe, es gonossagokba neuckednec föl,
es kenyes keduc tölt orkölcbben, annyira

meg

meg uastagodnac, hogy semmi inteft az uam
ne uegyenec, feddeffal, es orczasaffal ne gon-
dollyanac. Azert akaria szent Pal, hogy
bizonyos modot, es közep utat talallyanac,
az szülec gyermekeknac föl neuelessebt, ugy
hogy se igen keményec, se lasuc ne legye-
nec, hanem először sepp Roual, es inteftet ta-
nichac őket, ha nem fogadgyac, az utan
meg fedgyec, es baychac az mint illic: igen
sepen tanit az bölcb Prouerb: 23. es Eccl:
7. es 30. Ez inteft senki en tülem gonosz,
neuen nem ueheti, miuel hogy tartozunc egy-
mast oktatni: annyira sem igyekszem ez ia-
rasban, hogy en az igaz tanito pastoroka-
nac tisztibe akarnc ezzel bogni: kitul Isten
oltalmazzon, hanem ualamiuel tudgyuc
az kisdedekbe az Isteni esmeretet neuelni,
azzal tartozunc egyenkint, ualamint boz-
za ferbetunc, uagy pelda befed által, uagy
irassal, sepp sentenciakkal, kepek nec peldai-
ual, igaz historiaknac elő befeleffene. auagy

A 3

Comedlaknac, Tragedlaknac, es latekok a
nac előhozasaua, hogy az ifjuságban ne a
uekedgyec az engedelmesség, emberseg, es
io erkölch, es hogy az Istennek felelmebe
fól neuekedgyenec. De tudom, hogy sa-
han az eleit latuan ez irasnac, miuel hogy
az keresztyen süzekerül uagyon emleke-
zet, mint ha őket nem illelne, letefje, es
olvasni nehezleni kezdje: mind az által,
oly közönsegeffen uadnac rendelue, az
lassagos erkölchöc ez irasban: hogy az
tudosoc dolgoc közöt, idő mulatast ta-
lalbatnac, az kisdedec tanulsagot uehete-
nec: Hogy penig főkeppen titeket fo-
glac keresztyen süzec ez irasban oktata-
ni nem heiaaba, mert egy kisded hat es-
szendős leanzo, kit ueletec őszue Isten
elteffen, az ü bens neuenec tistefegere, o-
kot adaex intesre, kit még olyan artata-
lanfagban, haylandot latec, ez uilagi kila-

só exiffrrara, ki senkines tanetassabul ka-
borot kött uala 1. lulii 90. Az Isten
bolgalattjara penig nem oly haylandot,
es miuel hogy ü abban gyönyörködlic
uala, enis dolgaim közöt nagy könnyen
ez intes. es lelki kaborot meg köttem,
miuel hogy samtalan fő iamboroc uannac
az Anyaszentegyhazban, kiket könetuen e-
nül Isten segetsegeuel im MAGYAR VII.
ueghez uitem. De ezis adot okot rea-
hogy miluan lattam, hogy az io gondui-
felő sülekne, kie gyermekit kisded korok-
ban iol tanetattjuc, io gyermekec ne-
uekedne: es noba az V. Isten batal-
mas fölseg Ecclesi. 3. mind az által ue-
gyan nagy dolgokat chelekefje az nyas-
ualljasokkal: Az iamborul neuelt süzec,
noba az ü gyarlo, es gyenge uoltokert, mint
ba nyomorultac uolnanac, de az Anyasent-
egyhaznac meg maradasara, ugy. a. m. lto-

sagos edenyec bolot daikafagokkal, föld, o-
 kos, iambor fiakat nevelnec, kic által az I-
 stem akaratját ueghez uiszi, es batalmas biro-
 dalmat meg tökelli szüntelē, ualtozas nekül.
 Azert ez irasbanis semmit egyeb nincsen
 iambor föl neuelesre ualo dolgoknal, melyec
 sēp uiragokhoz uannac hasonlettatua, es
 arany, ezüst fonalhoz, es egyeb sīnyū sely-
 mekhez, ugy hogy egy sēp lelki tisztessēges
 kōsorot kōsitettem, mely fiuek nec termē-
 sētīt az mennire ide eleg uolt, elő hōstam,
 hogy az kic oluafsac, az uiragoknak ű mi-
 uoltoc. ešsekben iutuan, mindgyarast az io
 erkōlebrül, melyet peldaz, inkab meg emle-
 kezēnec. Mert bizonyara oly negeliesec,
 es kedue tōltec uagyunc, hogy ha ugy nem
 chelekesznec uelunc mint az Apatekariuf-
 soc (kic az oruossagot ualami czukorral,
 auagy mezzel fedezic be, hogy inkab be-
 uehessec az betegec.) ha sēp sōual, auagy
 saual ualo eškdōzōkcel nem elnec, es oktat-

adac

nāc minket, igen nebezec uagyunc az io er-
 kōlebök nec chelekedetire, es meg fogadaja-
 ra: azert nem artot, hogy iz hasonlatats
 saggal eltem ez irasban, hogy ualamikor
 affele uiragokat sednec az sūzēc, auagy
 kōsoroba kōdic, kešerittešsenec az io er-
 kōlebōkrül, chac meg emlekezni: Ez en kif-
 ded munkamat uagyetec io neuen, kiuanys-
 tokis az Istentul, mint en nektec feienkint
 sūntelen igyekezem, es kerem, hogy ueletec
 őšue nyerhessem meg amaz ueghetetlen kō-
 ronat, melyröl emlekezet uagyon 4 Ešdr: 2.
 z Thimo: 4. 1 Pet: 3. Iac: 1. Apoc: 2.
 Amen. Kōlt Nagysombatba, magam hō-
 zam mellet ualo uiragos sūues kert-
 ben, szent Mihaly Archangyal
 napian. 1591.

Pecchi Lukac.

A s

AZ

AZ KERESZTYEN SZŰ
zeknec tisztességes koszorója.

LVASSVC amaz régi
Remete szent Antalról, *Atba:*
in vita Anthonij, hogy az pus-
ztából ki jűuen., soc fő tudosokkat
szembe ment, kic űtet tudatlannac tar-
tottac, miuel hogy azt aletanac, hogy
könyvei nem volnana: de űket meg-
győzte, es az Christus hitire teretette.
Mely bölcheseget, ketseg nekűl ez kil-
fő teremptet allatoknac szépségeből
vet, gondolkoduan az főlleges Istena-
nec hatalmasságarol, melyet meg tapa-
sztalt

TISZTES: KOSZORÓJA. 2
szalt ez kilső allatokban, kikben ige-
nis gyönyörködör, *Hieron: in vita*
Hilarious: vgy hogy ez világ kerekse-
genec szépsége, eleg nagy könyű les-
hetet ű neki, az az, az Istennec terem-
tet allati, es minden dolgoknac termé-
szeti, melyből az Istent meg esmerhet-
ne, az iofzagos dolgoknac, es feslet er-
kölcöknek kepet meg tapasztalhatna,
es minden iot tanulhatna. Mely chele-
kedetiuel űiol igyekezet, mint egyeb
soc szent iambor fő embereknek iraslis
niluan ielenit igen ionac lenni, az ter-
remptet allatokrol valo gondolkod-
dast, miuel hogy az teremptonac esme-
retire viszi az embert, es igaz tisztele-
tíre. ű maga vrunc Christusis halgato-
it, ezen teremptet allatoknac nezesere,
es követesere indet, midőn az kigyos-
nac

AZ KEREST: SZŰZEKNEC

nac okosságát, az galambnac egyigyű-
 seget *Matb: 10.* az röpöső madarakat
 az egen, az viragozó liliomokat az me-
 zőkön, *Matb: 6.* mesterül vetelőnk
 be: hogy mi az fige fát, es minden fas-
 kat, *Luc: 2.* szemlelyuc, az fias tikot
 chirkeiuel *Matb: 23.* magunknac peld-
 daul vegyuc: Nem oknekül ilet pelda
 beszédrelis, mint az iuhrol emlekeze-
 uen, *Ioan: 10.* az mag vetőrül, es mu-
 star magrol, *Matb: 13.* hejában sem em-
 lekezie az Soltar könyu, az hattyufi-
 akrol, *Psal: 146.* hasonletuan egyetem
 be az embernek folyo-eletet, az fűvek-
 hez, es viragokhoz. *Esa: 40.* Ez peld-
 daktul vitettetuen az regi sz:attyac soc-
 sele szép peldazo gondolatokat hatra-
 nac irásokba, melyeket ki ielengette-
 nec, es mutattatnac az napnac, holdnac
 for-

TISZTES: KOSZORÓIA. 3

forgalaba, meheknek, hangaknac gyor-
 salagokban, pelikannac, farkanyoknac
 szarvasoknac, es egyeb fele allatoknac
 peldaiaban.

Miuel penig, hogy en ez könyuech
 kibe közönseggel az keresztien szű-
 zeknek oktataffara, az io erkölchöknek
 meg tanulasarol, az kic abban akarnac
 meg öröködni, valamit vegeztem ir-
 ni, koutuen az neuezet peldakat. ez
 kisdéd intett vgy rendelem, hogy az
 mely io erkölchről emlekezem, bizo-
 nyos fűvekhez, es viragokhoz rendel-
 lyem, es helyheztessem, melyeket az
 tökelletes, es szemermes szűzec kertek
 ben szoktac ültetni, es vetni, az vitan
 rendel koszoroban ködni: emlekezuen
 azoknac természetéről, az menyire
 ez iras-zenuedhes ű tülökis az szűzek-
 tul

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

tul az Isten mit kiuanyon: hogy eke-
pen az Isten igeter, es ez mindennapi
koszoro által io erkölchöt tanulja-
nac, es az isteni felelemben meg vilá-
gosodgyanac; holot varasonkent fős-
lötte faytalan, es feslet erkölchö gyér-
mekeket latunc föld neuekedni, kikből
vastagodnac az vtan, az Istentelen
ven emberec. De hogy iobban Isten
segetsegeuel ez igyekezetet veghez vi-
helsűc, negy dologrol emlekezem ez
irasban. Először meg ielentem az sze-
mertnes szűzec ioszagos erkölchöket
minemű helen-tanulhattyac, es találhat-
tyac meg, midon emlekezni fogoc az
lelki fűves kertről, abban rendelt agak-
rol, es plantaltatot fűuekről.

Masodszor meg mutatom rendsze-
rent, az szűzekhez illendő io erköl-
chö.

TISZTESI KOSZOROJA. 4

chöket, hasonletuan azokat egy mas
vtan bizonyos viragokhoz.

Harmadszor meg ielentem, micho-
da okoc indechac az szűzeket, hogy io
erkölchbe foglalhassac magokat: mely
okokat hasonletoc az arany, ezüst fo-
nalhoz, es egyeb színmű selmekhez, mel-
lyekkel szoktac az koszorot kötni.

Vtolszor bizonyos eszközöket, es
vtakat hozoc elől, melyec által az szű-
zec, az io erkölchhöz iuthassanac, es
tisztességgel viselhesse.

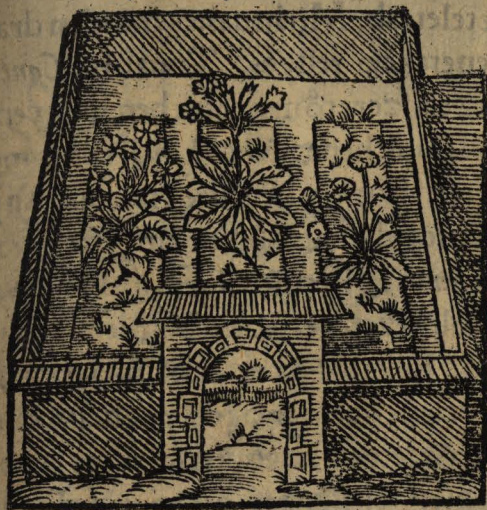
ELSŐ RESZE.

SZO kasoc az szűz leanzoknac, mi-
dön keduec vagyon, hogy naponkent
vy, frís, es vizeleleuemetet koszorot
viselleyenec: mely viragokat először

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
 az szabad mezőkön szellel nem szok-
 tac keretni, hanem hogy szüntelen, és
 hamarsággal hozzaióc iuthassanak
 bizonyos kertet szoktat tartani, mely
 el rendelt agyakkal, melyekben vanna
 az el vetet viragoc, es plantaltatot fu-
 uec, melyekkel az koszoro kötesben
 szoktat elni, bizonyos helekben plan-
 talyac, es veric. Es miuel, hogy semmi
 virag, gyöker, es ág, bog, lár nekül
 nem szokot lenni, es viragozni, szük-
 seg az virag kedüefert gyökereket
 plantalni, es az föl nőt farakat el boy-
 tant: Nem külömben valamely lea-
 zo, az ió erkölchel, es tiszteletifleggel
 kiuan föl ekefetterni, szükség hogy lel-
 ki fütes kertet, es valogator gyökerek
 kel kazdag agyagat keressen, melyek-
 ben az ió erkölchnec sz pletet meg ta-
 lalt

TISZTES: KOSZORÓIA. 5
 lalhattac, niluabbanis meg tanulhas-
 sac, mit kellyen chelekedniec, es eltek-
 ben mitul tartoztassac magokat.

Az gyökeres viragos kert, az keresztien
 Anyaszentegyház, az mint ielenti
 az bölch, Cant: 4.

EN legyessém be rekesztet kert,
 B vagy

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

◦ vagy te, neuedeken seged hasonlo az
gyönyörűseges kerthez, mely Po-
mogranaua, es valogator gyümöl-
chokkal ekes, Ciprosal, nardussal, safi-
franyal, és illatozo szekfüvel, fáheyal
kedues, Libanusnac minden fainal ti-
szteletesb, Mirhaua, es minden draga
kenetekkel tellyes. *Touabba Cant: 5.*
Az en szeretőm kertyeben megyen, es
gyümölchenec iauat kezdi enni, mely
kerten n mely bölchec ertic az Anya-
szentegyhazat: Mint am *Ecclesi: 24.*
szoluan az Istennec igeie, az keresztényi
gyülekezetet erti. En belőlem foly-
nak az folyasoc a kertekbe, miképpen az
vizec a chatornyakon vifeltetnec: ott
öntöztetnec az en kerteim, es reteim,
betűseggel ilz-
nac: ott az en folyasim,
patakokka neuedednec, és folyo vize-
im

TISZTES: KOSZOROIA. 8

im nagy tokka, mert tudományom oly
szellel fenylic, mint az reggeli vilagosi-
sag, mely nagy mesze ki terieszti fene-
seget. ű magais az földseges Isten így
szol prophetaia által, *Esa: 58.* hason-
lo leszen az en nepem az meg nedues-
tet kerthez. Ekkeppen emlékezet va-
gyon az Anyaszentegyhazrul, *Esa: 51.*
Az ű pusztasagat gyönyörűsege-
sezi, es kietlenet, mint az vrnac kerti.
Az ű lelkec hasonlo leszen a nedues
kerthez, es touab nem fog-
nac ehezni. *Hier: 31.* El szaggatta satorat,
mint valami ekes kertet, *Tren: 2.* Az föld szine
előt hasonlo az gyönyörűseges kerte-
hez, *lobek: 2.* Ehez azért az keresztényi
Anyaszentegyhazhoz szűkleg, hogy
az szűzec magokat szoktassac, es hay-
chac, hogy az lelki io erkölchők-
nec

B 2 koszo

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
koszoruiat, Isten, es ember elöt, ked-
velen meg köthessék, mert chac ez gű-
lekezetben, az Anyaszentegyhazba ta-
laltatnac az io erkölchőknek elinereti-
re való oktataffóc, es elz közőc, micho-
dac legyenec az io erkölchóc, honnan
szarmazzatnac, es agazatnac, emberbe
mikeppen gyökerezene, michoda ve-
gac legyen, es gyümölchöket szereze-
nec az hű emberekbe, chac ez gyűle-
kezetbe tanulhattatnac meg, mely dol-
goc az igaz Anyaszentegyhaz kiul-
nem talaltathatnac az Istenteleneknek
ü vtokon, fertelmes, es szemtelen Epi-
curus elető torokos vilagnac őszuenn
fetaló emberec közőt, kie egyéb eletet
nem hisznec ez ektelenfegnel, es azért
naponkint Isten uetül, minden bűnök
ben elnec, vgy hogy semmi iot ne talal-
hassunc,

TISZTES: KOSZORÓIA. 7
hessunc, es lathassunc. Mert ez vilag-
nac fiaí egyéb mulatast, es örömet nem
tartnac, chelekedetekkel sem mutogat-
nac, mely telyes nem volna fertelmes
vetkekkel, Istentelenfegekkel: tisztata-
lansag, dobzodas, reszegseg vralko-
dic, de az mi leg gonosb, az szidalomra
való dolgot, iofzagos dolognac, es ti-
szteffegelnec tarttatnac, az Isteni iofza-
gos chelekedettul penig, ingyen semit
nem ertnec, melyec az első tablan meg-
vadnac íczettetue. Nemis szűkseg,
hogy az keresztien szűzecezt ez füves
keter sokaig keressec, mert az Anya-
szentegyhazba helyhezette az Istent min-
den akarattat, melybe az keresztseg al-
talbeis leptec imar, bizonyos dolgokat
talaltatnac, melyekből az io erkölchöket
könnyen meg tanulhattatnac, az penig az
B 3 kezrül

AZ KERESZT: SZÜZENEK
kezről keze adatot tudománybul, az
Euangeliombul, az oltari szentseggel,
igazan való elessel, az mint Christus
vrunc hatta, es rendelte, könyen veg
hez vihetic. Azert ha valamely szüz
meg ezt meg nem talalta ez fűves ker
tet, ki uanyais meg lelnoi, magaua bizo
nyossan el higye, hogy soha anni iofza
gos chelekedetet nem miuelhet, bár az
termesztet folyassabul chelekedge azt,
mely Isten elöt kedues legyen, ha az
Anyaszentegyhaz kiüül chelekefzi, mi
uel hogy kiüülörte ninchen, az idu öf
seg, mert chac ot vagyon az igaz hit,
es valahol az igaz hit nem talaltatic, le
hetetlen, hogy ot idu öfsegre valo io er
kölchöc, es chelekedetec következenc.

AZ VETEMENYES

agyac.

EZ

TISZTEST: KOSZOROJA. 8

EZ szép kertben három rendbeli
vetemenyes agyac vanna, melyek
ben az io erkölchöknek viragit szük
seg keresniec: Az az, szükseg, hog az
Anyaszentegyhazban három tanito me
stert vegyenec eleikbe, kiktul az io er
kölchöt meg tanulhassac. Az első á
gyat neuezhetyuc természet rendelese
nec, auagy oktatassanac, melyből az re
gi pogany szüzet, mostanis minden o
kos alzonyallat, ű magát tisztessgre,
embersegre, természet szerint oktatia,
es vezerli: Mely vetemenyes ágyat, az
főlleges Isten ű maga plantala, es vete
az teremptesbe, tulaydon hasonlatos
sagara, Gen: 1, es draga okossággal, er
telemmel, engedelmesseggel, es min
den iofzagos chelekedettel, az első szü
zet Euat föl ekefsite, ki vran idővel

B 4

kő

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
következtenec, es plantaltattanac az
több szüze, es szemermes asszonyalla-
toc. Ez egyetlen egy ág penig, anni
fűveket hozot vala az első szüz Eua-
nac, hogy holtaig az io erkölchnec, es
Isteni felelemnec koszoruiat köthette
volna, ha chalardfagtul magat oltala-
mazta volna, de mivel hogy az alnok-
sagnac, es minden io erkölch ellenfele-
nec engede az ördögnek, es az neki a-
dott világossággal nem akara meg ele-
gedni, Gen: 3. rettenetes esetiuel, oly
fertelmes, es iszonyu bűntörőnőket, es
foito fűveket fogada ez viragos ág-
ba, hogy az természetnec minden ren-
deletet meg ferteztetne, mert az erte-
lemnec, szüznec, es akaratnac minden
viragit, es fűveit, az io erkölchnec tel-
lyes rosait meg fonyasztta, es gyűkeres-
rül

TISZTES: KOSZOROIA. 9
rülle hollata, vgy annira, hogy egy,
vagy két iofzagos erkölchnec meg fo-
nyat gyűkerenala aleg maradna, fő-
keppen az első tablán meg jeczerioka-
ban: Mind az által, az fölséges Isten
visszontac az Anyaszentegyhazba szü-
leke által el keszte az vyonnan szü-
tekbe, es keresztetekbe ez viragos ágat
epeteni, es lassan lassan naponkint ki-
kezdne fakadni, az plantaltatot meg-
heruat fűvec, es gyűkeres, az okossá-
nac világossága meg kezd tisztulni, az
az, az akarat, es szüznec indulati, enge-
delmesbec Istenekhez, es felebaratia-
hoz. Añakokaert az keresztyn szüz le-
anzo, az ű természetit, es lelki esmeretit
könen be vetheti, szép fűvekkel, es mi-
dolog legyen tisztelleges, mi nem, meg-
esmerheti azokbul az pogany irások-
B 5 bul,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

bul, es példakbul, melyeket elő hozoc ez vtan: Kikrül sz: Pal Rom: 2. ig szol, Ninchen az poganyoknal vgy inond az törüeny, hanem természet szerine chelekeszic az ki adot törüent, es ünön magoc magoknac törüenyec, midön niluan ielengetic, az törüennec chelekedet szüekben meg iratatac lenni.

Az második füves ág, neuztetie irasnac, es nyelű által valo igenec, melyec minket az io erkölchre intenec, es az gonoszul meg vonsnac: Mert miuel hogy az természetec törüenyec valamennire meg erőlenült vala, az fölséges Isten veghetetlen irgalmassagabul, hogy az ember, melyet az io erkölchre teremtet vala, es az vtan megis váltá, vissontac azon io erkölchbe iarna, es foglalna magat, az Isteneséget,

es

TISZTES: KOSZOROIA. 10

es emberseget meg oltalmazuan: az természetec vilagossága melle, sz: akarattyat, es parancholatattyat irasba hagyta, mely io erkölchöknek fundamentuma, es feneke, a tiz parancholat, ki uánais az fölséges Isten, hogy mi szent séges akarattyat chelekedgyunc, es ahoz szabuc magunkat, mert mind ahoz, melyec meg vannac irua, az mi oktatásunkra, es tanulságunkra iratatac tanac meg, Rom: 15. Es minden iras, mely az Istentul adator, es az sz: Lekült vagyon, fölötte hasznos tanításra, feddesre, orczasásra, es az igazságra valo oktatásra, vgy hogy tökéletesse, es minden iofzagos chelekedetben tudossa, okossais tegye az kereszten embert, 1. Thim: 3. Azert ielengette Isten Moysesnek minden hatalmassagit,

Psal:

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

Pfal: 103. Parancholais, hogy az Iſra-
el ſiai azokrul meg emlekeznenec. Soc
egyeb könyueketis iratot az Bibliaban,
mellyekben az Iſteneſſegrul, emberſeg
rul, es io erkölchőkrol beűlegeſſen va
gyon írua, mint am Moysesnec őtr
könyue, Salamonnac pelda befzedi, az
Bölchnec könyue, Ecclesiastes, auagy
Iesus Sirach: közönſeggel inkab, az
prophetaknac, es apoltoloknac irafoc,
es leuelec, vgy hogy az keresztien szü-
zec ne mondhaſſac, hogy nem tudgac,
es érchee, mi legyen az Iſtennec aka-
rattya. Ezec vtan köuetekezne az ar-
tyaknac, es ſzent Doctroknac irafoc,
Agostone, Ambruse, Hieronimuse,
&c: es a többie, kie gyakorta az szü-
zekhez, es alzonyallatokhoz irtanac,
mellyekben az io erkölchőkre oktat

tac

TISZTES: KOSZOROJA. II

tac űket. Ide valoc ez vilagi irafokis,
vgy mint pogani, es vilagi törvények
rul valo irafoc, mellyekben az ioſzagos
chelekedetekrul, es ſeſlet erkölchrul,
uſt: teſſegrul, es ſzemteleneſegrul, ſzam-
talan: irtanac az pogany ſzepen ſzollo
ſerſiac, es poetac. Az io erkölchőkne
nemiről, es ſeierül irt Cicero, Dioge-
nes Laercius, Iſocrates, Plato, Aristo-
teles, Demosthenes, es Seneca, kie nag
ſzep tanuſſaggal ielengetic az io er-
kölchne minden rendit. De miuel
hogy az ſzent Doctroknac, es pogani
bölcheknac irafoc deakul vannac, es
Görögül, annac fölötte ſzamtalan, es
fölötte hoſzuac, vgy hogy az keres-
ztien szüzec azt meg nem foghatyac,
azokbul chac valami ſzep ſentenciakat
ſzedec őſzuc, mellyekbül az io erköl-

chőt

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
thót meg találhassac, es az gonoszt el
tauoztathassac. Vtolszor ez fűes ágy-
hoz tartozic az nyeluel valo tanitas,
vgy mint az prädikatoroknac tanital
soc, ischöla mesterekne, es szülekne
szeretettel valo oktataffoc, es mindert
ven emberekne igazgatafsi, kie tar-
toznac azzal, högy az iffiusagot tanis-
chac, es iora vezeryec, mint ez irasnac
negyedie reszeben meg ielentem. A-
zert ha az tisztelleges szüz figelmel-
sen kezdi halgatni az prädikatorokat,
es tanitokat, kie az szent irasbul, es sz:
Doctoroknac magyazattyabul tan-
itnac, annac földötte az ü szüleit, es ve-
neit minden iambor oktato szemelir,
es tisztelleges inteseket meg fogadga,
bizónara az io erkölch koszorüianac
meg ködtelsere igen szep viragokat, es
fűs

TISZTES: KOSZORÖIA. 12
fűeket kezd tulöc nyerni, vgy högy,
az el kezdet tisztelleges koszorut veg-
hez vihesse.

Az harmadic viragos ágy, soc io
peldac, melyekre int minket, *Ecle: 2.*
Tekinch tec meg az regiekne peldait,
es foglalyatoc szüetekbe: ez harmadic
ágyba vannac immar ölygyűlue az
viragoc, es fűuec minden rend nekül,
az az, az peldac mutogattyac, mind az
io, es gonosz erkölchet, mint högy az
emberekis elegyessen vannac e vilá-
gon, im mast ferfiat, az omban aszo-
nyallatot, ezentul tudos embert, keues
mulua vitezlő embert, chac hammar-
mies embert, leanzot, aszonyallatot,
gyermeket szoktunc latni, es tapaszta-
ni. Es valamint az viragot, es fűuet es
lőször figyelmetelsen kely meg tekint-
tenünc, es azoknac külömbsegeket
meg

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

meg tanulnunc, es vő az mellyec szük-
segesec, es eluenec (az mint az esten
dő, részeiben magaua szokor hozni)
foktunc le szedni, ezen keppen szükseg,
hogy az tisztességes szüzec az őszue-
keuert, es őlygyült példakbul, chae-
zokat vegyec, es tanulyac mastul, mel-
lyec az ő állapotokat ideieket, es sze-
melyeket illeti. Azert először ide va-
lo az az példac, melyeket az histo-
riakbul szoktunc meg esmerni, es az
elő embereknek naponkint valo chele-
kedetekbul, vgy mint mikor valamely
kertben szép tellyes juolat, székfüvet,
auagy egyéb füvet latunc, azt szoktunc
mondani, ennek maguat veszem, a-
uagy gyűkeret plantalom, nem kü-
lőmben, az szüzec az élő embereknek,
iambor cleteket latuan, szükseg hog-
vala

TISZTES: KÖSZÖRŐIA. 13

valamelyekhez havioluan mondgyac,
ez iambort kiuanom minden ioban kö-
vetnem: Az historiakbul azt vehetic
eszekben, regenten az io erkölchő szü-
zec, mint tartottac magokat: Ide szola-
galnac, az Euangeliumi szent irasnac
historialis, melyeket az Isten azért íra-
tot meg, hogy lassuc az Isten felő sze-
melyec, szent lelke által, mennire gerie-
deztec, szent parancholatit, regenten
mint igyekeztec nagy faratsaggal meg-
tartani, é mellet az őrdög, es é világ,
mint igyekezec az Istentelen iffiusagot
az Istennek törvényetül el vonni. Az-
ert ha ez füves harmadic agybul, az
kereftyen szüzec, viragot akarnac szed-
ni, gyakorlatossaggal oluastassac, es
hallyac, első, második, harmadic, ne-
gyedic könyueit Moysesnek, az Birak-
C nae

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

nackönyueit, Ruth historiaiat, Samu-
elet, az Kirali könyueket, Hesteret, Iob
patriarchaet, Tobiaset, Iudit aszonyet,
Machabeusset, es Susanna historiaiat,
az Euangeliumi meg lett dolgokat, ho-
lót főt historiait találnac az szüzece, ne-
ha tisztességes, neha tiszteletlen dolgo-
kat, az iókat köüessé, az gonoszoktul,
meg vialuan, el táuozzanac. Leg szeb-
peldaiat penig az Isteneffegnece tisztessé-
segnece, es embersegnece meg találhat-
tyac, az dragalatos szűz Mariaban, ki-
rül szent Ambrus *lib: 2. de virginitate*,
azt beszelli, hogy szent életet, mint ne-
minemű kepet vgyan föl kellene ír-
nunc, főkeppen tisztaságos szűzeceget,
miuel hogy ű benne fenyekednece,
mint valami tükörben az igaz tisztasá-
g, es az io erkölchnec igaz hele. Szűk
seg

TISZTES: KÖSZÖRÖIA. 14

seg azért ettől példát vennetec keres-
tyen szüzece, életeteknece minden ren-
diben, mert meg mutattya nektece, igaz
mesterül, az iamborságnac igaz ne-
met, magatokban mint kellefféce meg-
jóbbtanotoc, es mit kellyesséce el tá-
uoztatnotoc. Az Bibliabeli historiae
vian, nagy hasznoson szolgálnac min-
den kronikac, es írot könyuece, melye-
ket az Anyaszentegyház historiainae
hiuunc, noha mind világi, es lelki dol-
gokat foglalynac magokba, es mind
kerestyeneknece, es poganyoknac élete-
ket niluan viselyec, es hordozzac, mely
historiae közöt gyakorta az szűzece-
rül, es aszonyallatoktul, azoknae ti-
staságos életekről emlékezet vagon.
Mely könyuece, noha emberektul írat-
tattanac vgyan, mind az által igen has-
znos

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

sznos oluafra, miuel hogy neha neha
szep, es hasznos dolgokat tapasztalhat
benne az oluaffo, de affele irafoc, meli
lyec spekelue vannac, es rakuac min-
den tisztelen, el vetet, es lstenelen
dolgokal, igen el kel tauofztatnunc, mi-
uel hogy az lstenec szent lelke tilt az-
zoktul, *Ephes: 4.* Semi gonofz beszed
szaiatokbul ki ne szarmazzec: okat va-
gyan ott meg mondga, hogy az lsten-
ec sz: lelket meg ne szomorichatoc,
melyel meg vattoc iegefztetue, valta-
stoknac napian. *Touabba Ephes: 5.*
fertelmesség, es minden tisztatalansag,
szemtelenseg, esztelen chelekedet, es
fertelmes chel chapas, ingyen se neueza-
resslec köztetec. Es miuel hogy nagy
beü, es szamtalan irafoc, es hiftoriac
vannac, mind az kerestyen, es poganoc
közöt

TISZTES: KOSZOROIA. AIS

közöt lett dolgokrul, azoknac oluafra
lokcal nem terhellec titeket, hanem ez
könyuechket chac röuid neminemü
hiftoriakkal hintem meg, mellyec szol-
gálni fognac az io erkölch nec meg ne-
resere, vgy hogy mint valami tükör-
ben, életetek nec minden rendiben ma-
gokat meg tekinthetitec. *Malodic:*
reszeben, ezen füues agynac, következ-
nec azoknac peldaioc, kic mi időnkbe-
el nec, mert noha ez vilagnac végen,
mely imar mindenestul gonossagban
fekszic, *1. Ioan: 5.* Gonofzsag, iszonyu-
sag forog emberek nec tenyeren, es az
io erkölch helyet az gonossag vralko-
dic, az szemtelenseg chac szolgalo le-
anyul se vegye az dragalaros szem-
melleget, az lsten felelmet penig ez
földön imar vgan ne esmeriec, hanem
C 3 szamla

AZ KEREST: SZÜZERNEC

szamkiutesben bohattac, úis az eg-
ben elöttőc föl repült, mint az poëta-
iriac Astrea felől: de megis talaltatnac
oly ferfiac, es emberec, kic magokat, es
szemelyeket vgy tartyac egyebec előt,
mint kerestyen emberhez illic, mago-
kat gonosságtul meg oltalmazuan, es
az ifiulagban igen örömeft latyac az
io erkölchőt, tamogattyakis űket, kik
nelis az regi predikatoroknac intesec,
es Isten igeienec magua, nem hassonta-
lan, az vñeknec, es oskola mestereke-
nec intesec, fűstbe nāloc nem megyen,
Azert vagyone nemzetseged kőzöt,
vduarba, leanzo gyűlekezetbe, varas-
ba, faluba, hazba, valami szűz leany,
auagy aszonyallat, ki az Isteni felelem-
be gyorsalkodic, es az tisztaságót sze-
retis, te is igyekezzel űtet mennel hama-
reb

TISZTES: KOSZOROIV. 16

reb lehet, effele erkölchbe kőuetni, es
rűle tanulni, es ne szegyenled, bar ne-
mesb, kazdagb, szébb, nemzetesleb leg-
ű nalanal. Miel hogy penig az lea-
zo szűzhöz senki kőzelb nem forgo-
dic, mint edes annya, melto bizoniara
hogy elöttē embersegeffen tarcha ma-
gat, vgy hogy tisztessēgben, emberse-
gben, es io erkölchben, az ű leanyi előt,
hazitűkőrnec talaltassec.

*Mit érclűnc az viragoknac száran,
es koroian?*

AZ viragoknac, es fűueknec szár-
ran, meltan erthettyűc az hitet, mel-
lyel, minden ioszagos dolgoc előt, szűk
seg hogy az kerestyen szűzec fenye-
kedgyenec. Mert először, mikeppen
az viragnac szára, es koroia, gyűkeret

C 4 vert

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

vert az ágyban, mely az fűves kertben
talaltatic, azonkeppen az hit fundaltatic
az Istennek akarattya, vagy vagy
gyon az megírva, vag ninchen: Mely
hit *Rom: 10.* az hallomásbul szarmas
zic, az hallas penig az Isten igeie, es ok
tataffoc által erősödic, mely igazan
chac az keresztényi Anyaszentegyház
ba talaltatic, mert mind azoc, kic az
Anyaszentegyház kiul talaltatnac, id
uözetö hit nekül vannac, szükseg a
zert, hogy az hit az Istennek akarattya
ba meggyükerezec, es gyükereuel az
Isten fogadasinac köuer földében gya
rapodgyec, Masodszor, mikeppen az
gyüker, szár, es köro, viragiaual ege
temben, neuedekenfeget, eröt, es életet
az földbul veszen, azonkeppen szük
seg, hogy az Istennek akarattya, mely
az

TISZTES: KOSZOROIA. 17

az ige, es oktataffoc által iclentetic, hi
tunket, es szüünk nec indulatit, ben
nunc meg tarcha, mert annékül chac
valami heűsagos gondolat, es alhatat
lansag, mely semmi tökelleteffeget, es
allapodast magaban nem foglal, mint
szlakab szol *Cap: 1.* Az ki ketelkedic
szinten olyan, mint a tenger nec habia,
mely az szelektul hanyattatic: Az ke
telkedö ember, tökelleetlen minden v
taiban: mint eszünkbe vehetyünc az vi
ragoknac szárabul, es koroia bul, mel
lyec ha az gyükerehez közel, az földben
ninchene be plantalua, hanem, vagy
ki szaggattac, es vontac az földbul, le
dölt, auagy ki parlot, es fonyadot, vö
annira, hogy minden vastagsag nekül
alyanac szabadon, ezec semmi allando
gümölchöt, auagy viragot nem hoz
C 5 nac,

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

nac, hanem hassontalanokat, auag chae felig valo erefeket, es szepsegeket szok tac meg talalni. Harmadszer, miképpen nemely fiúeknek koroia, es szároc temerdeg, es hoszu, nemelyeknek fölötte kichin, alachon, es vekony, mint az violanac, es Ruchkercznec, nem kü lömben vagyon az hitnec dolga, nemely emberbe erős, es eleuen, mint az Cananeabeli aszony emberbe, es az Kapharnaumbeli szazadosban: de nemelyekben fölötte erőtlen, es kichin, mint az kiralyochkaban, kinec leanya meg holt vala &c: Es Apostolokba Pinkösd elöt, meg az sz: Lelket el nem vettec vala, es lokakba egyebekbe. Negyedszer, miképpen az szárac, es koc roc, erőssen allanac, midön az gyükeren meg örögzőrtene, es az földel al

lo

TISZTES: KOSZOROIA. 18

so reszec be vagyon iol fedezue, vgy hogy magokhoz nedueffeget vonyanac, leuelet terieszenec, viragot, es gyümölchöt hozzanac, bar hasznos, auag hassontalan fiúec legyenec: Azonképpen lehetetlen, hogy az eleuen hit, valami szép leueleket, viragot, es eret gyümölchöt (ha valami titkon valo fereg es emelzi ő ott nem talaltatic) ne hozzon, az az, keresztényeni Istenesseget, io chelekedeteket, melyec meg maradgynac: Mert az mint Ecclesiast: auagy Iesus Sirach beszelli 33. cap: 'Az ki hiszen az Isten igeienec, ez, meg böchül li az parancholatokat. Is meg Math: 12. plantaly io fát, es io gyümölchet szed, mert az gyümölchön esmered az io fát: minden io fá, io gyümölchöt hoz, Math: 7. En helyhezettelec tites ket,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
ket, hogy el menuen io gyümölcsöt
hozzatoc, es az ti gyümölcsöt meg
maradgyon, *Ioan: 15.* Valamely hitnec
chelekedeti ninchenec, magaban az
meg holt, *Iacob: 2.* ötödzer, mikeppé
az fűeknek szára, torfaia, es koroia,
bar io gűkeren legyenis, de ha az nap
nac fenye, es melegsege nem eri hasson
talan, azonkeppen, hogy ha az hit al
hatatos, es az Istennek kedues, io erköl
chöket akar hozni, szűkség hogy az I
stennec fia, az igassagnac napia, es az
szent Lelec melegsege, az sz: iras által,
ű benne eleuenichen, mert az mint v
runc Christus szol, sz: *Ianosnal cap: 15.*
nala nekül semit nem chelekedhetűnc.
Ebből az példazatból, az okos szűzec
könyen ezekben vehetic, hogy mikep
pen az viragoc szára, es koroia, auagy
tora

TISZTES: KOSZOROIA. 19
torfaia nekül nem neuekedhetnec, nem
külömben űkis az eleuen hit nekül io
erkölcsűec nem lehetnec, mert valami
az hitbul nem szarmazic *ad Rom: 14.*
bűű az. Nem oknekül helyhesztet az
sz: iralis loc felepeldait, az hitnec, ne
minemű szűzekrul, mind az vy, es ő
testamentomba, mint főkeppen az mi
nemes aszonyunkba, szeplőtelen szűz
Mariaba meg tapasztalhatyuc, *Lut: 1.*
Holot Ersebet aszony igy szol felőle:
Boldog vagy te, ki hittel: ű magatis
aianla az hit felől, holot az angyalnac
igy felele, imhol az vrnac szolgáló le
anya, legyen az te beszeded szerint.
Marta penig vgyan köüetesre va
lo peldat ad hiti felől, Christus v
runknac személye felől, hatalmassaga,
es az föl tamadafrol, holot igy szol, v
ram

AZ KEREST: SZÜZEKNÉC

ram ha itt voltal volna, az en attyam fia
meg nem holt volna, de tudom vram,
hog valamit kerendes az Istenul, meg
adgya neked. Touabba, tudom hogy
az föl tamadas meg leszen az vtöllo
napon: Ismeg, vgy vagyon vram, his
szem hogy te vagy Christus az Isten
nec fia, ki ez vilagra iüttel, Ioan: 11.
Saara penig Raguel nec leanya, meg bi
zoneta hitit, melyet visel vala az ű Iste
nehez, mid űn így szolla, tudom ezt bi
zonyal, hogy valaki az Isten nec szolgal
az haborulag vtan meg vigasztaltatic,
az nyomorulagbul meg szabadul, es
az rothadasban irgalmassag odhoz ia
rulhat, Mert ninchen kedued az mi el
vesztünkben: Tob: 3. Az sidos rab les
anzois 4 Reg: 5. Eleg pelda, ki az ű si
do hitit erős site, mid űn poklos vranac
Na

TISZTES: KOSZOROIA, 20

Namannac oly tanachot ada, hogy az
prophetához menne, tuduan azt, hogy
az pokloslagbul meg gyogulna. Ismeg
Acto: 5. 8. 17. Niluan vagyon, hogy
az Apostoloknac tanitassoc mind iob
ban iobban neukeket azoc altal, kie
hisznec vala az vrbán, mind ferfiac, es
aszonyallatoc, es nem chac ferfiac, ha
nem aszony emberekis vittettet nec va
la rablagra Saulustul, miuel hogy hisz
nec vala: Viszontac sz: Palnac tanita
sara, nem chac aszony emberek hitte
nec, es az Christusert szenuettenec, ha
nem azoknac leanyi, es gyermeki. Effe
le peldakat eleget hoszhatnanc elől, ha
az Anyaszentegyhazban niluan nem
volnanac, hogy minden io chelekedet
az hitbul vagyon, es szarmazic, kik nec
mellette az Isten nec malasztya vagon.
Azert

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

Azert szűkseg, hogy minden keresztý en, alazatos könyörgessel istentul segítségert kerien, hogy azoc foganatof san benne talaltassanac, es az föl vet hiten szüntelen eleuenedgyenec, es talaltassanac.

Eleg legyen eddig az első dologul, a mit emlekeztűnc, melyben megmutatanc az keresztýen szűzeknec io erkölchöket, honnan kellyen venniec, es kitul szűkseg, ű nekiet lot tanulnioc, mert bar az fűves kertben, mind az föld, es gyűkerec, az fűueknec szaruaual, es koroiaual az nap melegsegere netetessenekis, hog neuekedgyenec, mind az által az viragoc ezec nekűl vgyan nem neuekedhetnec, szöldön, es eleuenen nem maradhatnac, mi penig azt kiuaanyuc, hogy az keresztýen szűzec, eleuen,

TISZTES: KOSZOROIA. 21

eleuen, es vy koszorut viselyenec, es oly io erkölchöc legyen, melyekbe az igaz hitnec neduefflege, es ereie meg talaltassac, es hogy az isten igeiehez rendelt legyen: mert szűkseg, hogy nagy külömbseg legyen az keresztýen, es pogany szűz leanzoc közőc: nemis itilec, oly elztelen kösztöc, ki az el fonyat, es szárat koszorun igen kapyon, melynec imar minden szűte, es ekefflege elheruat, hogy azert, az szép, eleuen, frisrosa, auagy maíoran koszorut, hatra vetne, hanem mi helyen meg asz, el szoktae vetni, auagy feiteni, es mást vyiat kötűni, miuel hogy vgyan szemere mienec tartanac, azt viselni: Mennel inkább az keresztýen leanzo az ű lekket, effele io erkölchökkel föl szer őltösztetni, kinel az sz: Leleknek neduefflege,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ge, es melegsége vagyon, es az igaz hitnec erős fundamentoma talaltatic, kic az pogany szüzeknec allapattyok tul fölötte tauul vannac, miuel hogy azoknac hitnec ninchen, es az Isten igesiet nem tudgyac, ezeknekis dicherec, es tisztességec, chac emberc elözt vagyon, de az keresztyn szüze, nem ez halando emberek nec tisztességeket, hanem az ű iejegyeknec, az Christus lefuszna tisztességet keresic. Azert, ha az io erkölchöt, es chelekedet, hit nes kül nem szenuedhettyüc, bizonyara az tettetö, es kep mutato io chelekedet, nem dichirhettyüc: mert mikeppé affele koszoruknac, semi oly dichirete, auagy böchülete ninchen, melyec kep irocaltal czifraztatnac, viazbul öntetnec, papirosbul, selembul, meczettet

viras

TISZTES: KOSZOROTA. 22

viragokbul köttettetnec, noha valami tettetesre chinaltatnac, es tauul szepnec teczenec, mint ha természet szerint valo viragoc volnanac, vgy tartatnac, salitatnac lenni, de vgyan hasonlatos: Nem külömben az fölleges Isten, az kep mutato, es tettetö io erkölchokrul, es chelekedetekrül, semic nem tart, vialya, miuel hogy chac szemfnyuesztesert chelekettetnec, es lesznec, es az ember nec szüebul nem szarmaznac, mert ű szent fölsege az szembe valo mutogato szolgalatot, nem keduelli, hanem valamit az io erkölchö szüze chelekesznec, azt szükseg az Isten igesie vian, igaz hitbül, es tellyes szüekbul szabadon, es io keduel chelekedniec, Rom: 12. Legyetec buzgoc lelketekben, &c.

D 2 MA

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
MASODIC RESZE.

ELŐ SZAMLA-
LASA, ESKINYILATKO-
zása, az io erkölchőknek, mellyec szűk-
seges az szűzeknek tisztessé-
ges koszoruiokhoz.

MINEC vtanna imar, egyenlő
keppen, ez lelki fűves kertben
iutottunc, es kezd der dolgunk
nac rend tartassa azt kiuanya, hogy az
io erkölchőknek viragit szedgyűc, es
valaszuc, az szemérmes szűzeknek ko-
szoruiához (de nem minden iosza-
gos chelekedetec szolgálnac ez tisztessé-
seges koszorúhoz, mint hog nem min-
den fűuec, es viragoc szoktac az koszo-
ruban illeni) azert chác azokat valo-
gassuc ki, melyeket az fűuekhez ertő
tudosoc

TISZTES: KOSZOROIA. 23

tudosoc koszoru viragoknac neuez-
nec, közönfeggel, es azoc mellet, az io
erkölchőknek keresűc, mellyec minden
rendbeli ideiekhez, ven, es ifiu esztend-
dőkhez ilhetnec, ki nem rekesztuen-
ionen az ifiufágot, es ferfiu iambor ger-
mekeket, miuel hogy ű hozzaio kis il-
lic az szép koszoru; de miuel hogy az
leanc oc szoktac kötni, mostis űket ho-
zom elő. Azert midőn valogattyuc az
viragokat, es az koszoru meg készűl,
talam mind az ifiaknac, gyermekek-
nec, de az hazas, es egyeb rendbeli em-
bereknek is iut benne, es azert vgy fi-
gyelmezzenec, hogy meg erdemlyec
azt feieken viselni. Husz rendbeli vi-
ragokkal szoktac közönfeggel elni az
leanc szűzec, esztendő által, midőn
azoknak ideie vagyon, vgy mint, az

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

Tauafzi első sárga fűvel: Szekfűvel:
Sárga, fehér, és szederes violával: kék
violával: cziprossal: majoranával: put-
noc, auagy czomboral: Boldog alszón
rosával: Bechi fűvel: tarka violával:
barson viraggal: Basilikomál: rosával:
Indiai szekfűvel: Ruttaal: Rosmarina-
gal: Leuendulával, és spikanarddal:
Témondád fűvel: Koppal: és Ruker-
czel: Mies ezen husz szép viragok-
hoz hasonlatunc anni io erkölchöket,
rendszerint, tudni illic, az Isten igeie-
hez, és szolgálatyához való kedvet, és
szeretetet: Az Istennek igaz esmeretie:
Istennek felelmet: alázatosságot: Imad-
ságot: hala adást: az igaz hitnek niluan
való vallását: Az vénekhez való tiszte-
letet: dolgozodást: tisztességes maga-
tartást: Nyaiaságot: Irgalmasságot: Sze-

mere

TISZTES: KOSZOROIA. 24

merességet: Ragiuaságot: Mertes-
kletességet: Lelki, és testi tisztaságot:
Megelégedést: Adakozást: Tökelle-
tességet: Halgatast. És követuen az fű-
vekhez érő iambor írókat, az neuezet
fűveknek ereie felől, az mennire itt
szűkseg emlekezem, annac vtanna min-
den fű mellett, valami bizonyos sen-
tenciát, és szép mondaft ieczec, mely-
lyec az neuezet io erkölchökrül min-
ket meg emlekeztetncc. Volszor szép
peldatis vetec melleie, hogy az keres-
tyen szűzec, az következendő io
erkölchöket, életeknek minden-
deiben magokhoz tud-
gyac kapcholni.

D 4

SAAR

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

SAARGA FŰ.

AZ

TISZTES: KOSZOROIA. 25

A Zelső iofzagos erkölch, nem egeb
az Isten igeihez, es szolgaltatya-
hoz valo io kedünel, es szeretetnel,
gyakorta az egyhazhoz menni, az i-
gaz tanitokat figyelmetessen halgatni,
azokhoz járulni, kiknek minden chele
kedetec io, es dichiretes, imadkozni, es
az mi jot hallottac az tanitoktul, azt ga-
korta elszekbe forgatni, es elmeiekből
el reytetni, gyakorta az oltari szenteg-
hez járulni, es azzal egyelsül, az rő-
uid kerestnyi tudomant az Catechis-
must, magyarazattyauval meg tanulni,
az mellet, egynihany Psalmusokat, es
az szent irasbul neminemű mondafo-
kat, es sentenciakat meg tanulni. Ez io
szagos erkölchöt hasonletunc mi az
saarga fűhöz, mely ki kelettel nyilik, kit
Primulam veris, auagy verba/culum qdos

D 5

ras

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ratumnac hiunac, mert mikeppen elő-
szőr ez virag az kofzoru köttesben
szolgal, es mindgyart az ki keletnec, es
tauafznac elein talaltatic, es őszel szü-
nic meg, azonkeppen melto, hogy az
gyenge szüze mindgyaraft az ű gyer-
mec esztendeieknecc ideien kszdgye,
nec minden iohoz: mihelen iarni fog-
nac, es szollani, az lsteni felelemnec va-
lami ielet szükseg bennec tapaszalni.
Masodszor, mikeppen ez virag örö-
mest szaraz mezőkön neuekedic, azon-
keppen az neuezet io erkölch, örömmest
gyükeret ver abban az szüben, mely
maga gyarlo voltat, minden erzen-
seget, es indulatit az szent Leleknecc
malasztayauul be tölti, melyekkel az l-
stent feli, iozan, es mertekletes eletet
viseluen. Harmadszor, mikeppen ez
virag

TIZTES: KOSZOROIA. 26

virag gutta úttestul oltalmaz, ember-
nec szüet erőlti, es ha vizet veszie,
mind n fekel, es fakadekot gyogyit, es
szaraszt. Nem külömben vagyon dol-
ga annakis, ki az ű lstenhez io keduel
vagyon, az ű beszedit, es szolgalatyat
űzi, nem fel az öröke valo halalnac
gutta úttestul, es az lsteni dolgoknac
bizontalanfaga nala nem talaltatic: az
mint tanit *Ecclesi*: Iesus sirach cap: 6.
szüntelen az lsten parancholatyarul
emlekezzel, es mindenkor emlekezzel
az ű igeierul, ez tökellateffe, es bölche-
teszi szüedet, kiuanfagod szerint, *Ioan*:
10. Az en iuhaim hallyac beszedeimet,
enis elmerem űket, megis adom nekic
az öröc eletet, es űc el nem vesznec,
senki ki sem ragadhattya űket kezem-
bul. Vgyan azon lsten igeienec halga-
talas

AZ KEREST: SZÜZEKNEC .

talabul, nagy erőfőtes, es bizodalom
 tamad az embernek színeben, minden
 rettegés, esfélelem ellen, mint niluan
 vagyon az beteg, es halatra menendő
 embereknel, kic ha életben az Isten i-
 geiet keduellettec, holoc előt minden
 veteknek fakadekitul, es keleuenyitől,
 melyec Isten, es ember előt, az verkes
 embert iszonyoua telzic, meg szabas-
 dulnac, es naprul napra minden vet-
 keknek nedueffége el szarad, holoc ez
 io erkölchőt az emberek gyakorlyac,
 annac okaért szűkseg, hogy az keres-
 styen leanzoc, meg kisdedkorokban,
 ez io erkölchhöz szoktassac magokat,
 miuel hogy az vrnac parancholaryais
 azt kiuanya: meg emlekezzel rola, hog
 innepet illy, az az, szűkseg hogy az mi
 Istenünket folyuc, es szerefsuc, es azért

az

TISZTES: KOSZOROIA. 27

az predikaciort, es Istennek igeiet meg
 ne vtallyuc, hanem azt, szentnek tar-
 chuc, örömeft halllyuc, es tanullyuc:
 Azert rendelte Isten az innep napot il-
 leni, hogy egyeb dolgoktul űressac le-
 uen az leanzoc, az Isten igeiet halgat-
 hassac, es szolgaltatyat el vegezhessec,
 az mint parancholya, *Exod: 20.* Szom-
 bat nap semmi dolgot ne chelekedgyel,
 sem fiad, sem leanyod, sem szolgá-
 lod &c. *Deut: 16.* Isten azt akaria, es ke-
 menyen parancholya, hogy az hetnek
 fő napiat az szombatot, es az Satoros
 innep napokat meg illyec. Az vtan ig
 szol, midőn ma, auagy holnap, az te
 gyermekid, az az, fiaid, es leaid tuda-
 kozni fognac, michoda ez? így felely
 nekic, az vr nagy hatalmas kezzel ho-
 zot ki minket, azért aldozoc ű neki, az
 gyű

AZ KEREST: SZÜZ EKNEC
gümölnec zendölteivel, es elsöivel:
mely beszédivel niluan ientti az Isten,
hogy szükseg legyen, hogy az gyer-
mek, leanzoc, es leankac, halgassac fi-
gyelmetessen az Isteni dolgokat, es tu-
dakozzanac azokrul, mint *Ecclesi:* 6.
tanit: örömet halgald az Isten igeit,
es az bölcheseg nec ieles mondasit meg
iegyezd: mindenkor az Isten parancs-
lattyarul elmelkedgyel, es tökelteffe-
teszi az te szüvedet, *Ecclesi:* 4. Az eszes
ember örömet halgattya, es tanullya
az Isten igeit, es a ki szereti az bölche-
seget, szorgalmatosan halgattya ütet.
Soc szep példakatis talalunc az histori-
akba, az Isten igéihez valo io kedü,
es szeretet felöl, mely nem nemü szü-
zekben meg tapasztaltatot. Elöször
meg talalyuc ezt az szeplötelen szü-
z
Ma

TISZTES: KOSZOROIA. 29
Mariaba, ki nem chac gyermekfegetul
fogua szoktata vala magat az Egyhaz-
hoz valo iarashoz, es Isten igienec hal-
gatasahoz, hanem meg mikor Isten kö-
vetet bochatta volna hozzáis Gabrie-
el Archangyalt, hogy hirdetne az ema-
beri nemzet nec valtsagat az Mesiast,
nagy figyelmetessen halgatia vala be-
szedit, elmelkeduen beszeditul, vgy
hogy azomban kerdez kednekis, mint
lehetne, az mit hirdetne: el annirais vi-
ue az Angyalnac beszedit, hogy meg
az tanul valo ariafianac Ersebet azon-
nac dolgatis, azon Angyalnac beszede-
bul meg esmerne, kihez nagy hofu va-
tat gyorsasaggal föl is ven, hogy vege-
re menne az követsegnec, sem kösz-
klaknac akadekiual nem gondoluan,
nem egyebet penig, hanem hogy az
An

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

Angyaltul hozza predikallot halhatatlan dolog felől, értekezec, es meg erőssette nec, Ersebetben be tellyeledet Isten hatalmabul: Szent Lukachis bizonylagot teszen felőle, hogy esztendönkint Hierusalemben, husuet napiara fölment az Istenec tiszteltiért. Roderic penig Marianac, lános annyianac, kit Markushac neveltetec, szolgáló leánya, ketseg nekül az Isten igeie halgattassanac szeretőie volt, az Euangelionis örömet halgatta, kirül az Apostoli chelekedetrul irt könyűbe, rap: 12. emlekezet vagyon, midőn Isten Petert az rablagbul ki szabaderot ra volna, es az aytön zörgene, szauan mindgyarast meg elmere sz: Petert, es nagy öröme miat, az aytot föl sem nhatta, hanem be futamec, hogy aszonia.

TISZTES: KOSZOROIA. 29

nyanac örüendetes, hirt mondhatna: Ketseg nekül, lairusnac tizenket esztendő taian valo haiadon egyetlen egy leányais Capharnaumba az ű születul iol tanult vala, halgatuan az Istenec igeiet, mert vrunkis hazahoz meltoztatec menni, es halhatatlan chuda tetellel hallottaibol az leanzot föl ramaztuan, föl ekesiteni. Math: 9. De amaz feregec közöttis voltanac gyermekek, es leanzoc, kiket az vr ketyszer mind atyokkal, es anyyokkal meg elegitet vala az pusztaban, Ioan: 6. Math: 15. Kic az yrat örömet köuertec, es prädikallaffat, chuda tetelit, nagy örömet nesztec, es halgattac. Olvassuc az mi orszagunknac historiaiabanis, vö mint Ransanushal, az negyedic Bela kiralyanac leánya felől Margitrul, kinec tete.

AZ KEREST: SZÜZEKNÉC
mi mostanis Nagyszombatba, sz: Ia-
nos Claustrumaba vannak, mely 1520.
esztendőbē, Pinkősd huanac másodíc
napian, az tűz miat igen meg puszjula,
hogy úis ez sz: Margit, az isten ígele-
nec tanítóit fölőtte áitatosán, es buz-
gon halgatta, chendessen szep egyben
szedegetet szent irasnac heleit, es sen-
tenciáit meg tanuluan, szüntelen az ki
mult szenteknec historiait olvasuan, de
főkeppen azokat az dolgokat, es chü-
dakát, melyec törtentene az szeplőte-
len szűz Marianac áitatos imádsagos
templomiban. Nem külömben egyeb
historiában találunc szent Luczarul, ki
ezis keresztýen leanzo leuen, Syracusa-
numba nag nyaiasaga volt az keresztýe-
nekcel, kiktul az keresztýen hitrul szün-
telen ertekezet, es gyarapodot, vgy
anni

TISZTES: KOSZOROJA. 30
annira, hogy tulaidon attyasai által,
kie poganyoc valanac, el arultatnec, es
Pascasius alatt, az főlleges Isten tisztel-
segeert életet ki adna. *Aloisius in Marti*
Surtus Tom: 6. De az másodíc Andras
Magyar ország kiralyanac leánya fe-
löl, eleg beuen in Bomfinius *Decad: 2.*
lib: 7. Szent Ersebetrul, ki meg őtt e-
szendőös korában, oly nagy áitatosá-
got mutatot, hogy az sz: oltaroktul
alig vonyhatnac el, midőn buzgo kö-
nyörgesit el kezdete. Az Isteni dol-
goknac elmelkedesibe szüntelen fogla-
latos, nagy tisztellegessen halgatta az
Euangeliumot, az oltari szentsegetis
bőchületeffen szemlelte. De Rachel fe-
lölis, *Gen: 31.* ezt vgan niluan tartyac,
hogy bizonyos valasztot kedue volt
Istenec igaz tiszteletéhez, miuel hog
annis

E 2 az

A Z KEREST: SZÜZEKNEC
 az ű attyanac baluanit magauat attya
 hazarul el hozta vala, es elete veszte-
 nec forgassabanis meg tarta, nem hogy
 azokkal baluanyoznec, mert az vian
 földbe el temete, *Gen: 35.* Hanem hog
 az ű attya az baluanyozasnac tisztel-
 titul meg szünnec, es az igaz iacob iste
 nenec szolgalttyara okot adna. Es no-
 ha az poganyoknak historiaibul az i-
 stennec igaz tisztelirul semit nem ta-
 nulhatunc, de megis ezt talalyuc or, hog
 az pogany leanzoc egyebec fölöt in-
 kab gyakorlottac az ű baluanyokhoz
 valo tisztelateket, *Herod: lib: 4.* errul
 eleget ir, mennel inkab azert nagy sze-
 rettel kel az keresztien szüzeknec az
 igaz isten tiszteltesiben foglalatosok-
 nac lenni.

SZEK.

TISZTES: KOSZOROIA.
SZEKFA.

E.

AZ

AZ KERESZT: SZÜZENEC

AZ második íszagos chelekedet,
es erkölchöz az leánzőknac ímez,
hogy az Istent, es szent igét igazán
esmeriec, es igaz esmeretec legyen az
Isteni dolgokba, es hitűnc agaztatnac
tudományba: melyet mi nagy szépen
hassonlethatunc az szekfűhöz, mert mi
keppen az szekfű tellyes, veres, fehér,
auagy chepegetet szineuel, főlötte ez
kekséti az kőzörut, es kanuat, nem kü
lőmben seminemű barson, drága kő,
auagy arany, az szűzeket nem ekelessin,
mint az Istennek igaz esmeretec, az mint
szol az Bölch *Ecclesi. 6.* Arany Coro
naia vagyon ű neki, es barson kophi
umia, effele ekelességbe őltőz ől, es effele
ékes coronaual meg ekelessittetel. Ma
sodszér, mikeppen az szekfű nemely
tellyes, nemely közep, szerő, nemely
chac

TISZTES: KOSZOROA. 32

chaparasz: Azonkeppen az Istenec
igaz esmereti nemely emberbe tel
lyelb, hogy sem az másikba, nemely
ember tellyes az Isten akaratyanac min
den esmeretiben, minden lelki bölche
seggel, es ertelemmel, mint az prophe
ta, Apostoloc, es nemely valasztot fő
tanito: nemelyeknek tudománya va
gyon, az keresztyni tudomannac fő fő
chikkelebe: nemelyec nagy mellegele
sen elmelkednec, mind az által, az vég
háretlen titkoknac vegere nem iutnac.
Nemelyec, es inkab köz őnséggel meg
elegesznec, ha az Istennek akaratyat e
gyigyűkeppen ertic, es tudgyac. Har
madszér, mikeppen ez szekfű az nyar
nac kezdetin mindgyarast nyilni kezd,
es az teli ideig nyilic, azonkeppen szük
seg az Isten esmeretire mindgyarast,
E 4 még

A Z KEREST: SZÜZKNEC

még az ifjú, és kisdéd elszendőkébe, hogy szoktassanak az szüzec, és ifiac, hogy minden ember korokban az vénésege garapodgyec ű bennec az Istenec elméreti, mért noha gyakorta az gyermekeket az Egyházhoz szoktassac, és iskolában tanitassac, mind az által, az igaz Isten elismeretire való okosságai. Kor kezd erőt venni, midőn immár meg emberkednec, mely az vitan meg marad, mind az vénésegnec véné teleig, az az, vénésegitlen. Negyedszer, miképpen az szekfü erős déret, és hideget nem szenvedhet, hanem főképpen leueleit, és viragját meleg helyeken szokta ki teriesztetni: Azonképpen az bűnnel meg hidegedet szűben, az Istenec igaz elismeretig űkeret nem verhet, mért az gonosság, és Isten telensé-

let,

TISZTES: KÖSZOROIA. 33

let, meg hideget az Istenec elmeretit, és az meg gyűtöt Isteni bölcheségnec vilagosságot meg ottia mi bennűnc. Viszontac pedig, igaz értelmet vesztűnc hitűnc agazati felől, midőn az ellen mondanac melegsegetul kötűnc vétetűnc, midőn az teuelgőc, hitűnc vallatást ostromlyac, és kétfelé telzic, de azoc ellen tussakodunc, mért az mint Elaias szol 28 cap: Az ingerles, és ellenzes, okosságot ad valamin dolognac hallasara. Ötödszer, miképpen az szekfü valamennire keserű, mind az által, gyönyörűseges illatot ad magatul, azonképpen az Isten igetűnc igaz értelűnc, nehezen meggyen be ember nec elmeiben, mért az lidoknac börtanokas, az poganyoknac kabasag: és imajűnc, hogy az ifűsag akar mi hűfű-

E 5

gor,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

gor, es melle mondaſt hamareb meg
fog, bár chac egyſzer mondgyac előt-
te, hogy ſem az Iſten igeiet, es az ké-
reſtyen tudomannac rövidzikellet,
noha affele Iſteni eſmeret ű magatul
nagy ſzép, es draga illatot, nyugodal-
mat, dichiretet, es bőchűletet adgyon,
mind Iſten, es az Anyaſzentegyház e-
lőr: Mint eſzünkbe vehetyűc ez mai
napon az Romabeliekhez, Corinthus,
es Ephesumbeliakhez, es egyeb ſz: Pal-
iraſinac, ez egeſz kereſtyenſegben mēn
ni bőchűleti, es illatozaſi legyenec, ho-
lot minden helyen oluaſtatnac. Ha-
todſzer, mikeppen az ſzekfű fűl faidale-
mot, ſziű fogalt, gutta űteſt, keleuent,
kigyó ſerteſt, harapalt, es egyeb ſele be-
regſegec ellen ſzolgal: Azonkeppen
az Iſten igeiben meg erőſödőr tu-
dos

TIZTES: KOSZORÓJA. A34

dos ember, minden ellenzesbe, ſelelem-
be, es rettegesbe, mely az halalból, es
pókoltul tamad, vigafztalaſt vehet,
mint *Eccleſ: cap: 6.* niluan ſzol: az böl-
cheſegget ſemikeppen el ne bochaſd tū-
led, mert abban leſzen vegre az te vi-
gaſztalaſod. Vgyan ezen tudomany
ſzolgal az örökce valo balal ellenis,
mert az Euangeliomba talaltatnac meg
az igaz élet, *Ioan: 17.* Ez az igaz élet,
hogy az igaz Iſtent eſmeriűc, es a kit
elbochattal az vr Ieſus Chriſtuſt. De
elkergeti az Iſten a karatyanac eſmere-
ti, minden ketelkedeſnec fekelit, es him-
lőti: El törűl minden akadekot, es da-
raboffagot, mely törtenehene, az hit-
nec agazatiban. Meg erőſiti az böl-
cheſegnec okoffagot, hogy napról na-
pra az Iſtennec igeiet ertheſűc, es meg
győz.

AZ KEREST: SZÜZ ERNÉC

győzhetsz, az régi kígyónac az őrdőgnec minden fulankit. Ide valócimar az első viraghoz hasonlítot példakis, hogy az szemermes szűzecske gyanac valami egyeffleget elmerni, de ikbe adatot io erkölchőknec, meg emlékezuen amaz mondasrul, *Ecclesi: 6.* Edes fiam, ha engedni akars, bölchdel szes, ha elmeder rea vetendet, tudos lesz, ha szíued szerint halgatandot, megnyered útet. Ertekezzetec az irásokbul, mert ezec tesznec tanubizonfsagot felőlem, *Ioan: 5.* Kereffetec először az Istenec orszagat, es igaffagat, *Math: 6.* Hogy penig az szűz leanzoc azt ne vellyec, mint ha ez bölchnecc parancholatya űket nem illetve, szűkseg hogy figyelmeressen szemlelyec, az buzgo hitnec példait, melyec semikeppen az igaz Isteni

TISZTES: KOSZORÓRA 35

Isteni esmeret nekül nem lehettenec, mint hogy az igaz hitnec esmerete, es igaz segitsegül való hivas, az Isteni igaz esmeretseg nekül nem lehet: azért ide szolgálnac az első io erkölchnecc példais. Hasonlókeppen oluassuc az Apostoli chelekedetnec 24 részében, hogy Philőpnec negy haiadon leanyi voltanac, kit inar nagy bölchen szoltanac vala, es az Istennecc igeiát értuen, es magyarázuan, iűuendólnec vala. Az Anyaszentegyhaznac historiaiban emlekezet vagyon sz: Borbalarul, ki Nicomedia varasbul szarmazot vala, kit tulaidon attia egy magos toromba rekeszte, hogy az keresztieneket ne halgatna, es hiteket ne vehetne: De miűel hogy szűntelen azon kőny őróg vala az Istenhez, hogy űtet tőkelletes

AZ A KERESTŐ SZÜZÉKNÉC

sen meg esmerhetne, az Isten anajra
meg tanita, és erősíté, hogy az fogsa
got örömet szentüedne, és vrolszar,
tulaidon attia keze miat feie vettetté-
nec. Maximius birodalma alar, sz: Re-
gina gyenge szüzzül azt oluassue, hog
meg külded koraban az keresztienekkel
nyaiaskodot, kiktul az igaz tudomant
haluan, az Istennect ökelletes esmere-
tit meg tanuluan, meg keresztelkedei,
mely dologert ifju ideienec tizenötö-
dic elstendöieben, az poganyoc mi-
at, meg nem maradhatot, hanem
Istenhez bochattatot, meg
ölettetuen.

SÁRGA, FEIER, ES
szederies. iuola.

HAR.

TISTES: KOSZOROIA: 36

Az KEREST: SZÜZKNEC

HA Rmadic iofzagoc, es erkölchoc
az szüzeknec, Istenhez valo fiui fe-
lelem: midön ember gondolkoduan,
az Istennek haragiarul, az bün ellen,
szüeben meg retten, es az Istenül va-
lo rettegessetul, az vtollo, es Isteni itis-
lettul irtozuán, az büntül meg tartoz-
tattia magat, es az bünösökkel Isten-
nek hatalmas labajala veti magat, az I-
stennec akarattiahoz, es igeiehez min-
den dolgot szabuan. Mely io erköl-
chöt mi hasonletunc az saarga, feier,
es szederies iulához, mert mikeppen
ezec az iulac ü magokba szepec, es il-
latozásokkal gyönyörűsegessec, az ko-
zorutis ekelsitit, es kaszdagettyac:
Nem külömben az vrnac felelme kasz-
dag, böchületes, es igen ekes corona,
Ecclesi: 1. es 41. Az vrnac felelme nag

tisztess

TISZTES: KOSZORÓJA. 37

tisztesség, nag diadit, öröm, es örönn-
detes Corona. Az vrnac felelme ola-
lyan, mint az meg aldos, es az igen kies-
kert, es sem ninchen kiesb, Prover: 31.
sem szeb, es keduesb nem lehet, az I-
sten felö aszonyallatnal, azt melto ti-
sztelni, mert ü az igaz arany lancz, es
függö, melyet tisztességgel ember nya-
kara függezthet. Masodszér, mikep-
pen az iulac tauaszal kaszdnec nyilni,
es az egesz nyaron viragöznac, azon-
keppen szükseg, hogy az Istennek fe-
lelme, mi dgyarast az első elztendök
be az istakba plantaltassec, es gyarapet-
tassec, mert valahol az talaltatic, io re-
menseg lehet felöle, hogy affele ember-
telyes elteben ioltartya magat. Har-
madszér, mikeppen ez füveknek vize,
embernek szemet tisztitya, minden fe-

F

kela

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

kelyeknek genetiet szarasztya, az asz
állatoknac természet szerint való fol
lyas betegsget inditya, es hamar ki
kergeti: az ember szaiianac in beli fa
dalmat gyógyitia, midőn ezeket az vi
ragokat meg aszallyac, tőríc, es vgy i
szac, auagy vele mossac: azonkeppen
az Istenec félelme kiszteti az embert
minden bőlchesegre, es az szüñec sze
meit meg vilagossitya, mint ám *Ecclesi*
cap: 1. beszeli, az vrnac félelme a ből
cheségnek kezdeti, vgy hogy, az ből
cheségnek gyűkere, chac az Isten félel
me, mely mind örökce, zöld levelekkel
ekes. ű kergeti el az bűnnec minden
rutlagat, az torkos heűsagot, es dobzo
do örömet, mely oly vtalatos Isten es
lőt, mint az aszonyállatnac meg fers
tesztettet ruhaia, *Esa: 64.* Az dobzo
doc

TISZTES: KOSZOROIA. 39

doc Istent, es szüñeiet meg vetic, es ka
romkodnac, melyec szaiokbul, es bes
szekéből szarmaznac, de valahol ez
io erkölch vağon, ezec mind meg szüñ
nec, az mint *Ecclesi*: az neuezet helyen
njluan jeleni. Az vrnac félelme meg
énhiti az bűnt, mert az ki nem féli az
vrat, nem kellemetes ű neki: ez illyen
embert el fordittia az ünne magaban
való bizodalom: Ehez azert az io er
kölchhöz szűkseg, hogy az leanzoc
szoktassac magokat, mert az Isten pa
rancholatyais azt kiuanya. Minden
éltedben szemed előt, es szüñedben vi
feld az Istent, es oltalmazd magadat,
hogy valami veteknek ne engedgy, es
az Istenec parancholattia ellen ne vet
kezzel, *Tob: 4.* Az vrnac félelme chac
az hiű embereknek szüñec belső re
F 2 szec

AZ KEREST: SZÜZEKNÉC

szében tartatic, *Ecclesi:* 1. Es chac az valasztót aszonyallatoknal lakozic. Az Istennek első parancholattiabanis niluan vagyon, hogy szűkség Istenünk ker mindeneknek fölötte félñunc, szerenñunc, es hozza bizakodnunc: Félied az vrac tellyes szíuedből, *Ecclesi:* 7. De példatis talalunc az Isten félelmenec böchületeffegerül: es bár igen mesze ne tudakozzunc, niluan vagyon aszonyñunc szűz Marianac élete, ki tellyes volt az vrnac félelmeben, ű maga meg félelnti draga enekeben, *Luc:* 1. Holot azt mondgya, hogy az vrnac irgalmasaga nemzetségrül nemzetségre vagyon azokon, kik felic ütet, mely mondásabul niluan kiteczic, hogy az Istent fölötte igen félte, miuel hogy irgalmasagát nagy beuen el vette, es alazatos-

sagát

TISZTES: KOSZOROIA. 39

sagát meg tekintette: azért tellyes szíuedből féltet, mert az Moyses törvénye a la vete magát, szabad akarattia szerint, egyetlen egy fiaual egyetembe, *Luc:* 2. midőn hat hétig hazabul ki nem lépec az szűles vran: hog az gyermek lefult az templomban be mutata, aldozatya föl viue, hogy környül meteltete, mely törvényre köteles nem vala. Ez egy pelda anni meltosagba legyen az keresztien szűzeknel, mint ha mind elő hoztam volna az számtalan szűzeknek példait, kik feltec tellyes szíuekbul az vrac.

KEEC IVOLA.

AZ szűzeknek negyedic io er kölchöc, az alazatoslag, melyben az ember az Istent igaz félelmet,

F 3 tulat

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

tulaidon gyarlosagat meg esmeri, es
tellyes szibul ű magat az Isten ala ves-
ti, es hiuatalia szerint chelekedic, mind
azokat, melyeket Istenec segetsegeuel el-
keszd, az Istenec ostarat, es keresztet,
nagy engedelmessen viseli, es ez mel-
let

TISZTES: KOSZOROIA. 40

let egyeb embereknec, az minemű mel-
to tisztességgel tartozic, azt meg adga.
Ezt hasonlethattiu az kec iuolahoz,
mely ki keletben szokot nyilni: mert e-
lőszér valamin az böit más hoban vi-
ragozo kec iuola, az ű gyönyörűseges,
valtag, es erős illatozalsaua, külömb-
böz az eb neuő vad iuolatul, nem ok-
nekül neuezikis az regice iulanac, pro-
pter violentiam odoris, az illatnac erős-
voltaert, azonkeppen az igaz alazaros-
sag, külömbseget veszen az hamis tet-
tető, es kep mutato, maga meg vona-
stul, es komorodastul, az io neu, es di-
chiret altal, melyet az alazaros soc Isten-
tul, es az igaz keresztjenektul meg szok-
tat nyerni, holot az fz: iras az kep mu-
tatast sohol nem akaria dichirni, az Iste-
nis kemenyen meg szokta büntetni, de
F 4 meg

AZ KEREST; SZÜZEKNEC

még ingyen rea sem akar tekinteni, mi-
uel hogy az efszelen vilagot latia mely
ben affele kep mutatoknac nagyob tes-
kintetec vagyon; mint az eb iuolana-
kis nagyob viragia talaltatic, hog sem
mint az igaznac. Masodszor, ki kels-
lettel mindgyarast viragoznac az iuo-
lac, szukseg azert az alazatosagnakis
ki űni, es ielenni az ifuságnac kezdete-
in, minec elotte még az leanzo szüze-
ez vilagnac dolgat nem értic, es semic
sem tanultac az vilagnac allapartyarul,
melyben vagyon az testnec kenyelsee-
ge, szemnec heufaga, es életnec keuely-
sege, 1. Ioan: 2. Harmadszor, az iuolac
örö mest nőnec arnyekba, kő fal, auag-
főuenyec mellet; nem külömben az a-
lazatosag talaltatic főkeppen, az gēn-
ge elvetet; kőzönseges allaparbá hely-
hez

TISTES: KOSZOROIA. 41

hezettet emberekbe, kic alachon, sze-
gin renden valoc, kic az io szerenche-
nec, es minden napi örömnec melege-
tő napiat igen ritkan erzic, mert az
nagy tisztetseggel, hatalommal, kasz-
dagsaggal, es iolzaggal, sokaig együt,
auagy igen ritkan marad az alazatos-
sag. Negyedszer, mikeppen ez iuolac
nac kisded viragoc, es rövid szaroc va-
gyon, vgy hogy chac nem az földön
feküsznec, szinten ezert chelekezic az
alazatosfakis, ala vetic magokat, es az
ű kisded voltokat esmeric, az lsten, es
fő emberc alatt. Mert űc az földrűl i-
gen magokat föld nem emelic, mind az
altal, az öröc életnec szépséges színe-
magokba meg tartiac. Ötödszer, mind
az altalis, noha illyen alatt teremnec az
kéc iuolac, de mégis szorgalmatosbá
F 5 szok

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

szoktat keresni, hogy kőszorut, auagy
bokretat kőthessenec belőle, auag hog
sóc hasznos dolgokra élhessenec ve-
lec, noha el reitue talaltassanac az fűuec
közö: mellyec környűl noha sóc fű-
uec talaltassanac nagy magassan föl nő-
ue, de bekét hadnac azoknac, hanem
az iuolakat szedic: nem külömben men-
nel alazatosb az ember, annal hamareb
meg talaltatic az Istenul, es elő vonya-
tic, nag dolgokra, es tisztességre, mint
sz: Péter szolla, 1. Pet: 5. Az alazatos-
sag malasztot, es io keduet ad, allazza
toc meg magatokat, az hatalmas Isten-
nec keze alatt, hogy föl emelleyen tite-
ket alkolmas időben: vrunc Christus is
niluan mondgya, valaki magat meg a-
lazza, föl magasztaltatic: Nem külömb-
ben bizonyitiac ez dolgot, aszonunc
szűz

TISZTES: KOSZOROIA. 142

szűz Marianac, es Ester aszonnac pel-
dái, mely Ester egy alazatos leanzo va-
la, es kiralyne aszonya len, az szeplőte-
len szűz Maria penig, az vechetetlen
Isten fianac annyaua valasztatec. Nem
heiba szol sz: Dauidis, Psal: 112. Nagy
magossagban űlt az vr. de az alazatos-
sokat szemleli, es az gyengeket emelli
föl, az porbul, az nyomorultat maga-
sztallya föl az sarbul, hogy őtet hely-
heztesse az ű nepenec fejedelme közze.
Harodszor, mikeppen ez iuolac em-
bernec feiet hiue sitic, es könyebitic, az
alomban nyugodalmat hoznac, es az
éltető lelegzeter erőstetic: Nem külömb-
ben az ember alazatoslag aual meg eny-
hetheti, mind Istennek, es embernek
haragiat. Mint oluassuc Hester felől,
hogy fölőtte meg alazza magat Asue-

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

rus kiraly előtt. Abigail, ki nagy alazatos-
sán Dauid labaihoz le boruluan,
1. Reg: 25. haragiat meg enyhite: Az
Niniuebeliec alazatosfogokkal Isten
haragiat varasoknac el sülyvedesse fe-
löl meg lagyitac, es hairac. De az ala-
zatosfogknac mindenkor bekefsegec, es
nyugodalmoc vagyon, mint hogy az
keuelyec közt szüntelen nyughatat-
lansag, es verseges talaltatic, *Pro: 13.*
Nemis szükseg, hogy valami nagy el-
lenzestul, es elestul felyenec, mint az
keuelyeknek, es dölsösöknek szokot
dolgot törtenni, kic mint hogy magas-
san hagnac, nagyon szoktac elni: Ide
tartoznac amaz irasoknac szép senten-
ciais, melyeket oluassuc az alazatosfog-
rul, *Eccles: 3.* Edes fiam, menniuel na-
gyob vagy, anniuul inkább meg alazad
ma

TISZTES: KOSZORÓJA 43

magadat, es az vr előtt kegelmet talals.
Istac, az veneket felyetec, egy mastok
nac birodalma alatt esmerietec magato-
kat, es mindnyaian az alazatosfogban
erősödgyetec, mert gyűlöli az vr az
keuelyeket, de az alazatosfogknac mala-
sztot ad, azért alazatoc meg magato-
kat az hatalmas Istennec keze alatt, hog-
fól magasztalyon titeket az latogatas-
nac ideien, 1. *Pet: 5.* Meg parancholá
az angyalis Agarnac, hogy vissza ter-
ne Abraham hazához, es alazna meg
magat aszonyanac keze alatt, *Gen: 16.*
Szent Agoston Doctoris így ír *in lib:*
de virgin: spir: szükseg hogy az lelki
szüz, azon igyekezecc, hogy az ű vras-
nac, az Iesus Christusnac, valamig él,
minden alazatosfogban, es lelki szege-
sebben kedues lehessen. Bizonyara ez
pa

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

parancholatot, szűkseg volna minden
szűz leanzonac követni, es az alaza-
tos szűzeknec példaiokrul szüntelen
elmekedni, kic mind Isten, smind em-
ber, előt fölötté meg alasztac magokat,
De mindennel niluan vagyon az Isten
szent anyanac Marianac alazatosága,
melyet meg mutata az Angyalhoz,
midőn az Christus testesülesene kő-
vetsegeben iar vala, holot halla, mit a-
karna Isten ű általa vegezni, azt felele,
imhol az vrnac szolgáló leanya, vgy
legyen, az mint mondottad. Szüntel-
en ezen alazatoságot chelekedé, mi-
dőn Ersebet aszonyhoz farada, Isten
annya leuen, es harom holnapig ott
marada. Ester aszonis alazatos len, E-
ster 2. Kinec mikor az feiedelemhez
kel vala be menni, sem fris ruhat, ken-
dőt,

TISZTES: KOSZOROJA. 44

dőt, auagy ál hajat nem kiutana, hanem
meg elegendec az őltőzettel, melyet He-
gai az leanzoc őrzőie ád vala nekie.
Rebecca's Gen: 24. midőn az kuthoz
időe, es Eliezer meg szollította volna
űtet, nagy alazatosan meg felele, noha
idegen vton iaro embernek latna, es es-
meretlennec, de mégis vranac neueze
űtet: Ezt monduan, igyal vram, de az
Teueketis meg itatom.

Oluassuc az neuezet negyedic Be-
la kiraly leanyarulis Margitrol, hogy
ha valakitul dichirtetet, mint hogy fő-
feiedelem gyermeke volna, es hogy
magat iol viselne, nehezen hallotta, ű
magatul penig valami maga hanyast,
soha senki nem hallot, hanem leg kis-
sebnec tartotta magat, az több szűzec
közöt. Szent Ersebet aszonyrol pe-
nig

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC
nig Magyar királ leánjáról hog' soc szor
ne szapórechac niluan vagyon, annira
alazatos volt, hogy az nyomorult kul
dost, ki beteges vala, fekelyes, erőtlén,
es vgyan nehez illato, ölebe vette, tu
laidon kezeuel haia fősöllötte, tarola
ta, feiet mosfogatta, es minden testet
az mint szűkseg volt, minden fertel
messlegtul tisztetotta. De köszönséggel
az nyomorultakat, örömeit meg lato
gatta, étellel taplalta, italal könyebe
tette, es minden modon segetsegül
volt, vigasztaluan őket kegyessen, es
az bekeleg szentuedesre intuen: Az
fekelyeseket tulaidon kezeuel illetuen,
azokat kenegeten, es be kötuen, es mi
dön ruhaia el fogyor, tulaidon fedeket
el szaggatuan: Egy kis gyermeket az
ispitalban, ki vér korsagban feküt ciel

tul

TISZTES: KOSZOROJA. 45
tulaidon kariain, szűksegere hordosza
egynchanfzer: vgyan ott egy poklos
alzoñalatnac, nag' szeretettel szolgálua:
alzoñnac nem izenuette magat hinni,
hanem szolgálait neha ki külduen, min
den házi dolgot el vegezet, edényeket
meg mosuan, az konyhat el keszeten,
hazakat ki söpöruen: vgy hogy annira
meg alasztá magat, hogy szolgálóia
nal alabnac tartana magat: ez legén pel
datoc keresztien szűzec, mint veretec.

CZIPROS.

ÖTÖdic io erkölchöc következie
imar, az leanzoknac, mely az imad
sag, es az Istent segitsegül valo hinas:
midön az ember Istentül, ki magat az
Euangeliomban, es szerelmes sz: fia
ban,

G

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
CZIPROS.

TISTES: KOSZOROJA. 46

ban, meg jelentette, örökce, es idő szearint valo iokat ker, es kiuan, es hogy meg halgattatic, bizónal hiszi, az Christus Iesus beszedenec, igassaga, es közbe iarassa által. Mely Isteni szolgalat, hasonlo az cziprushoz, melyet fazekben szokrac plantalni, es koszoruban kötni. Mert előszer, mikeppen az cziprus erős, es kedues illatot ereszt magátul, de főkeppen, midőn vele fűstőlne: nem külömben, az buzgoimadság, aianlya az io mevelt gyermekeket, mind Isten, es sz: Angyali előt: Isten előt penig, kedues illatozas, mely chelekedet, szíue szerentis teczic, vő anhira, hogy effele könyörgest el ne hallassa, hog meg ne halgassa, *Psalm: 90.* hozzam kiáltot, es én nyomorúságamban vele lęuen, meg halgatom ütet,

G 2 meg

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

meg szabadítom, es meg dichõitem.
Apoc: 8. penig, az szentec imadsaganac
 illattia, föl hat vala az Isten eleiben.
 Masodszor, mikeppen az cziprõst es
 szentõ által kuszoruban kõthetic, mi
 uel hogy telbenis zõldõn meg marad,
 ezenkeppen az Istenhez valo kõnyõr-
 ges, minden idõben io, es szûkseg, hog
 gyakorlataffec, nem chac az ifiaktul,
 vagy gyermekektul, hanem fõkeppen
 szûkseg, hogy az vén emberec szûnte-
 len kõnyõrõgienec. Harmadszor, mi-
 keppen az cziprus, az merget meg foit-
 tia, es ellen al, az kigyot el bagasztya,
 midõn azzal fûstõlnec: nem külömb-
 ben szolgal az imadsag, minden habo-
 rusag, es lelki esmeretnec szorongato-
 banati ellen, fõlõtte beu, es ki teriet õr-
 uendezõ szívet szerez, midõn az nya-
 ualiat

TISZTES: KOSZOROIA. 47

ualyat Isten eleiben viszi, es chac u sz:
 fõlsegere bizza. Ellenkezic touabba,
 az imadsag, az bûnnec mérge ellen,
 mely az u ereiet oly hatalmasson ki-
 nem teriesztheti mi beu, miuel hog
 az mi vrunc Istenunc, szent Lelke által,
 mellettunc léuen, minden gonoszt be-
 nunc meg nyomdoz, midõn segitseg ul-
 hiuuc. De az imadságnac illatozaffa-
 ual, az régi kigyot, az õrdögõt, min-
 den alnoklagaua, es chalardlagaua tã-
 lunc el kergethettiuc, midõn az leleke-
 nec esmereti által, ez idõ szerint, es õr-
 rókce valo szûksegünkert, szüntelen
 Istenhez kõnyõrgunc: Szûkseg azért,
 hogy az szûz leanzoc, az kõnyõrges-
 ben szüntelen foglalatoffac legyenec,
 mind hazoknal, midõn fõlkelnec, le-
 nyugosznac, esznec, auagy munkaiok-
 hoz

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

hoz kezd nec, az Egyházban, auagy
tanulo helyre mennec, az Isten nec-
segül valo hivasaban, mind testi, es
elki iokat ű sz: fölfegetul keruen, imad
sagos könyuekből, szép imadsagokat
olvasuan, vag meg tanultakat aitatolsá
el monduan, mint ám az Añaszent
egyhaznac fő tanito doctora sz: Ago-
ston, nagy szép elmelkedő, magaua va-
lo gondolkodo, es beszello, imadsagit
irua hatra, kösztünkis az mi nyelvün-
kön talaltatnac: a kiүүлis vanna az A-
nyaszent egyházban szép könyörges-
sec, melyeket, ha nem mindeneftül, de
reszebul, nem árt tudni az gyenge szü-
zek nec, es gyakorta azokban mago-
kat foglalni, vgy hogy meg ez heüsa-
gos vilagon kezdgyec az örökce va-
lo iokat meg kostolni. Azert int az
Isten

TISZTES: KOSZOROJA. 48

Istennec igeieis *Ephes: 6.* Minden idő-
ben imadkozzatoc, lelekben könyör-
öguen. Is meg kérietec, es el veszi
tec, keressitec, es meg lelitec, zörgesse-
tec, es meg nyittatic, *Math: 7.* Ne lége-
tec szorgalmatoflac, hanem imadsa-
ban, könyörgesben, es hala adasban,
nyilatkozec meg kérietec az Isten előt,
Phil: 4. Szükségidnec ideien, hiu segít-
segul engemet, *Psal: 50.* Minden idő-
ben könyöröggy, hogy az Isten vezér-
ien tegedet, es minden tanachid benne
maradgyanac, *Tob: 4.* Azert fölötte
szép dolog, az mi attianc mellet, egeb-
ekes psalmusokat, es keresztényi imad-
sagokat tanulni. Nem mulatoc ez he-
lyen az példakcal, mert hogy minden
kerestyen leanzo, ha keresztýennec a-
kar tartatni, szükség hogy az könyör-
G 4 gest

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

gest ákorlya: Nem ok nekül vágon
irua, 2 *Matb: 3.* midőn Heliodorus az
Hierusalemi templomot meg akarna
pusztítani, az sído leanzoc Hierusalem
ben, nemelyec az kapukon, nemelyec
az kő falokon, es ablakokon, kezeket
az egre föl emeluen, könyörög nec va-
la, hogy az Heliodorus ellenség meg
tőret nec, megis halgattattanac. De
Tob: 3. Saára aszony, Raguel nec leanya,
midőn anyanac szolgálaiatul atkoztat
nec, föl mene az főső hazba, nag buz-
gon könyörge siruán, hogy ez atoka-
tul, es szidalomtul mentene meg üt-
et az Isten: nem külömben könyörge es-
zen Saára aszony, *Tob: 8.* es mit ha-
sznala buzgo könyörgeffe, meg esme-
re, mert iambor ferfiuual meg aldatec,
az öldöző ördögtűlis meg szabadula.
Anna

TISZTES: KOSZOROIA. 49

Anna aszon, Helcana felesége, 1 *Reg: 1.*
buzgo könyörgeffeuel vgyan resze-
nec iteltetec vala, de szép fiat nyere i-
stentul, Samuel prophetat. Iudit aszon
tökellertes imadsagaua, gyenge kez-
nec, nagy erőt talala, es felelmes szju-
nec vastagsagot, vgy hogy, anni szam-
talan ezer ellenség között, feiet venne
Holopherne nec, *Iudit: 9.* De amaz
Phanuel hazas tarsais Anna aszony,
Luc: 2. eiel nappal imadkozik vala, mit
nyere: az Iesust meg talala, es lata, lat-
uan hin, hiuen prophetala. Azert, fő-
lötte aianlyuc ez io erkölchöt.

MAIORANA.

AZ hatodic io erkölchöt mond-
guc, hala adasnac, előszer Istenünk
G 5 hőz,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
MAIORANA.

TISZTES: KOSZOROIA. 50
höz, midőn szüjünk el, es szákal vallaft
teszünk, hogy az mi io nalunc vagón,
az nem valami történetbul, auagy ma-
ga természetebul, hanem chac az Isten-
tul, ű sz: fölfegetul szarmazic. Annac
vtanna, az velűnc iot teuő emberek-
hez, midőn esmeriűc, es valyuc, hogy
más embersegebul vetűc az mi iot es-
merűnc nehā nalunc, es midőn effele io
tetement, nem chac beszédde teritűc
meg, de chelekedettelis, az mennire
tűlűnc lehet. Haffonlo ez io cheleke-
det, az Maiorannahoz, mert mikeppen
előfzer igen szép illatozo virag ű: így
az hala adasnac aldozattiais, fölőtte gő
nyőrüfeges illat az hatalmas Isten e-
lőt, es minden io teuő embernek: mint
ām Noenac aldozattiarul meg vagón
irua, Gen: 8: melybűl az hala ado em-
be.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
bereg, dichíretetis vesznec: mint viszon
tac, az hala adatlanoc, meltoc minden
szidalomra. Masodszor, mikeppen az
maioran, örömeft neuke dic, es leuele,
it ki terieszti, midön kőuer, es ganaios
he'yen vagyon: Nem külömben az is
gaz hitű szű, nem szenuedheti, hogy
Istenét ne dichirie, es halat neki ne ad
gyon: de eleg beszedet sem talál az ha
laadafra, midön az ellenzelnec, es út
közetnec közeperte vagyon, holot az
Istennec aldalsa útet vgyan neueli, es
terieszti, annal inkább, midön az habo
rusagnac, es nyomorusagnac, kar val
lagnac vizei útet asztattiac. Harmad
szor, az maioran hoszu, es erős hideget
nem szenuedhet, miuel hogy ű nyari
virag, azonkeppen az hala adas, az fer
telmes Istentelen életű emberrel nem
lehet,

TISZTES: KOSZOROIA. SE
lehet, holot az Isten tőlönc azt kiuania,
hogy sz: kezeket emelyunc föl, az mint
sz: Palis parancholia, i Thim: 2. mert
annekül chac alakozas, es Isteni karom
las, midön az Istentelenec fertelmesse
gekben űluen, nagy vig hala adaft ies
lentnec, melyel Istent akariac tisztelni,
es neki halat adni. Negyedszer, az ma
ioran mindgyaraft az nyarnac kezde
tin kezd neukeadni, es leuelezni, es ne
uekedic mind az téli ideig: szinten így
szűkseg, hogy az iambor kereftenec,
minden ideiekben, es élteken hala a
doc legyenec az ű vrokhoz Isteneke
hez, es ünnon magoc magokat, az hala
adafra föl izgassac, es razzac, mint Da
uid prophetais chelekedec, *Psal: 103.*
En lelkem, dichiried az vrat, es el ne
feletkezel veled tet io voltarul. Öröd
szer,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

fer, miképpen az maiorana az el vezetett szollást meg hozza, es ha nedves seget embernek füleiben bohatti, az hallást nyilatkoztatja: Azonképpen ez io erkölch indítja az embert, mely valami banatba vagy, olyba penig, melyben chac nem ketsegbe eset imar, es senkihez bizodalmat nem veti, azomban eszebe vessi, hogy chac egyedül az fölseges Isten szabadította út, nem penig valami emberi chelekedet, es remelletlen öruendezni kezdi, nyeluel niluan vallást teuen, az Istennek io voltarul, magában gyorsasagot is tamaszt, az Isten igeienc hallomassara, es arrul valo elmelkedésre, es az Istennek fogadatsiban meg erősödici. Azert az gyenge szüze, az hala adasra Istenekhez, szüleiekhez, es oktato elö
iarok

TISZTES: KOSZOROIA, 32

iarokhoz szoktassac magokat, de főképpen az Istenhez valo hala adashoz, es az imadsagos hala adas mellett, szükseg gyakorta az sz: irasba valo szép intésekrol gondolkodni, mint am *Ephe: 5.* Szent Lelekkel telyessedyetec meg, magatoc közöt psalmusokba beszelyetec, es lelki eneklekbe, enekeluen, es szüetekben dichiretet monduan, az vrnac halat aduan mindenekert, az meg valto Iesus Christusunknac neueben, az attya Istennek. *Ecclesi: 40.* Boldog fiac, nagyfagossan enekelyetec az vrnac, es dichiretetec minden ű chelekediben, hirdeffetec az ű neuet nagy vigassaggal, dichiretetec, es halat adgyatoc enekleffel, es zöngessel. Szent *Paulis Col: 3.* szüetekben enekelyetec az vrnac, es valamit chelekesztec, beszel.

AZ KEREST: SZŰZEKNEC

hietec, mindeteket az vrnac neuébe ve-
gezzetec, es ű általa dichirietec az attia
lsten, Ekkeppen chelekedtec sóc szűz
leancoc: Maria az vrnac sz: annya, es
gyeb okert nem ment esztendőkint
Hierusalembe, hanem hogy lstenec
halat adna, tuduan, hogy az fő innepe
ket azért rendeltec volna: Annae fő-
lőtte, minemű hala ado eneket hagot,
niluan vagyon az egész keresztýenseg
közöt, *Luc: 1.* Melyben az lstenec
veghetetlen irgalmassagát aldgya, kit
ű hozza, mint alazatos leancóhoz meg-
mutator, es mind azokhoz, kic felic ű-
tet: Vgyan ott hatalmasságát, es igaz-
sagát alduan, es dichiruén. Maria Moy-
sésnec huga, *Exod: 15.* Dobot ven ke-
zeben, es kőuetic vala űtet az tób aszó-
nyallatoc, űkis dobot viseluen, es Ma-
ria

TISZTES: KOSZOROJA.

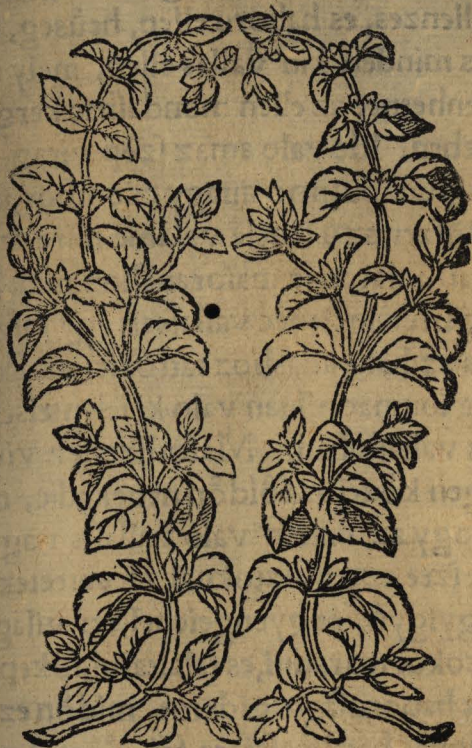
ria elől enekel vala, amazoc űtet kő-
uetuen, enekelyunc az vrnac, mert nag
dichősegeffen fől magasztaltatec, az
louat, es raita űlő ferfiat, az tengerbe le-
vette. Saara penig, Raguelnec leánya,
dichere az vrat harmad napon, midőn
penig imadságát el vegeszte uolna,
monda, dichőült legyen vram az te-
neued, egy lstenűnc, es attianc, mert
midőn meg haragszol, irgalmassagot
mutacz, es minden iot: Az nyomoru-
sagban, bűnt böchatafz azoknac, kic
segítsegűl hiunac, *Tob: 3.* Szent Ma-
thenalis 21 cap: írva talaliuc, hogy sóc
kifded gyermekec, es leancoc volta-
nac az Hierusalemi templomban, kic
az vr Christusnac, nagy vigassagos e-
nekeket, es dichiretet mondottanac,
poha az phariszusoc, es iras tudoc,
H nem

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
nem örömet lattac, midőn az ű kirá-
lyokat, es szabaditoiokat be fogattac,
dichiruen, es halat aduan, mely aldaſt
az venektul hallottac vala, Ofanna
David kiraly fianac, aldot ki iút az vr-
nac neueben: kiket az vris oltalmazza
az ellenkedőc ellen, az nyolczadic
Pſalmusbul, az kiſdedeknec, es emlőn
chűggők nec ſzaiokbul, tőkellered meg
az te dichiretedet, es dichőſegedet.

PVTNOC, AVAGY CZOMBOR.

Hetedſzer, kőuetkezic az igaz hit nec
niluan valo vallafſa, midőn embe-
rec oly tőkellertes, es alhatatos akarata
ria vagyon, hogy mind lſten, es ember
előt, az Euangelionnac igaz tudoman
nyat, niluan akaria vallani, es effele val
lasba

TISZTES: KOSZORÓIA. 54
PVTNOC.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

lasba alhatatossan meg marad, minden ellenzes, es haboru ellen, heűség, eset, es minden kin vallas ellen, mely tör- tenhetne az ellen mondasnac kergetel seben. Ide valo amaz szép virag Pu- legium, putnoc, auagy czombor, mert előszer az ű levele valamennire vgan hasonlatos az maioranahoz, mint hog az lsten igeienec vallasais egy iofzag, es az hala adashoz tattozic, az Euan- gel'iomnac niluan valo ki iclentelseben, es vallasaban. Masodszer, ez virag, igen közel az földön neuekedic, mint hogy az niluan valo vallasis nagyob reszre, az paraszto knal, el vetteteknel, egyigyű, es gyengeienel ez vilagnac szokot maradni, es talaltatni, főkeppen az haborusagnac ideien, midőne ez vi- lagnac hatalmassi, es fei, űket el veter

Car

TISZTES: KOSZOROIA. 155

farnac, es ganaynac tartiac, i Cor: 1. Az kisdedeknek, es emlős gyermekeknek szaiaban helyhesztetted dichiretedet, Psal: 8. Harmadszer, ez a virag örö- mest neuekedic nedues, es munkara al- kolmatos helyen, mint hogy az niluan valo, es alhatatos vallasis alando nem lehet, valahol az embernece szíue, az é- lő viznece nedueflegebe, az az, az szent Lelekkel, Ioan: 7. meg nem alztattatic, de annal inkab, ha az embernece szíue az előt az lstennece igeieuel nem igaz- gattatott, es az Christufon igaz szeglet kőuön, nem fundaltatott. Negyedszer, nem soe fű talalkozic hasonlo hozza, hogy az minemű heli szeret, ott örö- mest meg marad, szaporodic, es ki ter- ied, vgy hogy vgyan nagy mezőket elfogion, azért neueztetic pulegium.

H 3

mac,

AZ KERESTI SZÜZEKNEC

nac, *à pululando*, hogy igen elszaporos-
 szic, es teried: Nem külömben ez iofza-
 gos chelekedet, az hitnec vallassa, em-
 bernec sziueben nem maradhat, hanem
 ki kel fakadni, aztis chelekeszi, hogy
 fœc hiueket keszerit az igaz vallásra,
 mint az Egyhaznac historiai, niluan ie-
 lentic. Davidis *à Psalmusokban* így
 szolla, miuel hogy hiuec, azért szolóc-
 gn, es vallast teszec. Őtödszer, midön
 minden egyeb fiuec az heüségül meg-
 heruadnac, es szaradnac, akkor keszd
 ű, ez putnoc viragozni, nem külömb-
 ben, midön az Euangeliom kergetes-
 senec melegsége, es vereteke el keszde-
 tic, midön minden egyeb féle iofzagos
 chelekedetec meg fogyatkoznac, az i-
 gaz, es buzgo hitnec vallassa, akkor

nagy

TISZTES: KOSZOROIA 36

nagy nedueffen ielenti ki magât, nemel-
 lyec által, es vrokat niluan meg esmera-
 tetic az ördögnecc minden kegyetlens-
 segi közöt, vgyan hisznec: az Anya-
 szentegyhazis az Martyromoknac ve-
 rebul neuekedic, es telyessedic. Hatod-
 szer, ez fűnec, igen beü, es erös illattya-
 vagyon, es azért valamennire vgyan-
 kesserü, es chipös szaga vagyon: Nem
 külömben, az alhatatos vallas teuóc,
 tisztességet, es öruendetességet nyer-
 nec az lsten elöt, az mi vrunc lesufunc,
 es mind az telyes Anyaszentegyhaz e-
 löt, az mint ű magais szolla, *Matb: 10.*
 Valakiaz emberec elöt rolam vallast
 teszen, enis vallast teszec rola attyam
 elöt. Légy hiü mind az halalig, es az
 életnec coronaiat neked meg adom,
Apoc: 2. Nem oknekül teriedet ki az

H 4 szent

A Z KEREST: SZÜZEKNEC

szent Martyromoknak, es Confessor
roknakis irasoc, az egész vilagon, es
minden országokban, *Psal: 18.* Nem
ok nekül adatatnac nekünk is esztendő
által bizonyos napoc, melyeken szűk
seg azoknac buzgo vallásokrul emle
keznűnc, noha az illat igen kesernyes,
az az, neha az kergetes, es ellenzes is
igen nehez, es keserű az testnec, es vér
nec, mint Peterben meg tapasztalhat
tiuc, az papi feiedelemnec hazaban, es
pituaraban. Hetedszer, mikeppen ez
virag, midőn ember feien hordozza,
akar minemű férget ki kerget, es ha
vizben meg főzic, minden vizskete
ket az bőrnec, ha vele mossac, meg
enyhiti: Nem külömben, midőn az
buzgo vallast, az hitnec fő fő reszire
harintiac, es az ki valogatot artikulu
sokra

TISZTES: KOSZOROIA. 57

sokra, az ketelkedesnec minden teries
dő fehelyet, el veszi, es az igaz tud
manyban bizonyossa teszi: Es midőn
ez iszaggal az ellenzesnec, es haboru
ságnac vizeben helyheztetic, az vizke
tegeesseget el kergeti, az az, az heia
ba valo ellenzesseket, es görbe akade
kokat, hatra veti, hanem az hitnec fő fő
reszeit nagy könnyen tanitia, es ki fer
lengeti, es az szedelgest, az az, az ha
boruságnac, es ellen mondasnac ide
ien, az minemű tantorodas szokot az
hit dolgaban törtenni, vgy hog vizsa
latassanac terni az alhatatossag, es val
las, meg az tökelletefeekbenis, az ken
nac közepin, es az szenuedesnec ecze
te, es haborusaga közöt, mind az által,
ez is erkölch, vgyá meg eleueneti, es ve
gig hiteknek vallasaban meg erősfeti.

H 5

Es

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

Es noha bár mostanában efféle haborgatas gyakorta ne történec (mint Angliában 1572 elzrendötul fogua, 88. nagy rettenetes iszonyu, szörnyű halallal ölettenec minden rendbeli keresztényen attriankfiai, kic közöt az genge afzonyallatokis, nagy alhatatossággal vallast teszne hitekrül, es az regi vereknecc ű iart vtokat nyomdozzac) melyben az szüzeknecc niluan, es ez egesz világ elöt szükseg legén hitekrül vallast tenniec, életnek veltessébenis, mind az által szükseg, hogy az vr Iesus Christusnac sz: neuet, noha nem ez egesz világ elöt, de az lsten elöt elmeriec, es azoknal, az kic kiuanyc tülöc érteni, vgy mint az gyonto atyaknal, tudgyanac igaz, es io rendel vallo vallast, es gyonast tenni, bündöket meg

TISZTES: KOSZOROJA. 53

meg gyonuan, es elő szamlaluan, hitekrül vallast teuen, es midön az Catechismusbul kerdettenec, az hit dolgainac rövid summaiarul, hogy tudgyanac igaz, es elegendendö vallast adni: Azonkeppen az gyermekek tanulasabol, mely itt nalunc szokot lenni, az negyuen napi böitnecc innepi napian, közönseggel az gyülekezetben: Es midön vagy othon hazoknal, vagy egyeb helyeken, ha törtenet szerint valakitul kerdettenec, hogy tudgyanac meg felelni, es vallast tenni, hiteknec tudományirul, es imadsagokat szépen el mondani, mikor ű nekiecc paranchoyac, mert ez az lstennek akarattia, 1 Pet: 3. Az vr Christust szentelyetec szüetekben, készec léuen meg felelni, es szamot adni, minden kérdönce, az ben.

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC
bennetec, valo remenségrul, es hitrül,
hanem tisztességgel, es félelemmel io
lelki esmeretet vilelyetec. Peldatis ho
zoc elő, hog az leanzoc ne uelyec, mint
ha ez dolog űket nem illetne: Martat,
az meg holt Lazarnac hugat kérde va
runc, az sidoc, es soc szamptalan nep es
lőt Betaniaban, hogy ha hinne, hogy ű
volna az élet, es az föl tamadas, niluan
felele, vram hiszem, hogy te va g Chri
stus, az Istennec fia, ki ez vilagra iuta
tel. Szent Palis *Phil: 4.* azt mondga,
hogy egynehanyan az afzonyallatoc
köz zül, munkalkottac ű vele az Euan
geliomban: Ide valoc kü lömb fele pel
dac az szüzekrül, melyec niluan vanac
az Egyhazi historiaban. Szüz sz: Ca
therina, kiraly leanya, az egész Alexan
drianac leanyi köz őt, leg szep, Maxene

tius

TISZTES: KOSZOROJA. 39
tiusnac, éles beretuakcal keszertetet ke
reket, chac meg chufolta, az bölcheket
egy szouauul Christus hitire teretette,
es nagy batorsaggal gyenge nyakat, az
Christusért fegyuer ala atta, kinec nya
kabol az vér helet, hogy tisztasaga nil
uan lenne, reyiel folyt ki, es az Ana
gloktul Sinai hegyen el temettetet.
Szüz Dorko Cæsareabol Cappado
cianac mez ő varasabul valo, Fabrici
us tisztarto alat, nagy kinokat szenues
de, mely draga szüz, mid őn vitettet
nec, hogy feie vetetnec, őruendez va
la monduan, hogy az ű ie gyefsehez
paradichomban vitettetnec, mely min
den szép viragokkal, es gyümölcsök
kel draga volna. Egy Theophilus ne
u ő iro deac ezt haluan, mepeti vala,
monduan, mid őn oda iutandas, küldg
enne

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ennekem valami szép rosakat: Felele Dorco, semi lehetetlen ninchen az ki hiszen, hidgyed hogy meg küldöm: midőn azért feiet vettec volna, es Theophilus az feiedelem vduaraban forgo lodnec, ime egy kiseded gyermecke meg ielenec neki, igen szép rosakat valami edenyben hozuan, téli időben, midőn semmi virag nem neuekednec, monduan, imhol Dorko az ű jegyessé uec kertyeből ezt küldte te neked, es elenyese: Latuan ezt Theophilus, ki chachufságban szollot vala, hogy vögyan bizony dologban volna igye, keresztylene len, es Martyromssagot szenvede, *Euseb: hist: Eccle: lib: 8. cap: 17.*

Szent, Margit Olybrius Antiochianac tisztartoiatul veszőkkel verettetes, egyes vass körmökkel szaggattas
tot,

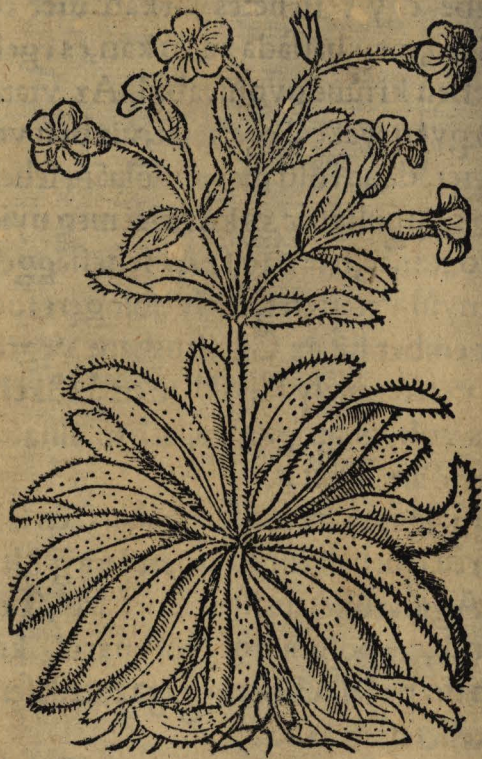
TISZTES: KOSZOROIA. 60

tot, es az tomlóczbe vetettet, mely tomlóczbe egy rettenetes sarkán ütet el nyeluen, meg lassada az sarkán, es egessegesen kiűue gyomrabul. Az vian égő gyertyakcal eggettet, vizben vetettet, de az föld meg induluan, sebei meg gyógyultanac, es köttelei meg nyilatkoztanac, feie nag szép fénességgel környűl vetettet, mely dologert loczer ember hit az Christusban: vegre feie vetetet, mely kinokban nag tökeltetes volt, es az igaz vallásban alhatatos: *Sur: Tom: 4.*

Halgatoc az loc szamtalan szép szüzekrűl, Borbalarul, ki attiatul meg öletet, Agatarul, Agnesrűl, Luczarul, Teklarul, Apoloniarul, Iulianarul, kie szép draga lelkeket, az ég igaz vallasert tökeltetessen ki attac.

BOL

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
BOLDOG ASZ: ROSAIA.

NYOL

TISTES: KOSZOROIA. 62

NYOLczadic io erkölchőc az le-
anzoknac, be foglaltatic az negye-
dic parancholaiban, az u szűleiekhez
valo szükségcs tisztelet, es mind azok-
hoz, kic azoknac helyekbe űlne: mely
iofzagcs erkölch-hassonlettatic az Bol-
dog alzony rosaiahoz, mert előszer ez
a rosa, az ű szép, es tetteres piros szí-
neuel, kiűl az koszorut igen ekecsiti,
es szepiti: Nem külömben ez iofzagcs
erkölch, főlötte nagy tekintetet hoz
az leanzoknac, ekecsituen űket, mint ám
az Bölchis igr szolla cap: 1. Az vrnac
felelme niluan meg kaszdagit, es nagy
iofzagot hoz vele: Effele leanzokis, az
tisztelleges emberet, es lsten előt, ked-
ueffec, es az ű szűleieknecc ellenseginel,
dichiretet, es minden iot nyernecc, mint
ám az historiaban talalyuc, egy nemi-
nemű

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

nemű gyermek agas aszonról, ki az ű rab,
es fogoly annyat, kit éhel akarnac vala
az fogfagban meg ölni, titkon emleies
uel taplala nagy foc ideig az fogfagba,
es életet meg tarta, mely dolgot az Ro
maiak meg értuen, oly igen gyönyör-
ködenecek benne, hogy az ű annyat
meg szabaditanac, az tömlőczet el ron
tanac, es az helyet egy kisdet templo-
mot rakattanac, melyet irgalmassag
templomanac neuezenecek, *Plinius lib:*
7. cap: 36. Val: Maxi: lib: 5. cap: 4.

Az mi historiankbanis szep pelda
vagyon, az feiedelemhez valo böchű
let felől, kic űkis az miszülenc helet
vanac Istenűl rendeltetuen: Gara Mi
klos meg hagyot felesége, midőn latta
volna Sigmond kiralit, hogy nagy no
morusagot szenuedne az keskeni töm
lőcz

TISZTES: KOSZOROIA. 62

lőczbe Soklyos varabá, addig iara, hog
fiaí által, kiknek őrzesecek alatt vala, meg
szabadita, es viszontac az orszagot foc
esztendeig bira, Laszlo azt tauul nez
uen, kit olasz orszagbul akarnac vala
be hozni, *Bomfi: lib: 2. Dec: 3. Fol: 407.*
Masodszér, mikeppen ez á rosa hason
ló az feier, es saárga iuolához, nem kű
lőmben ez erkölchis niluan meg ielen-
ti az igaz Isteni felelmet, valamely lea-
zoban, auagy ifiuban talaltatic. Har-
madszér, mikeppen ez á fű főkeppen
meg tartia azoknac eleteket, kic az scor
piotul meg sertetnec, azonkeppen az
gyermekeket meg tartiac az ű szüle-
iekhez valo böchűletec, es tisztel-
sege, kic természet szerint az scor-
piotul, az őrdógtul meg sertetnec, az
mi eleinknec esetecek által, az őrc halal-
ban

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ban meg hálnac, az szo fogadatlanfagert, es engedetlensegert, még itt ez földönis sokaig ne elyenec: azért mond gya az vr, hogy tisztelyed szüleider, hogy iol legyen dolgod, es hossu éles tū lehes ez földön. Ez helyen az io szū zec, iol eszekben vegyec imez iget (tisztelyed) megis erchec, miuel hogy minden böchület, es engedelem ebben foglaltatic be, melyel tartozunc az mi ven szūleinknec, es elöttūnc iaroknac, mint szép példakcal, es sentenciakcal ezt jobbadon előtőkben adom. Kiua nya az tiszteletet, hogy az mi szūleinket, es egyeb rendbeli embereket, kie ū hellellec vannac, az Istennec rendelkezesse szerint, közbe vettet, es valasztot szemelyeknec tarchuc, vgy hogy az Istentul rendelt, es hozzanc: bochatot oltak

TISZTES: KOSZOROIA. 63

oltalmunknac esmeriuc, es hogy ū alta loc mindent akarion vegezni. Azert ū nekic szūlūnk ből minden iot kiuan nyunc, es ūket nagyra, dragara, mint Istennec aiandekit ez földön tarchuc, es esmeriuc, embersegeffen felölóc gondolkoduan, es szoluan, ūket okos es értelmes, igaz embereknek tartuan, es kiualtkeppen valo chendes, es tiszteletes szokcal vele szoluan, az mint tanit *Ecclesi: 7.* Tisztelyed az te attiad attellyes szūledbül, es el ne feletkezzel az te annyad szūlelsénec faidalmirul. Tobiasis ily szol az ū fiahoz, *Tob: 4.* Az te annyadat minden életedben tisztelyed, es meg emlekezzel, mit szūledet, midön meheben hordozot tegedet. *Calephetis* tisztele, *Axa* szerelmese leanya, noha immar ie gybe volna.

I 3 midön

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

midõn gondolkodnec, az kaszdas-
gra, fohazkoduan, kéré az attyat, hog
valami szanto földbe refzt tenne, meg
allata szamarat, melyen ül vala, es nag
engedelmessen szolla az ű atianac, *Iud: 1.*

De lephtatis Israelnec fő vezeret,
midõn haza tért volna az hadbul, ti-
sztele az ű szép leánya, lanttal, es egéb
vig szerfzamokkal, leanyi tarsaiual elei
be menuen. Touabba az szűlekhöz va-
lo tisztelet az is kiutanya, hogy ű hoza-
zaioc valamint tülünc lehet, telyes te-
stünkkel, minden vilagi, es hazi do-
logban, melyec az Isten akarattyaual
együtt iarnac, szolgaliunc, es köüefsűc
ha az Isten törvénye ellen ninchenec, a
tisztesség, es emberseg, es lelki esme-
retnec nehezsege ellen né talaltatnac.
Ha pedig törtenetbul, valami meltat-

lan

TISZTES: KOSZOROIA. 64

lan dolgot parancholnanac, veghez
• vinni, akcor nagy tisztességgel, gyen-
gen, es szeleden, minden kefergetõ han-
kodas, gonosz mondas, es dölfõség
nekül, azt lagyechac, es inkab hirec ne-
kül fülõc mellet bochassac, es el hal-
gassac, hogy sem mint niluan hatra ves-
sec, szemec elõt, mint ám még az po-
ganyok is tanitnac, *Gelle: lib: 2. cap: 7.*

Effele engedelmessegeben szűkseg,
hogy nem chac kisded korokban tal-
tassanac, hanem midõn föl neuke dne-
kis, es főkeppen, midõn az hazasagra
akarnac lépni, akcor az ű szűlei, es
gonduiselõi nekül, semit ne kezdgye-
nec, hanem azoknac tanachat fogad-
gyac, es parancholattyokat köüessac,
miuel hogy oly allapatra lépne, mely-
ben szűkseg az tanachkozás, es az ven

I 4 ember

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
embereknek okos értelmec: Touabba,
mért hogy meg űc az szüleknek kehes-
ren, es hatalmoc alat vannac, mint az
fölyűl valo irasbul niluan ki teczie,
szűkseg az engedelmesseg: Nem heias
ba mondgya szent Palis, *Col: 3.* Ifiac,
gyermekc, legyetec engedelmessec az
ti születeknec, minden dolgokban, mert
az vrnal ez dolog kellemetes. Fiacha-
kam, halgalsd az te attiadnac fenyetek-
ét, felelmet, es anyadnac parancholat-
tiat meg ne vessed, *Prouer: 1.* Az vr
azt parancholia á fiaknac, hogy attyoc-
kat, anyokat tiszteliec: ezis akarattya,
hogy az ű annyoc parancholattianac
engedgyenec *Ecclesi: 3.* Halgalsd az te
attyadat, ki nemzet tegetet, *Prou: 23.*
Ha leanyodat el hazasítod, io dolgoz
chelekedel, de eszes ferfiunac adgyad
űtet,

TISZTES: KOSZOROIA. 65
űtet, *Ecclesi: 7.* Effele szép oktatafso-
kat, es intesseket, az gyermekek föl ne-
uelesere eleget talalunc, *Hier: 29. Deu:*
7. 1. Cor: 7. mely parancholatokat I-
sten nem adot volna az szüleknek, ha
azt akarna, hogy az leanzoc, es ifiac,
magoc akarattyonon iarthannac, at-
tyoc, es anyoc hire nekűl. Ezen enge-
delmessegnec, soc példaiat talalyuc az
sz: irasba, Ester aszont dichiri az iras,
hogy az ű attiafiannac, es gondviselődie-
nec Mardocheusnac engedelmes volt,
valamit hagyot, es parancholt ű neki,
meg akcoris, midőn imar nagy kiraly-
ne aszony volna, De ki győz elege chu-
dalkozni az természet szerint valo en-
gedelmességerűl, lephete leanyanac, ki-
nec midőn nagy félelemmel meg ielen-
tette, volna, hogy fogadast tet volna
I 5 Iste

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

Istennenec, valami hazabul ki iünne, az diadalom vran, azt Istennec meg aldoz na, es haiadon leaña iüt volna eleiben, így szolla, ah mennire keferitesz engemet: nagy alazaróssan azt felele, föl nio tottade szaiadot az vr előt, azt cheles ked velem valamit szolottal, hanem enged, hogy két holnapig sirassam szűzelegemet, az több leanyochkac közöt. Es hogy valaki azt ne alitana, mint ha el futot volna, az halál előt, melyet ű büntelen maga előt szemlel vala, azt mondga az iras, ismeg két holnap mul ua vissza tért az ű attyahoz, ki valamint fogatta vala, veghez vitte fogadassat: De ha az attya iol mielte, hogy meg aldozta ütet, azt én itt nem vittatom, hanem chac dichirem az engedelmesseget, miuel hogy hasonlo peldat ham-

mar

TISZTES: KOSZOROJA. 66

mar nem találhatni. Thamar Absolonac huga 2 Reg: 13. az ű attya David kiraly parancholattyanac engede, midön ig szola neki, meny el az te batiad hazához, es chinaly etelt ű neki, Thamar penig engedelmesen oda mene. Lothnac két leánya, Gen: 19. noha immar szerenche talalta vala űket az varasban, mind az által, midön az köüetkezendő nomorusagot emlegetne, engedenec attyoknac, es köüetec ütet, ki menuen az varasbul.

Azonkeppen az hazassag dolgaban igen engedelmeseknek kel ű nekic leñi szűleiekhez, mert azt oluassuc Rebeca felöl, hogy noha tudna, michoda köüetsegeben iarna Eliezer, Abrahamnac szolgálja, de nem fitogattia vala magat, elő sem mene, hogy Magyarul

szol

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

szoluan, arulna magat, hanem el hal-
gata, es elő bochata az ű szüleinec, es
battioknac akarattiat, azoknac tanacha
hoz tamaszkodec, es az ű attiafiainac
akarattiahoz szaba magat, vgy hogy,
midőn rea kérdettec volna, mi volna
akarattia, nem ellenkedec sokaig, hogy
ha Isaac szepe, kaszdage, ifiue, hanem
azt felele, el megyec, *Gen: 24.*

Az pogan aszonokis, meg tartottac
ezt ez engedelmesseget: mert midőn
Orestes az Hermion aszont meg szoli-
totta volna, hogy ha hazas tarsul akara-
na hozza menni, azt felele, az én atiam-
nac vagyon hatalma arra, hog engem
férnec adgyon, én magamal nem bi-
roc, *Caus: 31. q. 2. c. 13.* Euripides Ca-
listenenec penig, ki az Sikonya Sziget-
ben vralkodot, egetlen egy leánya vala,

Agas-

TISZTES: KOSZOROIA. 67

Agarista neuő, kit az Görögöc kö-
zöt, leg főb ifiunac mondgya vala, hog
akarna adni hazas tarsul, meg kiáltata
azert, hogy valaki az ű haiadon lea-
nyat akarna venni, hatuan nap alatt ie-
len lenne: Talalkozanac azert tizen
neg ifiac Görög orszagbul, kic midőn
eluttec volna, egesz esztendeig ma-
ganal tarta űket, ezt monduan nekic,
valamellitec leg iobban tartia magat, an-
nac adom az en leanyomat: midőn im-
mar az hagyot nap elűt volna, melyet
rendelt vala az kiraly menyegző ö-
römre, meg nem tudgya vala Agari-
sta, mellic lenne az ű tarfa, az tizen neg
vr fiac közzül, az ifiac sem tudgyac va-
la, az kiraly kit valasztana fiaua, lea-
nyat neki aduan, mind addig, hanem
hogy ételhez akarnanac menni, el kü-
de

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

de az kiraly, es egy Attenasbeli embert hiuatta, leanyat neki hazasituan, amaz több ifiakat meg aiandekozuan, visza bochatta hazaiokban: Mely dolgot az leannac chac bekeuel kelle szenuedni, miuel hog nagy hertelenseggel törtene ez dolog, noha szíueben ű talam mást valasztot volna, *Hero: lib: 6.* Harmadszer az tisztelet aztis kiuanya, hogy az szüleknece nehez, es erőlen voltokat segeliuc, es nagy engedelmes sen el szenuedgyuc, noha űk neha elles nunc chelekedgyenec, mind közönséggel szokot az ven emberec közöt lenni. Tisztelyed az te attiadat, es anyadat minden dologba, beszédde, es bekeseg szenuedesszel, hogy az ű aldasoc, te read szalyon, *Ecclesi: 3.* Így chelekeszic vala Rachel, ki noha iol tudgá

va

TISZTES: KOSZOROIA. 69

vala, hogy az ű szerelmes iacobia soc ideig ű érette szolgálna, es vgyan törvény szerintis ű, iacobot illetve, mind az által, midön az menyegző napian Liat vitte volna az ű atya, iacob a gáz hazaban Rachel helyet, meg chaluan iacobot, nem futa Rachel iacobhoz attia akarattia nekül, ellene sem tamada attianac, hanem bekeuel szenuede, időt varuan, es gonoszra sem itile attianac effele mehtatlan valo chelekedetit, hanem chendessen el tőre, *Gen: 29.* Merob Sauul kiraly leanyais ekkeppen, bekeuel szenuede attianac vele valo chelekedetit, midön űtet Daidnac fogatta vala, hogy adgya, más felől az menyegző napian másnac ada, *1 Reg: 18.* Negyedszer, az tisztelet aztis kiuania, hogy az gyermekec az ű szüleiket, es

mind

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

mind azokat, kic azoknac heleket vi-
felic, minden ioual legyenec, es igye-
kezzenec velec tet iot meg teriteni,
mind beszedekecl, es chelekedetkecl
figichez űket, midőn szükség kiuania,
eretecimadkozsanac, mindenben v.
fannociot mondgyanac, es minden ka-
romloc elleni oltalmazzac, es artatlan-
-nac, dichiruen, az mint tanit, *Ecclesi. 3.*
En edes fiam, taplalyad az te atiadat az
ti vensegeben, es meg ne keferiched ű-
tet. Ha elzebe vensegeben meg fogat-
kozie, ne viald meg űtet, mert hogy
az rendődben gyorsab vagy ű nalanal,
mert soha az ti vele valo io tettedrül
ti nem feletkeznee, es vizsontac iot che-
lekésznee te veled, bár bűnös legyis:
Az te nyaualyadnac ideien rolad em-
lekezet leszen, &c. Ebben ez dolog-
ban

TISZTES: KOSZOROIA. 69

ban méltoc dichiretre, Szalphadnac ör-
leanyi, *Num: 27.* Maala, Noa, Eglá,
Melcha, es Tersa, kic az ű attyoc ha-
lalarul embersegeffen gondolkoduan,
Moyles, es Eleazar, de az telyes kős-
seg elcibe menenec, oltalmazuan, es
mentuen az ű meg holt attiókat, hogy
nem volt volna abban az szakadozas-
ban, es zendülésben reszes, melyet
Chore chelekedet vala az Isten elleni,
ez dolog igen teczec az vrnac, es az ű
attyoknak örökseget meg adata az les-
anzoknac, örök ősisöke teuen űket az
ioszagban. *Herodotus lib: 3.* ir Polich-
chratesnec leanya felől, ilyen historiat,
midőn Orestes titkon el vegeszte vol-
na magaban, hogy Polichrates, az mi-
nemű szigetben lakic vala, meg ölet-
ne, emberet küldé hozza, ki nagy szép
K besze

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

beszedekkel szolna vele, es Oresteshez
hiuna, anni penztis igerne neki, hogy
nagy könnyen minden ellenseg ellen ma-
gat oltalmazhatna azon Szigetben:
Egy eiel az elöt Polichratesnec leanya
almot lata, mint ha az ű atia az szeleken
vlszna, melyen az Iupiter űtet mossos-
garna, es az nap kevegetne, mely alom-
bul az leanzo semi iöt nem gondol va-
la, hogy következne: Inte megis, vi-
tettetuen io gyermeki szerelméből Po-
lichrates az ű attiat, hogy oda ne men-
ne Oresteshez, mert az számtalan pinz-
miat attyanac szaiá vgyan szagos vol-
na: meg haraguue ezen Polichrates, es
rabsagra vetuen űtet, azt monda, mind-
addig itt űly, meg egessegeben visza te-
rec: felele az leanzo, szerelmes attyam,
adna Isten, hogy eleuenen iünel meg,
bi

TISZTES: KOSZOROIA. 70

bizonyara föl fogadnam, hogy eltem-
míg szabad nem akar nec lenni, chac te-
ged tarthatnalac meg: Igen szép pelda
ez, az szülekhez valo tiszteffegrül, es
szeretetéről.

BECHY FV.

LA Ssan lassan imar az kilenczedie
io erkölchöz iuttunc, melyel szük-
seg az szüzeknec föl ekefsíteni: azt pe-
nig neueszthetiünc dolgolodasnac, mi-
dön ember magát gyermeksegetul foga-
ua munkara, es dologra szoktatya, es
midön gondolkodic Isten az munkat,
es dolgolodast mire szerzette, az em-
berre munkat vetuen, hogy ki ki mind
az ű hiuatalya szerint, az minemü dol-
got neki Isten parancholt, minden hiu-
K 2 seg.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
BECHY FV.

TISZTES: KOSZOROIA. 71

seggel, gyorsasaggal, okossaggal, azt
el vegeze, Istennek tisztességre, es fe-
lebarattianac elő menétire. Mely io er-
kölchör, hasonlethatunc az Bechi fű-
höz: mert mikeppen ez a fű meg nem
szokot aggani, az ű leuelet meg sem
valtoztattia, hanem szüntelen szinet
meg tartia, es viseli: Nem külömben,
valaki ifju koraban, munkara, es dol-
godasra szoktattia magat, minden él-
teben kedue vagyon az munkához,
minden dolgaban gyors, es eleuen,
mind koporsoiaig, es soha iob egesse-
ge, es kedue nem talaltat, mint mikor
munkaia vagyon. Masodszor, valamin-
ezen fű szép, es kedues illato, azonkep-
pen az munkas emberec keduessé Iste-
elöt, es az munkas emberec io hirt ne-
uet nyer nec, miuel hogy az ű gyors, es

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

io munkaioc felől nagy melle földön
beszelnec, io hirrel, neuel. Harmadszer,
mikeppen ez fűuet az tél nec közepes
nis korszoruban kötheted, azonkeppen
az io munkas, okos, es gyors ember,
vénségebenis szolgálhat, es hasznal-
hat, midőn imar az koporsóhoz kö-
zelgetis. Negyedszer, mint ez fű ala-
chon, es szaraz helyen, es mezőben te-
rem, nem különben közönfeggel ez
io erkölchőt, az közönfeges emberek-
nel szoktac talalni, kik nec kichin keres
kedeffec, es iűuedelmec vagyon. Ö-
tödszer, miképpen ez fű nec keregded,
es saarga viragia vagyon az tetein,
mint valami arany vgy tündőklic, es
az nap ellen igen fenyekedic: Nem
különben, az szüksegnec vereteke,
szegenység, es haborusag, az szüköl-
kódó

TISZTES: KOSZOROJA. 72

kódó embereket nomia, es keduetlene
teszi, es az koldus palczához kerget,
de az munkas ember, es gyors ezec el-
len, vgy fenylic, mint az arany, az az,
az szüksegeben nekic semmi akadekioc
ninen, hanem ki szabadulnac, es es-
uez nec minden nyomorusagbul. Ha-
tödszer, miképpen ez fűuet ha ruhac
közé rakiac, az molyt, es egyeb hituan
ferget meg őli, es el kerget, es ha bor-
ban meg főzic, gilisztat kerget, keme-
maiat lagyit, az ember nec lépet, es ves-
seiet könyebiti: Azonkeppen az gyors
munkas ember ec, az irigy embereket,
(kic olyanoc, mint az ruhában effet
moly, es rago fergec, allatomban rag-
uan, es haragot viseluen, kic az munka-
nac meg veteseuel, mely lftentul ren-
deltet, feregge teszic magokat, az az,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

az ű gondolattyoc, es rend nekűl való
fől indulaffoc, minden fertelmességre
való keduec, az restseg mellettéc le-
uen, az Istennec aiandekar, melyet az
mi hiuatalunc szerint Isten ador ne-
kűnc, el temetic, meg foytiac, es ki gőm-
lalyac) főlőtte titkon való faidalommal
illetic, holot az munkas ember minde-
nek nec io keduel szolgáluan, minde-
nektűl, hanem akariakis, iot hallanac:
mely hasonlatossagot imez szép ira-
foknac hecibul iobbadon ki nyilatkoz-
tatom, *Prover: 4.* Az bőlch azt mond-
gya, hogy az okos afzonyalar által az
haz fől epűl, de az balgatag, az az, az
rest, gondui feletlen el rontya, es sem-
ue teszi. Azert mondgya Ouidius,
Ocia si tollas &c. Akarsze fertelmessé-
gul meg menekedni: ne restely szűntes-
len

TISTES: KOSZOROIA. 73

Ien dologba forgolodni: mert az sze-
genség onnan szarmazic, hogy az ke-
nyes babachkac férieknec még neuek-
rűlis el feletkezinec, hanem nagy heuol-
kodasban, es szabadsagban iob ideie-
ket el henyelic, holot az bőlch ig szol,
Prover: 10. Az szorgalmatos kez meg-
kaszdagit. Szűkseg azert, hogy az le-
anzoc, oly dologhoz, es munkához
szabiac, es szoktassac magokat, hogy
vensegeket, tisztességes allapattiokat,
es nemeket, midőn szűkseg kiuanya,
ma, vagy holnap, nagy hasznosson, es
leg nagyob szűksegekben, tisztességes
munkaual taplalhassac, es még tartihaf-
sac. Az ű munkaioc penig előszer az
konyhahoz tartoznac: az vitan, az ba-
rom istallohoz: harmadizer, az me-
zőhöz, es kertekhez: vtolszor, az szo-
K 5 baban,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC.

baban, es hazakban. Az konyhaban
valo munka ez, hogy meg tanulnac az
konyhat, es szobat főpörni, tüzet rak-
ni, főzni, asztalt vetni, tálat, tanyert,
fazekat föl mosni, feiet mosni, vizet
hordani &c. Az barom fi mellet valo
dolgozodas, es munka ez, hogy fűvet
tanulyanac az hazhoz hordani, melyel
az barom fiat tarthassac, mikor ideie
vagyon meg feiec, ganaiokat ki tiszte-
chac, az chordaba ki haichac, az mezön
őket őrizzec, vayiat, es saytot tudgya-
nac chinalni, es egyeb dologhoz érte-
ni, valami illeti az barom fiat: mely do-
log, es munka illeti az paraszt leanzo-
kat, es nemely varasbeli szüzeket, es
szolgalo leanyokat. Touabba az kül-
ső munkat, vő mint kerti dolgozodast,
szükség tudnioc, ganait az kertbe hor-
dani,

TISZTES: KOSZOROIA. 74

dani, vetemenyes agyakat meg ásnia,
zokat be vetni, plantalni, meg gyom-
lalni, es mikor szükség vizel meg ön-
tözni, minden meg éret korot le me-
telni, őszue gereblelni, es nyalabba gű-
teni, őszue kötözni, es az keriből ki
hordani. Az szobaban penig, egy ke-
uesse tiszteffegesb, es gyengeb munka
ual kel élniec, szükség hogy fonyanac,
motolat tölchenec, gombolyagot tes-
kerienec, selymet sodorianac, kötést kőf-
senec, varianac, szőienec. Touabba
szép draga fűuekből vizet egeszenec,
külömb külömb fele lichtariomat, es
egyeb fele hazi chemeger, szép valoga-
tot gyümölchöt készichenee, mind
nyerlet, es aszut, melyec neha az haz-
ban betegsegeben szükségesset lehetnec.
Effele, es hasonlo munkac, nem sértic
meg

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

meg az kamukaban iaro fris szüzeke.
tis, bár vastag, es darabos tenyerec, es
kezec tamadgyon belölőc, mert effle
gonduifelő munkas, gyors leanzo szüze
re, minden iambor tisztessages ferfiu,
ma, vagy holnap magat rea bizhattia,
es veres veretekenecc könyebitő segít
segere talalkozic, mely okert terempte
Isten az aszonalatot, *Gen: 3.* Az bölcis
effele iambor tökelletes munkas aszo-
nyalatot ilyen szép dichirettel illeti,
Prouer: 31. Szorgalmatossan forgolo-
dic az io aszonyalat, az gyapiu, es len,
kender kőzöt, es tulajdon kezeiuel
munkalodic, kezec az rokkara veti, es
vyiai az orfot forgattiac, ű maga chi-
nal halo leplet, az ű ruhaia selyemből
vagyon. Rőuid szoual, mindenre kesz,
gyors, io akaru, baratsagos, minden
mun-

TISZTES: KOSZOROIA. 75

munkaban vig, semi dolgozodas nala
nem nehez, auagy keduetlen. Szent
Palis 2 Thef: 3. így szol. Azt halyuc,
hogy kőztetec vannac nemely nyug-
hatatlan emberec, kie semit nem mun-
kaloszna, hanem mindent nagy keñes-
sen chelekesz nec, effelek nec, kie ezt
chelekeszic parancholiuc, intyukis űket
az mi vrunc Iesus Christus által, hogy
minden chendessegeben munkalkoduā,
tulaidon kenyereket egyec. *Touabba
ad Thef: 4.* így szol. Azt chelekedgye-
tec, valamint meg vagyon hagyua ti-
nektec, tulajdon kezetekkel munkal.
kodgyatoc, mint mjes meg hattuc
Egy Strobatus neuő iambor, *Ser: 5.*
Antigonusrul azt iria, hogy halala ora-
ian beteg agyaban haiadon leanyat ar-
ra intette, hog szüntelen az rokkához
tarcha

AZ KEREST: SZÜZERNEC

tarcha magat, fonyon, mert így, vgy
mond, könnyen meg kaszdagulhacz,
vgy hogy, életeredet tisztességgel taplala
hatod, es ha oly ferfiat hoz az szeren
che, azt nagy tisztességben tarchad,
melyel igen szép iegy ruhat visz az ű
hazához. Es noha effele munkas aszo
nyalatoc, igen kisdedeknec lattatnac, ez
vilag fiai előt, de vgyan nem szegyen
li az sz: iras vitteteten az szent Lelek
tul, soclfele személyekrül emlekezni,
kie gyorsac, es szorgalmatosac volta
nac az munkaban, kiknec emlekezetec
mind addig meg marad, valámig az
Istennec igeie ez földön talaltatic. La
mech leánya felől Naemarul, ki Thu
belkainnac huga vala, ezt vgyan niluan
tartyac, hogy ű volt első talaloia az
fonyasnac, varrasnac, minden selyem
kő

TISZTES: KOSZOROIA. 76

kötésnec, es szövesnec, Gen: 4. Res
becca penig, Gen: 24. fölötte munkas
volt, mert azt mondgya az iras fölöle,
hogy korfot viszen vala (vgy mond)
az ű vallan, ala szalla az kutra, es kor
soiat meg merituen, ismeg visza föl te
re az kuttul, es midőn Eliezer meg szo
litotta volna űter, italt keruen tűle, nag
hertelen vallarul le bohatta az korfor,
es neki ada, es az vtan nagy sietseggel
az maradekiát az itato valloban önte,
es visza futamuan az kuthoz, többet
merite, es az őszuereket meg itata. Es
kerseg nekül az több Mesopotaneabeli
szűzekis az dologra szoktanac volt, az
mint Eliezer nec beszédébül meg érte
hetyűc, melyet szolla az kut fölöt. Im
én itt alloc az kut fölöt, vgy mond, es
ez varas lakozoinac, leany gyermek
ki,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ki, maid ki iünnec, vizet mereteni, nem
mondgya szolgalo leanyi iünnec ki,
hogy azomban az kaszda knac leanyi
soralni menyenec, auagy az chinalt ba
bochkakcal iaczottac volna, hanem
oly bizonyal szol, mint ha tudna annac
az orszagnac szokassat, melyben ű sza
randoc vala akcor, azt velem ertekez
uen, es tudakozuan az elöt az szokas
rul, mert így nem szol, talam az leányoc
ki iünnec, auagy egy polgar leanya ki
iühet, vgy hogy niluan ki teczic az be
szedbul, hogy akcor az varasi leanzo
kat minden tisztelleges munkara szok
tattac, es neueltac. De azis niluan va
lami eleuen, es gyors szüznec kellett
lenini, az ki Rebeccaul ot volt, ki nag
hertelen az kuttul az varasban futas
mec, es az egész dolgot Rebecca anya
nac

TISZTES: KOSZOROIA. 77

nac meg beszelle, mint törtent dolga
otkin Rebeccanac, Gen: 24. Nem kü
lőmben irua vagyon, Gen: 29. Rachel
felől, ki iuhokat őriz vala, es midőn eg
czer itatni haitana az kuthoz, Iacob a
zon helyen meg esmertete magát, hog
attiasia volna, ki mindgyarast haza fut
uan, attianac az dolgot meg ielente.
Az Madian papnac het leanyijs meg
szoktac vala az munkat, mert vizet
mernec vala, es az itato vallokat meg
töltuen, attio knac nyaiat ott itattyac
vala, Exod: 2. De az egész Iſrael nepe
nec leanyi, kie Egiptusbul az ű attyoc
mellet Moyses által ki iüuenec, min
den marhatokat, valamit gyűtöttac
vala Egiptomban, Istennec paranchoa
lattia szerint, magokon hordozzac va
la, Exod: 3. Minden ezüst, arany, es
L draga

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

draga ruhat, az ti fiatokra, es leanyoto
kra öltöztetec. Es az mint *Exo: 35.*
nilyan vagyon, az mely aszonyalatoe
okossac valanac, tulaidon kezekkel fon
tanac, szép külömbféle selymeket, melyet
az vrnac aiandekozzanac, test szí
nő, veres, es feier selymer, az mellet
szép feier gyapiat, nagy vigan, es io
akarattal. Ezenféle dolgot talalnac Ta
bita felől, *Act: 9.* űis szép ruhakat, es
öltözeteket sző, es chinalt tulaidon ke
zeuel. Thamar pedig egy hatalmas Da
uid kiralynac leanya, *2 Reg: 13.* Abso
lonnac huga, ű maga tulaidon kezeuel
listet keueruen, Amnonnac az ű battia
szeme előtt éledelt chinalt, es pepet fő
zót, melyet meg készituen, föl ador,
mely dolgot, es főzést bizonyara ű ne
ki az előtt tanulni kellett. Oluassuc az
nagy

TISTES: KÖSZORÓJA. 78

nagy Alexanderrulis, hog az minemű
ruhakat, es öltözeteket chinalt volt az
ű annya nenyueel egyetembe, muto
gatta az Persiai kiralynac. Augustus
chaszarrulis iriac, leanyat szöuefre ta
nitatta, hogy ha meg szegenyedné, e
tudna miuel magat taplalni.

TARKA IVOLA.

Tizedic io erkölchőc az szüzeknec,
nem egyeb, az emberseges magoc
tartafnal, midőn ember minden indul
tit, io keduet, es nyaiassagat, vgy meg
mertekelli, hogy mind beszedebe, te
kintetibe, iarassaban, allassaban, es min
den tisztessages máshoz valo io aka
ratnac mutatassaban, semit egyebet ne
mutasson, hanem hogy szüec szerint
L 2 lattalo

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC
TARKA IVOLA.

TISZTES: KOSZORÓJA. 79

lataffanac az Istent félni, es minden em
berseget niluan szeretni, es viszonac
minden gonosz erkölchnec, es dőlőf-
segnec ellensegenec lenni, mely io er-
kölc nagy részébül vgyan ki mutat-
tat az tarka ivolában, mert ű neki őtt
kifüled leuele vagyon, három féle szín-
ben, kettei szederies, kettei feier, es az
egyie saárga, hogy az io erkölch az ű
fenyeseget, es szinet, külső dolog,
beszed, es chelekedet által, vilagra kel-
hozni, hogy ha tőkelletes akar valaki
lenni: mert nem tisztességes az ki foc-
heiba valo beszedet, szaporit, mind
az által vgyan balgatag minden külső
dolgaiban: az szép ruha, es egyéb dol-
goc ekelsit nec, de vgyan nem tisztessé-
ges szép ruhában öltözni, es azomban
minden tekintet nekül valo paraszt,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
grobian beszédekkel, es chelekedetek-
kel, magaban valo dísztelenséget, es em-
bertelenséget ki jelenteni. Másodszor,
hasonlo ez az ki keleti kéc iuolához,
alacson szára vagyon, ieczi hogy ez
io erkölchnec hasonlonac kel lenni, az
alazatossághoz, es valamennire vgan
magaban kel talaltatni, es hogy szűk-
seg maga felől kevessebet tartani, es
uclni, hogy sem egyebec felől, es hogy
más ellen mind gondolattiban, beszé-
deben, es chelekedetiben, maga vifele-
seben magat meg alazza. Harmadszor,
ez tarka iuola, mindgyart az ki keleti
nec klein úis nyilni szokot, es viragzik,
az egész nyaron, mind az őszi ideig:
ieczi hogy az tisztelleges szűzeknec,
meg kised korokban szűkseg, hogy
az ifjusagnac szép idejét szűzekben
leuen,

TISZTES: KOSZOROIA. 80
leuen, szidalom nélkül viselhessec, hog
az vtan, az hazaslagban talaltatuan,
nagy könnyen, minden tisztellegre, es
emberseges magoc vifelessere terithes-
sec ünön magokat. Mely szép dolog
legyen penig, midön az szűz tisztel-
seben, es embersegeben talaltatit tud-
guc mindnaian. Negedszor, azt szok-
tac mondani, hogy ez fű az aszonyala-
toknac emleiet, auagy melyet tisztitia,
vereteket kerget, midön vizet iszac,
ha meg szarasztiac, es porat valami
mezben keueric, sebet, es törest gyo-
gyit. Nem külömben tisztit ezen io
erkölch, minden fölötte valo moch-
kat az embertelenségnec, mely szokot
az alhatatlan, es gondviseletlen szűben
talaltatni, azokbanis ki kergeti minden
alhatatlanfagnac vereteket, kie az szen-
L 4 uedes

AZ KEREST: SZÜZÉKNEC

uedes, es ellen mondas által, v'gan meg
fonyattattanac, es mint valami fűnec
vizet veszic, ű benneki minden tisztet
letlen erkölch semíue leszen. De ha
történet szerint az a veretec ki nem űt
hetne, hanem az b'or alat maradna, a
nagy senyedeke változnec, az az, h'g
az emberc keüely, maga akaro, kedue
t'olt, es minden tisztatalan beszede, es
chelekedetet magokbá esmernenec, na
könnyen ez io erkölch által, magokbú
ki kergethetic, es el oszthattiac. Imar
ha szűkseg legyene, h'g az szűzekben
emberseges, tisztességes maga vifeles
sec talaltassac, tudakozni igen balgatac
kérdes, miuel h'g az leanzoknac chac
termeszét szerint valo indulafokis, e
re tanít, es oktat, mikeppen minden ti
stességes emberseget, magokban ki
mu.

TISZTES: KOSZOROIA. 81

mutassanac, mely eszközőc az maga
vifelesbe, beszedebe, es chelekedetbe ta
laltatnac. Az mi illeri az külső maga vi
selest, elegge meg tanít az B'olch, Pro:
4. Szemeid igazan nezenec, es szemed
b'ore almaja, lepeessedet el'ol vegye. La
baid igazan iarianac, es iob, vagy bál
reszre te terienec. Isidorusis *lib: 2 foli:*
igy szol: Az te magad vifelesse em
berseges legyen, kiuanfogod egyi'gű,
iaraod tisztességes, minden szemte
len, es iszonyusag nekűl, poroszkalas,
kedueteles, keüelyseg, pupossag, me
nesedbe ne talaltassac, mert az testnec
vifelesebűl esmeric meg, az ki kedue
t'olt, es abbúl itilic meg okossagodat,
es elmednec gondolatit, az embernekis
iamborsagat. De eleg intesse, vanna
mind az szűleknel, es az oktato iambor

L 5 tanito

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

tanító mestereknel, miképpen tarchac az szűzec magokat: Az mi illeri pedig effele tisztességes magoc tartafat, és is emlekezem, de chac az kisdéd tanuló leanzoknac, mint szoktassac magokat, egynehany kisdéd tanulsággal. Előszér szemeket szép eleuenen mutassac, es vigan nezzenec, igazan, igyenessen, áhoua kel fordítuan, száiokat, es aiakokat bezarua tarchac, nyakokat igyenessen, es merőn, szemeket az ű feieibe chendessen tarchac, es ha meg egebeffele tisztességhöz való ekeesség találatic, azt mind meg chelekedgyec.

Az tisztességes beszéd, es chelekedés találtatic főképpen az öltözetbe, ételbe, italba, es mással való beszélésben, ranczolásban, féredesbe, nyugodalomban, mert azt kiuanya az ki valasztot

TISZTES: KOSZOROIA. 82

lasztot emberseg, es vduari maga taras, hogy az leanzo szűzec, mihelen al mokbul föl kelne, előszer lstenne hatal aduan, hogy minden gonosztul, lelkeket, es testeket az eyiel irgalmassan meg oltalmazza, egyedul fefeled való komaraban menyenec, minec előtte emberec közibe lepienec, hogy valamit az természet kiuan befedezni tisztességes öltözetbe befedezze, es az mennire lehet, hosszú ruháiokat tisztan reaioc vegyec, mely által minden iszonyusagot, es embertelenséget eltauoztathatnac, vgyis öltözenec, hog mind nemzetsegeknek, mind magoknac tisztességekre legyen, (nem hogy keresztul alyon, az tol boglyas feyieken, az subachkaban magát öltöve vonuan, az füstös házbul tiszter kialchakis, ki ne

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ne vonhassac az tűz mellől delig,) az
főső, tükör, es egyéb szerzámoc arra
valoc, nem hogy chac abban mulassac
az egész napot, mert ideien valami ti-
szteffeges munkaban szűkseg hogy ta-
laltassanac, hanem hogy tisztteffegessen
meheffene emberek köziben. Az a-
sztal fölöttis, szűkseg hogy emberse-
get tudgyanac, midőn külső emberek
nel vendegsegbe, auagy menyegző-
ben vannac, várianac mind addig, mig
az gazda, auagy arra valasztot ember,
bizonyos helyre ültetesse őket, es az é-
telt el kezdgye, az vtan egyenec űkis,
ha penig valami tisztteffeges szép fala-
tot tesz nec eleikben, előlzer mást ki-
nalyon, auagy vgyan azt a ki eleibe te-
szis: Ha penig vgyan mégis keszeritic
hogy el vegye, az eleibe adot falatot,
vala,

TISZTES: KOSZOROJA. 83

valami küded reszet messze el, es az
többit adgyacannac, az ki osztia, auag
az szomszedgyoknac, ha aszonyalati
rend, es hozzaioc hasonlo. Igen ke-
uesset egyenec, es mertekleteffen, ke-
uesset igyanac, midőn reaioc köszön-
tic, ha penig nem szomiuhoznac, mé-
gis tisztteffegesb, hogy szaiokhoz te-
gyec az pohart, auagy egyéb edent,
hogy sem mint meg vessac. Ha penig
neha törtenet szerint, az asztalnál oly
szó beszéd essic, valami tragar, auagy
az mint most szoktac, vigassag teuő
chelchapoc miat, mely nem tisztteffes-
ges, auagy chac affele helyhez nem il-
lendő, olyankor magokat meg tartoz-
tassac, minden modon masoua gon-
dolkoduan, mint ha ingyen sem halla-
nac, hanem az mi előttőc, vgyon ti-
sztes

AZ KERESTI SZÜZERNEC

szteffeggel egyec, mint az bölch Eccle:
31. az alztalnal valo emberseg tartas-
rul szepen ir: Mikor az kasz dag alzta-
lahoz ülsz, ne torkoskodgyal, azt se
gondolyad, itt minden eleg vagyon,
akar mint dobzodgyunkis. Ne nyul
mindenhez, a mit elő hoznac, azt se
ved el, a mielőtte vagyon az talba:
Abba az mit elődbe hoznac, egyel,
mint ember, ne legy faldozo, mint egy
oktalan allat, hogy meltan gyűlölség-
ben ne essel: tisztellegnec okaért, elő-
szer szűnyel meg az eteltul, es ne legy
faldozo, dobzodo: mikor soc emberec
közöt ülsz, ne nyul előszer az talba:
Ezeknec fölötte beszedekebe okossac le-
gyenec, midőn egyebeknel, valamit el-
kel vegeznec, kezeket chendessen tar-
chac, orczajokat, es szemeket föl emel-
lyec.

TISZTES: KOSZOROIA. 84

lyec, es egy altalyaban chac arra nezze-
nec, az kihez mentenec, es kiuel vege-
ző beszedece vagyon, beszedece penig
keues, es io szauoc, es beszedece merte-
kletes, es kedues legyen: Senkiuel ne
szolyanac, hanem előszer köszönyes-
nec, senkitul el se tauozzanac, hanem
szep aldassal minden iot kiuanuan nez-
kiec. Ha penig történet szerint reaioc
iü a köhöges, izles, choklas, egyebec
előt, lépienec felfele egy keueffe, auagy
kefzkenöt vegyenec orczaioe eleiben.
Effele tisztelleges maga tartasban io
gyekezzenec talaltatni az tanczolasba-
nis, mert az tancz ü magaban nem meg-
vetheio mulatsag, hanem kedues, es
mulatozo el rendelt kerülesnec idő
könnyebiteffe, ninchenis tiltuan az Is-
sten nepe közöt, hanem meg engettet-
ser,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ter, midõn annac ideie vagyon, chac
hogy tisztefflegeffen tanczolyanac, es
mulatozzanac. Effele tiszteffleg penig
akcor ielenic meg, midõn az szüzec, es
ifiac, nappal gyűlnec õszue, es bizoños
valasztot igaz oran, tiszteffleggel az bi
raknac, es szülek nec hireuel, es engedel
meuel, tiszteffleges niluan valo helyen,
holot soc egyeb iambor, tiszteffleges
emberec ielen vannac, mint az meñeg
zõ haznal, es egyeb vigassagos õszue
gyűlc lakodalomban, houa űketis ti
szteffleggel hiutac, es kőuettec, hogy
tisztefflegeffen, vigan, egyetemben az
ott valo hiuatalasokkal mulassanac, es
idõt könyebichene. Rõuid szoual,
szükseg hog az szüzec tisztefflegeffen
tarchac magokat, minden emberec es
lõt, es minden helyen, attioc hazaban,
faluk,

TISZTES: KOSZOROIA. 85

falukban, varasokban, kő varokban,
vezakon, szent templomokban, asztal
nal, es minden gyűlekezeten, az mint
tanit szent Palis Rom: 12. Igyekezze
tec embersegeffen minden nepekhez
talaltatni, mely beszedből aztis niluan
erthetűc, hogy szükség minden ked
uetlen szemtelenség, es tiszatalan sag
nac valami ieletul oltalmazni magokat,
vgy mint, gonosz szemtelen tarlok nac
nyatlasagatul, más ember nec ragalma
zasatul, keduetlen heűsagos beszede
tul, tiszatalan tancztul, törtenet szerint
egy massal valo beszeleştul, czifras, es
keptelen ruhazattul, fertelmesslegre in
tõ leuelektul, tiszatalan enekektul,
szemtelen mesektul, heűsagos besze
dektul, historiaktul, bolondsagos, es
esmeretlen gonoszra vezetlõ eszkö
M zõktul,

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC
zöktul, es visza agot Istentelen, tűzre,
auag fegyuer ala valo vén kofaktul, es
babaktul, melyec az artatlan egyigyű
szüzeknec iambor igyekezeteket el
szoktac fordítani, es mind testi, es lelki
szépséges szüzelegektul meg fosztani,
atkozot allat nem lehet az tisztatalan.
sagra intő vén kofanal, es azért min-
den kösség között nem egyebec affelec
az mirigy halálnal, de annal veszedel-
mesbec. Tudom mit iroc, es azért szük-
seg vrunknac intesse, es parancholatia
szerent chelekednűnc, *Math: 5.* Meg
botrankosztatte az te iob szemed,
vayd ki, es veld el magadtul: botran-
kosztatte iob kezed, vagd el, es veld
el rűled, iob hogy chonkan iduőzüly,
hogy sem mint ép tagokkal pokolra
vettesse.

Az

TISZTES: KOSZOROJA. 86

Az tisztelleges szüzeknec peldais
kiside valoc, melyekből egyet, auagy
kettőt elő hozoc. *Rebecca Gen: 24.*
Midőn az mezőre ki menne, hogy vi-
zet merittene az hazhoz, az rőb váras
leányiual megyn vala ki az varasbul,
nem egyedül, es midőn Eliezerrel be-
ssel vala, nem mene valami suttomban,
es reytokban, hanem az szolgalo leany
vele vala, ki mindeneket lát, es hal va-
la, az mit Eliezer, es Rebecca szolnac
vala, mert az iras azt mondgya, hog
egy szolgalo leanyzo futamec az varas-
ban, es Rebecca anya hazaban minde-
ket meg beszelle. Az minemű szo-
ual szolla Eliezernekis, semmit egyebet
tisztelőségnel, es embersegnel benne
nem tapasztalhacz: Minec vaanna pe-
nig Izaaknac meg igertec volna, es Eli-
ezerrel

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ezerrel az ű szolgáltaual az vtra indul-
na, egyedül nem erede, hanem szolgáló
leant magaua az vtra viue, hogy min-
den vtanna való nyelűssékne szai-
kat be dugnaia: keřseg nekűl az egeřz
vionis vgy tartotta magát, mint iol ne-
uelt iambor szűleknűc gyermeke, vgy
hogy, nem aletanam, hogy chac valami
tiszttalan beszedet tűle hallottac, auag
embersegtelen dolgot lattac volna,
mint megis mutata iambor tűkelletes
emberseget Abimelech kiralynac vda-
uaraban, midűn jimar Iřaaknac hazas-
tarfa volna, holot az lřten nagy hata-
lomal minden gonosztul űtet meg ol-
talmazza, *Gen: 26.* Lotnac két leanyi
keřseg nekűl minden tiszteřseges er-
kűlchben, es embersegeben voltanac
anyoktul fűl neueltetuen, es minden

goř

TISZTES: KOSZOROJA. 87

gonosř tarsasagtul tauul voltac meg-
űrítettuen, az vilagnac tűkelletlen-
segebenis, niluan sokat nem gazoltac
volt, miuel hogy az Sodomaban lak-
zo ferřiaknac vesřtec vian, azt gon-
dolyac, es mondgyac vala, hogy ez
egeřz vilagon tűb ferřiu nem volna az
ű attyoknal.

Pharao kiralynac leanya Egiptom-
ban, *Exod: 2.* midűn az vizben akara-
na mosodni, az varas kiuel egyedűl
nem mene, az iřiaknac tuttokra lem a-
da akarattiat, hanem magahoz veue az
vtanna való leanyi tarsasagot, es vgy
mene az viz melle. Saara Raguelne-
c leanya *Tob: 3.* Bizonysagul hiűia az l-
řtent, hogy soha az tiszttalan, es řzem-
telen emberekhez magát nem atta. De
niluan vağon, hogy az Hierusalemne-
c

M 3 leanyi

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
 leanyi szükség nekül hazokból ki nem
 mentenec, 2 Mach: 3. Nem io azért az
 gyakorta való kin setalas ok nekül,
 nemis illic az emberseghez, hanem hűg
 hatatlan főhöz, es elméhez.

BARSON VIRAG.]

M az háiaffagra iutanc rendszerint:
 tizen egyedic io erkölchöz ez az szü
 zeknec, melyben egyéb iofzagos dol
 gokis őszue iarulnac, vgy mint széled
 seg, egyigyűség, engedelmesseg, ked
 ueség, kellemetesség, serinység, min
 den szolgalatra: midőn ember közön
 seggel mindennel, de kiualtkeppen az
 tökelletes iamborokkal tartia baratsa
 gat, akaratia szerint senkinec kárt nem
 chelekeszic, minden szolgalatra kesz,
 minden

TISZTES: KOSZOROIA. 88
 BARSON VIRAG.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

minden köz emberekkel bekefeges, is
gaz, es szanakodo, maga igazsagaban.
nis gyorsan meg engedő, naponkint
valo őszue gyűlesben baratsagos, es
könyű, midőn képes, es hele vagyon,
máft örömet meg szollito, io, es ba
ratsagos feleletet magatul áduan, máf
nac beszedet örömet halgattia, mindē
io akarattiat, es beszedet nagy kedves
sen, emberseggel, es chelekedettel ma
gaban mutatuan: mely io erkölchöt
hassonlethatunc: az Barson viraghoz,
mely virag az ű kedves, es szépséges
szineért, ezer szép, es szeretet viragia
nakis huiattatic. Ezenkeppen ez io er
kölchis minden beszedbe, es cheleke
detben, vgy ielenti magat, hogy ű fő
lőtte semmit ne találhas iobbat: Az
nyaias embert, es leanzot, vagy akaria
valaki,

TISZTES: KOSZOROJA. 39

valaki, vagy nem, de vgyan kedvesnek,
es kellemeteseznek kel nevezni. Másod
szer, ez fűnec viragi telyességgel lağac,
es illelre, sima puhac, mint valami bar
sony: Nem különben, ez io erkölch
benis egyebet nem találunc az szelede
ségnel, es egyigyűségnel minden em
berhez. Harmadszer, bár ez fű, es vi
rag meg szaradgónis, mely igen lassan
törtenic, de vgyan meg tartia szépsé
ges szinet, es gyengeseget, es azért az
leancoc, szinten az teli időre meg tart
tiac, midőn minden viragoc meg szok
tac szűnni, es valamenire vízben meg
nedvesetuen, koszorut kötne belőle:
Nem különben, midőn az leancokat
kisded koroktul fogua nyaiassagban
szoktattiac, neuelic, vgyan azon er
kölch, telbe, az az, vgyen ideiekben, na loc

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

talalíac, bár az io erkölch meg szarat le-
gyenis bennec, az az, az hit: es bár az
szent lelket el vesztette legyenis, mind
az által az chendességért, es magoc sze-
retettel valo mutatasert keduessec, fő-
keppen midőn az vízben meg asztat-
tiac, az az, midőn effele emberec vén-
segekben, az soc kereszt, es haborusag
szenuedesben arra iutnac, hogy ezt
megis érchech, esmeriekis, hogy ez mo-
stani atkozot vilag, boszontással, által
nezessel, magat el tarthattia. Azert
szükség, hogy az szüzecek ebben az io
erkölchben magokat gyakorlyac, hog
minden embersegekben, tisztességben ta-
laltassanac, tauul legyen túlőc minden
kenyesség, chachogas, es puposkodas,
hanem chendes, es nedues lelekben ta-
laltassanac, mely ékes legyen nyaiassag-
gal,

TISZTES: KOSZOROIA. 90

gal, kedues, es kellemetes magoc mu-
tatasaua, mind idegen, es esmerősőc
közöt, es azt mind beszedekekkel, magoc
viselesekkel, es chelekedetekkel ki ie-
lenchec, mert az sipoc, es hegedőc, edes
zöngest adnac vgyan, *Ecclesi. 41.* de az
edes beszéd gyönyörűsegesb mind è
kettőnel. Azis fölőtte igen illic, az lean-
zokhoz, midőn tisztességes keresztyn
es szükségseges dologban gorsac, es szol-
galatra készec, főkeppen midőn az e-
rőtlen, es vénembereknek szolgálnac,
mert ez bizonyos iele az nyaiassagnac,
es attiafisagnac, mint ez következendő
peldakbul niluan ki teczic. Az aldot
Maria, minden aszonyallatoc közöt
szepséges szűz, midőn Ersebet aszon-
hoz iut volna, nagy attiafisagoflon kö-
szőne neki, es nagy kedues beszéd-
del

A Z KEREST: SZÜZEKNEC
deliente meg az Mefsiasnac el reiter
meg testesület, es miuel hogy az ű
auiafia vñ ember vala, es segetsegre
nem elegendő, mert terheffen nehez
testet visel vala, minden szolgálat
mutata magat hozza, közel egy ferral
esztendeig nala lakuan, szolgálta ű neki,
Luc: 1. Annac vtanna Bethlehemben
nagy szeleden, es bekeseggel szenuede
az hituan istalloba valo szállt, es meg
elegedet az egyigyű paraszt emberek
nec, es pastoroknac nyaiassagual, kie
eyiel, auagy hainalban ű hozza iűtte
nec vala, kiuanuan latni szerelmes kis
fiat, es kiualtkeppen valo örömel, es a
karattal halgatuan az mit azoc beszél
nec vala, *Luc: 2.* Annac vtanna nagy
emberseges, es nyaias beszede volt az
királyokkal, kie hozza iűttec vala nap
ke

TISTES: KOSZOROIA. 91
keletről, az vy chillagot köduetuen, es
az vyionnan születet kis gyermeket
latni kiuanuan. Midőn Egiptomban
kelle budolniod, gyakorta Iosephet vi
gafzalta, es nyaiassan hozza szollot,
miuel hogy az hoszu vtat neha nches
zen szenuednec, *Matb: 2.* De ideienec
imar vgyan iob koraban, Cana Galile
aba, az meny aszonnac szolgálta, holot
vgyan öröm anyja volt, es az vendes
geket étellel, főzettel, föl adassal, es es
gyeb fele hazi szűkseggel könyebitet
te, *Ioan: 2.* Rebecca is igen nyaias, es
emberseges volt, mint ki teczie Eliezer
hez valo beszede bül, *Gen: 24.* mert mi
dön az kut mellet allana, es italt kér
ne, felele Rebecca, igyal vram, es aza
zalis aianla magat, hogy az Teuekeris
meg itattia, az mint megis itata. Effele
lean,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
 leanzoc má, auagy holnap, igaz szü-
 jagyito emberec lehetnec, midőn iam-
 bor feriet találnac, effelec az ű szomo-
 ru ferieknec, mind szemeket, es szíue-
 ket vigasztaliac, es könyebitic, a mint
 Ecclesi: niluan ielenti 26 cap: az szeled
 erkölchő aszonyallat meg vidamittia
 az ű feriet, es midőn szeleden tarttya
 ütet, meg nyugattia az ű szíuer.

BASILICVM.

AZ nyajassag vran kőuetkezie az
 irgalmassag, midőn ember másön
 szanakodic, es könyörül, de főkeppé
 az Isten felő iamboroknac gonosz sze-
 rencheien, szíübeli faydalmat hordoz-
 nac, bankoduan ű velec, es mindenkor
 vrat, es elzközöket keresnec, mikép-
 pen

TISZTES: KOSZORÓIA. 92

pen ki szabadithassac űket: Mely io
 erkölchőt hasonlethatunc az fodor
 basilicum viraghoz, melyet gyakor hel-
 len az kertekbe, es fazekakban szok-
 tunc tartani, koszorukhoz, es egyéb fé-
 le oruossagokért: mert noha ez fűnec
 kisdéd leuclei legyenec, es gyengec,
 mind

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

mind az által, igen szép illattia vagon,
mint az szekfünece: kit vgyan szekfü
basilicomnakis neueznece: Nem külömben
ben az szanakodo emberce, es irgal-
massac, midön másön könyörülnece,
io neuet nyernece magoknac, az Isten
előttis kedueffec, vgy hog őnnön ma-
ga ez io erkölchöt, es belső indulatot
elegendő aldozatnac tarcha, az mint
meg vagyon írva, *Math: 9.* Keduem
vagon jobban az irgalmassagba, hogy
sem az aldozatba, főkeppen midön a-
fele emberbe talaltatic, kinece Isteni es-
mereti vagon, es Istenhez tēruen, ked-
ueben talaltatic. Masodszér, mikeppen
ez fő leg előszer az also részein szokot
szép feier viraggal viragozni, es vgy
assan lassan megyen az teteire virag-
ani: Nem külömben, az irgalmassag
meg

TISZTES: KOSZOROJA. 93

meg ielenti magát előszer, es főkeppen
azokhoz, kik azon egy gyülekezetből,
es agbul vahnac, vgy mint vér sze-
rint való attiafiakhoz, attiókhoz, an-
nyokhoz, battiókhoz, hugokhoz &c:
Az vtan, mind rouab rouab, jobbadom
az idegenekhezis, es esmeretlenekhez-
zis, de gyakran az ellenfeghezis, midön
nagy nyauolyaban, es nyomorusagban
esnece. Harmadszer, mikeppen az ba-
silicomat, ha eczetben aztattiac, az sze-
delgest, es bagyadaft el szokta venni,
es az ökör nelucuel meg főzuen, leuet
ha ki írza, banator, es fantasiat kerget,
es ha az szemre teszic, heülegét köne-
biti: Nem külömben, midön az nyo-
morusagnac szedelgestseben, keserűsa-
geben, es szüksegnec terhében, magát

N

az

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

az irgalmasság meg mutattia, mindgá-
 rast meg vigasztaltatnac, es föl emeltet-
 nec, főkeppen ha affele irgalmasság ű
 hozzaioc, valami fő embertul szármá-
 zic. Touabba az sz: Lelekis, midőn ez
 io erkölchöt valami emberbe neveli,
 es tartya, ki vonfsa ütet minden írgy-
 szünec heűsegebűl, az irigységnec me-
 legsegebűl, haragnac, es minden íszo-
 nyusagnac, es szegyen vallasuac tűze-
 bűl. De nem szűkseg, hogy ez io er-
 kölchre soc beszéddele inchűc az szűze-
 ket, miuel hogy természet szerint hay-
 landoc az irgalmasságra: Az mint szol-
 egy pogany bőlch Sophocles. Az a
 szonyallat rend vgy mond, természet
 szerint az irgalmasságra szűletet. Hie-
 remiasis, Tren: 4. az aszonyallatokat
 irgalmasságosoknak neuezi. De kő-
 zőn

TISZTES: KÖSZÖRŐIA. 94

zönleggel szol sz: Pal, Rom: 12. min-
 den kerelstieneknec, Siritoc vgy
 mond az sírokkal. Vagy két példatis
 hozoc elő: Pharahonac leánya, Exo: 2.
 mikor az kised gyermekét találta vol-
 na az bekent kosárban, az vizen hajat-
 tatni, ki vétete, es midőn látta, hogy
 sírna, könyörűle raita, es azt monda,
 bizony az sído nemzetbul valo ez kised
 gyermek, gondgyaris vifeltette.
 Maria az Istennek sz: anyja, szanakos-
 dec az ifiu hazafokon Cana Galileaba,
 midőn azon buslakodnanac, es törőd-
 nenec, hogy szegyenbe maradnanac az
 vendegc előt, az bor miat: föl vevc
 melletc az munkat, hogy segetseget
 nyerhetnenec, az ű sz: fiatul, kőnőrgc
 érettec, hogy ű sz: főlsege mind ez es-
 gelsz teremtet. allatoknac hatalmas v-

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
ra, lenne segetsegül nekic, *Ioan: 2.*
Martha, es Maria, az meg holt Lazar-
nac attiafiat, telyes szivekből meg keser-
retiec vala battyoknac halalan, vgy an-
nira, hogy sirafokcal meg vrankatis
meg keserétenec, *Ioan: 11.* Midőn An-
thiochus Hierusalemén, es Sidosagen-
altal menne, *1 Machab: 1.* es igen keget-
lenkednec kőszűc leuen, irua vagon,
hogy az szűzec, az ott valo sídoknac
leanyi, közönseggel keserues siralmas
gyazban lattattanac. De azis irua va-
gyon, hogy Iakobnac leanyi, midőn
latnac az ű attyokat Iakobot fölötte
kesergení Iosephert, őszue gyűluen vi-
gasztaliac vala útet, *Gen: 37.* Moyses-
nec nenyé, *Exod: 2.* nagy szíue szerint,
es nagy irgalmaslan, okossan cheleke-
dec, kised őcheuel, ki meg három hol-
napi

TISZTES: KOSZORÓIA 95
napi aleg vala, midőn az annya, az ko-
sarban teue, es az vízbe bochata, vgy
hogy semikeppen az víz mellől el nem
mehetne, el sem tauoznec, hanem tauul
nezne, mint lenne dolga az kised őger-
meknec. Israelnec leani, esztendőnkint
negy napig őszue gyűluen, siratyac va-
la lephitenec leanyat, őróc emlekezé-
ert, kit az űnnőn attia meg aldozot va-
la, mint még éltebenis két egész hol-
napig sirattac vele őszue szűzeffeget,
nagy faydalomal kesereguen az hegec
közöt, ártatlan halalat, *Iudic: 11.* Dauid
kiralyis *2 Reg: 1.* az minemű siralomal
keserge Sauul kiralt, inti az kiralyok
nac vduar leanyit, hogy sirassac, es ke-
seregiec az ű vrokat: Hierusalemnec
vgy mond lianyi sirassatoc Saul, ki se-
lemben őltőszet vala titeket, es aran-
nyal

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

nyal ekefsiti vala ruhatokat. Romai
Anastasiarul azt oluassuc, hogy noha
pogan ferfiu nac ieczettetet vala, mind
az által, az irgalmassagnac chelekedetit
hatra nem hagyta, ki valami el vetet ru
haban, hogy meg ne esmeretnec föl
öltöztic vala, es az sz: martyromokat
latogatuan az tömlöczökbe, azoknac
köteleket, es bekoioakat chokolgattia
vala, biztatuan űket, es az bekeseget szen
uedekre nagy szeretettel intuen. *Sur:*
Tom: 6. De melto hogy ide helheztes
sem amaz iambor szép Theodora szü
zet, ki bizonyara az irgalmassagban,
es attiasiu szereteten, vgyan erőszak
kor szenuede, egy iambor vitezlő em
berrel egyetembe: mert midőn az po
ganyoktul ez szép szűz, az Christus hi
tinec vallassagt az bordelban vettetet
vol

TISZTES: KÖSZOROIA. 96

volna: Egy iambor keresztien vitez es
meretlen hozza mene, előszer intuen,
hogy ruhatokat meg változtatnac, es
igy Theodora, az ferfiu ruhában ki sza
badulna az paraznac közzül, es szűze
seget meg tartana: mely dolgot midőn
el vegesztet volna, ime az ifiut, ki The
odora ruháiában az bordelban marat
vala, vitetetic vala az halálra, ezt latuati
Theodora, kinec segetsegeuel meg tar
totta vala szűzeseget, nem szenuede,
hogy ű lenne oka halalanac, hanem föl
kialta, ezt monduan, én vagyoc az ha
lálra rendelt ember, nem ű: amaz vi
szontac föl kialta, hogy az biro ű rea
tta volna az sentenciat, nem Theodo
rara. Eleg ideig vetekedenec, ki ki
mind maga halálauat masikat igyekez
uen meg izabadetani. De miuel, hogy

N 4 az

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

az Christust valuan, mind ketten örö-
mest meg haluac vala, sőt az halalt es-
letnec tartanac, az Isten vgy vegezué,
mind kettőnec feiet veucc, es az dichő-
seges martyromoc közibe szamlaltat-
tanac, hogy az kegyetlenec fegyuer-
azokat egy mástul elne szakasztana, ki-
ket az Christus szeretete egésse tet va-
la. *Sur: Tom: 2. Ambro: lib: 2 de virgin:*

ROSA.

Tizenharmadicio erkölchőc az szü-
zeknec, *Verecundia*, az szemermes-
seg, es tökelletesség: midőn ember ma-
gat félti gonosz hirtul, es neűtul, es é-
meller, minden ki nyilt vetektul magat
oltalmazza, es viszontac az Istenec fe-
lelmetul tartuan, es gonosz lelki esme-
retet

TISTES: KOSZOROJA. 97

retet vtuuan, az tisztességes emberek-
ert, kic egyebekrűl, valamint tartiac,
vagy iol, auagy gonoszul magokat, is-
gazan itiletet tehetnec: minden magoc
indulatyokat, es kedueket, zablan tart-
tyac, vgy hogy mind beszedekebe, ma-
N 5 goc

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

goc vifeleffbe, es telyes teremekben,
vő neuelyec magokat, hogy az terme
szetel, igaz okossaggal tudgyac mago
kat minden emberekhez az helynec, es
időnec mi voltahoz szerzeni, es tartas
ni, valamint szinten túlőc kiuannyac.
Ez io erkőlch haffonletathatic az rofa
hoz, mely minden embernel esmeretbe
vagyon. Mert előszer, mikeppen az
rofac tőuiskes veszőkőn neuekednec,
mind az által, semi iszonyusagot ma
gokban nem mutatnac, hanem szépsé
gekkel, es kedues illatokkal, az tőuiskes
bokrot ekelsitic, es kedueffe teszic:
szinten így vagőn dolga ez io erkőlch
nec, az természet folyassaban, mely ta
mad az meg bantot vetkes szitűbűl, es
termeszerbul, mely az lelki esmeretnec
bűne miat meg torlic, es akadaft te
szen,

TITZTES: KOSZOROIA. 98

szen, mind az által, az lelki esmeretnec
vetke, es szenye ű magauat azt nem
hozza, hanem inkább az meg rettent em
bert, kiben vagyon az szemermesség,
ekelsiti, es az emberek közöt kellemes
telle teszi, dichiretet nyeruen maganae,
Eccle:32. Az menydörges együt iar
az vellamással, az az, a vellamas előtte
iar a menydörgesnec: Azonkeppen
az szemermesség, io akaratot szerez
mindeneknel, mert minden ember fe
reti az szemermes ifjusagot. Masod
szer, mikeppen az tőb kedues fiúvec
közűl egy ű, vgy hogy meltan elő ve
hettiűc, es midőn koszoruban kötűc,
minden vén emberek fölöt, az szűzek
hez inkább illic, es az ékes orczat, es fe
ert kiualtkeppen szepetic: Nem kü
lőmben, az szemermesség, az kedues,

88 **A Z KEREST: SZÜZEKNÉC**
es valasztot io erkölchőknec egyic,
főltte nagy ekefleg, es dielőség az i
fiu emberekben, miuel hogy az sze
mermesleg, az alzony emberben leg
nagyob szépség: es bár az szüze ma
gokat kiüül, tiszta, es ékeflet tarchac,
mind az által, az szemermesleg vőan
nem kel meg vetni: holot bizonyara
femi ékefleg inkab nem szépeti az szü
zeket, mint az emberseges, es tista sze
mermesleg: bár alazatos ruhában le
gyen effele, de minden cziffrakcal tin
deklő tarlasagot hatra hagy. Kiuan
tatic azért főkeppen, hogy az ifiu em
bereknel találtaflec, noha nem meg ve
tő, az vőn emberekben is, az mint szol
la sz: Ambrus, lib: de offic: cap: 19. Az
szemermesleg vgy mond, minden sze
melyhez, időhöz, es helyhez illic, "de
szük

TISZTES: KOSZORÓJA. 99
szükség főkeppen, az nenedeken ifiu
emberekben találtatni: mert mikeppen
az io mester ember, akkor vegeszheti
mesterseget iobban, es szebben, midőn
az szerfiam, melybül valamit formal,
avagy chinat; kedue szerint vgyon,
es io, azon keppen az szemermesleg, es
meg pirulas, leg szebben, es ékesben
üt ki az ifiu, gyenge, szép feier testen, es
orczan. Harmadler, mikeppen az ro
sa uiz, az fekelt, es somört el kergeti, az
embernec bőret gyengiti, az szemnec
nedueflegget szállitria, midőn véle mos
sogattiac, es az rosa egyéb hiueflet
fűvekkel egyetemben az tisztatalansa
got szállitria, es ha meg tőric, mindert
heűsēges febet, szakadaft, ha rea rak
iac, es tūzes kegyetlen kiléseket meg
ront, es ellene al: Nem külömben ez io
erkölch

A Z KEREST: SZÜZKNEC

erkölch az természet szerint való vad
sagnac, es parafitsagnac fekelyet, varo
iat, valamenire meg simittia, es genge
ti, vgy hogy affele emberek valameni
re chendesbec lesznek, es lagyabbac,
minden io dologra, megis oltalmazza
az ifiu emberek et, minden fertelmef
segnec varaitul, es fekellitul: meg von
sza űket az niluan való szemtelen pa
raznasagtul, fertelmes beszedeiktul, es
magoc vesztefektul, es meg olt min
den tisztettség nekül való rűzet, tiszta
talan, es rend nekül való szeretetet, es
törköst: Errul szolisz: Bernard,
Super cant: Ser: 86. Az szemermesleg,
es mertekletesség, két attiafi hugoc,
együt iaruán: soha niluab, es iob ile
sem lehet az egyigyűsegnec, főb bizo
naga az artatlansagnac, tisztul lampas

TISZTES: KOSSOROIA. 100

sa, es vilagossága, az szűbeli tisztasag
nac, mint az szemermesleg, mert sem
oily tisztatalan, auagy rend nekül való
dolgot szűeben ember nem viselhet,
be sem fogadhat, hogy mindgyarast
más felől meg ne ielenche, es ki ne a
rulja. Ez helyen sem szűkseg fölötte
nagy intet, es keszeritett indetanunc,
miuel hogy ez io erkölch vgyan ter
meszet szerintis nagyob reszre, meg
talaltat az afzony emberekbe, es chac
hamar ki ielenti magát az feier embe
rekbe, es orczaiokba az pirossag, mely
az szemermesleg nec leg közelb való
köüete, főkeppen az kinec io termesze
te vagyon, es remensegtul vitettetnek,
hogy időuel, io emberek valnac belő
lóc, nem chac midőn emberek közöt
talaltatnac, hanem meg midőn egyedül

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC
vannakis, mert az igaz, es emberseges
akarát meg pírul, es szemermeskedic,
tulaidon lelki esmerete, az Isten, es sz:
angyali előt, midőn valami vlatatos,
es meltatian dolgot akar chelekedni, az
nagy neha természet szerint kel chele
kedni, bár vgyan sem élő ember azt
nelassa. Az pogany szüzekis nem ok
nekül ez idő erkölchbe igen gyakorlot
tac magokat: Valerius Maximus lib:
2. cap: 1. azt írja, hogy az régi Roma
belieknel ilyen szemermesleg volt,
hogy az vén szülec, tulaidon fiokkal,
es leányokkal nem főröttec, midőn
imar az embersegre fordultanac, sem
penig attiasnac, fogoroc: nem egebert,
hanem az vér ízerint valo attiasusag
ere, melyet tük oly nagyra böchülléttet,
mint ha az ű pogany Istenec hatra, es
paran

TISZTES: KOSZOROIA. 101
parancholta volna, nagy bűnnec, es sze
meremnec tartottac, azoc előt le veta
kezni, es magokat mezetelen testel ki
nyilatkosztatni. Polixena Priamus kí
rally leánya, ki Troiat bírja vala Euris
pidesnel, azonkeppen Virgilius: 3. Aen
neido: ez idő erkölchert nagy idő neuert,
es dichiretet visel: mert midőn Achil
les Troiat vittatna, nagy tauul Polixe
nat ű neki meg mutattac vala, Achil
les nagy szeretettel hozza föl geriedue,
Priamusnac az ű attianac izene, hogy ha
leányat hazas tarsul neki adna, az va
rást meg szabaditana, vele őszue, mely
dolgot az Troiabeliec nagy okoffan, es
rauaszul neki föl fogadac, es meg ige
rec: Minec vtanna azért Achillest az
varashan be bochattac volna, Páris
(amaz senkitul nem feluen) nyíllal al
tal

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

tallőue űter: midőn azért latna Achil
les, hogy halálnac fia volna, kere az ű
vitezit, kic feiedelmec valanac az ne
pen, es hadon, hogy minc vtanna feg
uerrel az varast meg vennec, Polixe
nat az ű koporsoiara vinnec, es ott
meg aldoznac: mely dolgot Pyrrhus
megis chelekedec az vtan, *O felix vna
ante alias Priameia virgo, Hostilem ad tu
mulum Troia sub menibus altis, iussa mo
ri: &c.* Es midőn ez szép szűz, Achil
lesnec koporsoiához vittetec volna, es
feiet akarnac venni, azt gondolá vala,
hogy ha holt teste az földre le esnec,
valami része, es teteme mezetelen ma
radna, azért hogy le akarna terdepleni,
két kezevel ruhajat magához kerite, es
szorita, vgy meg haluan. Egy olykor,
midőn Aristoteles leanyatul kerdetec
volna,

TISTES: KOSZOROIA. 102

volna, michoda szint tartana ű leg szeb
nec az leanzokban: okossan azt felele,
valamelyet az szemermesszeg szerzene,
es inditana. Hasonlokeppen oluaf
suc *Gen: 24.* Rebeccarul, hogy űis sze
mernes volt, mert midőn Mesopotam
niabul Canaan földbe menne, Elie
zertul meg érte, hog Isaac az ű egyes
matkaia, tauul eleibe iünne, meg pirul
uan, ruhajat magara veue, be takas
roczuan.

BORSOLO SZEKFI.

T Izennegyedicio erkölchőc az szű
zeknec, az ragyualsag, auagy dis
fesszeg, az testnec, es ruhanac tisztan
valo tartassa, midőn az leanzoc, mos
fással, tisztessleges ruhazattal, es hozza

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ioc illendő diffesseggel, es tisztafaggal,
magokat ekelsitic, de vgy, hogy egy
felől az keuelyseget, más felől az rusná
sagot el tauosztassac. Ez io erkölchöt
hassonletiúc az Indiai szekfűhöz: mert
előfzer, mikeppen ez szekfű szép, es a
rany

TISZTES: KOSZOROIA. 103

rany színő leueleket, es mint valami
saarga barson olyan viragot visel, mel
lyen sem rutsagot el nem titkolhacz:
Nem külömben az leanzokhoz igeti
illic, midőn az ünőn természet szerint
valo szép szineket, mosaffal, es merte
kletes ruhazattal, tisztessleges diffesseg
gel, es tisztafaggal meg tartyac, mindé
ronczosag tauul leuen, főkeppen azoc,
kie nagy nemzetbül valoc. Masodfzer,
mikeppen ez virag szebben, es győő
rűsegesben mutatya magát, midőn
szamlalhatarlan leueleit, telyessen ki
nyilua mutogattia, azonkeppen min
den emberseges, es tisztessleges tisztan
valo maga viseles, inkabilleti az em
bert, midőn még ifu, vastag, kőuer, es
telyes, hogy sem mint az görbe, aszu,
es sőmörödöt embert: mert a io sza

O 3 kach.

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

kach, es rakas hús: á io futo, es igaz vt:
vendegseg, es vigassag: szép ékes ruha-
zat, feier, vidam ifiu: igen illenec ősze.
Harmadszer, noha ez rosa kedues fű
tekintetre, es vastag ereie va'gon, mind
az által ez fű, es virag, inkább be tölti
embernek szemet, nagy voltaual, es
kedues színeiuel: nem külömben, no-
ha az szemermes szűz leanzo, draga io
szag legyen az okosfoknal, minden ezif-
fra nekűlis, mind az által, az szépséget
az tisztan való iaras, arany lincz, bar-
son, es seliem ruha, feier tiszta őltő-
zet, vgyan meg tőkelli, es be tölti ez
vilag fiainac szemeket, az az, az föl es-
kelsitet szűzec előmenetelt találnac, ez
vilag fiaí előt, az mint niluan vagon,
Gen: 6. Az Isten fiaí vgy mond tekin-
tenec az ember leanyira, miuel hogy
szep

TISZTES: KOSZOROIA. 104

szepec valanac. Negyedszer, mikép-
pen ez viragot egeszen, az koszorubá
nem kötöc, mert nagy volta inkább ruti-
tana az koszorut, hogy sem mint ekelsi-
sitene, hanem viraganac leueleit egy-
mástul el szaggatuan, egyet, vagy har-
mat őszue kötöc benne: szinten így
noha soe szépséget talalyon ember az
Ragiuassaghoz, es diszességhez illendő
ket, es noha tisztan kelyessé embernek
magat tartani, mind az által, nem illem-
dő minden ekelsítő dolgot, mihelen
lattiuc nag' penzen meg veni, es haku-
kra raknunc, mert neha vgy töltöc, az
hogy inkább rutit az soe czifra, hogy
sem mint ekelsichen, es inkább akac' kot-
szerez az tisztességes személyec előt,
hanem szűkseg, hogy ember maga ren-
dihez, es erszeniehez szabja magát, es á

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
minemű ekecsitő marhaia vagyon, és
más vran vegye magara. Először,
mikeppen ez fű, bár oly szép legénis,
hogy szép ú nalanal ne talaltatnec, meg
gis az ű szára, leuele, és viraga oly bü
dös, hogy semikeppen el ne titkolhas
sa: nem külömben azt akarja az Isten,
hogy az szép leanzoc mindenkor vi
sza, és hatra nezzene, honnan szá
mazuan lettec űk, és kichodac, nem e
gyeb, hanem földi űuegac, és minden
rothadafra meg töltöt edennyec,
azert oltalmazzac magokat az kevely
segtul. Dehogy valaki azt ne velye,
hogy én az pompabul, soc fele cziffra
bul, és nagyra valo maga tartasbul, va
lami io erkölchöt igyekezzec szerzeni,
im ez regulakat vegye eszebe az, és ta
nulya meg niluan. Először ragyuassag,
es

TISZTES: KOSZOROIA. 105
es minden diffessen valo ekecsig, ko
szoruc, mosodas, tisztan valo maga
tartas, nem hogy bűn volna, de vgy n
valasztot io erkölch, és szokas, mely
rűl az Istennek sz: igeiben gyakorta
emlekezet vagyon, és vgyan parandho
lis minekűnc, 1 *Thim: 2.* Akarom hog
az aszonyallatoc tisztelleges ruhát vi
sellyene, szemermetelleggel, és iozon
saggal ekecsituen magokat. Touabba
Rom: 13 tisztellegessen iariunc mint nap
pal, az testnec gondgyat viseliunc, de
minden kiuansagat ne chelekedguc,
Pro: 31. Salamonis midőn dichert az
tökellertes aszonyallatot, egyic dichert
tit az tisztan valo ragyuassagert aian
lya, feier selyemből, és barfombol va
gyon vgy mond, az ű ruhaia. De e
gyeb ekecsigeokrűl *Gen: 24.* niluan va
O 5 gon,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

gon, hogy nagy embersegeffen gon-
doltac nemely ekecsitő draga marha-
kat, holot Abrahamnac szolgálá, na-
g szép draga arany nasfaual, mely kerseg
nekül az Canaan földén lakozo szü-
zeknel, kedues, auag nagy ekecség lehe-
tet, es két arany perczel kezeit meg a-
iandekoza Rebeccanac. De Hier: 2.
Az Isten így szolla, el nem feleyti vő-
mond az szűz az ű ekecséget, es az ha-
zassagra ieczetet leanzo, az ű faryolat.
Ezechielnél pedig 16. cap: midőn az I-
sten szemekre hanya, az sídoknac ve-
lec tet io chelekedt, példaul egy szép
főlekecsitet szűzet hoz elöl monduan,
vizzel meg mosogattalac tegedet, es
veredbul meg tisztítottalac, Balsa-
mommal meg kentelac, színekkel val-
tozo ruhakkal öltöztettelec, szép dra-

ga

TISZTES: KOSZOROIA. 106

ga czippellőssel labaidat főlekecsituen,
gyenge fattyollal, s selyemmel körűl
vettelec, es loc szépségeccel meg eke-
csittettelec: aran perczel kezeidet meg
kaszdagítottam, nyakadban draga a-
rany lanczot attam, nás faual, draga
függőkkel szepetettelec, chórchent, es
gayrent attam főlecidre, kölsönchöt
melledre, ezekkel főlekecsituen, meg
koronasztalac tegedet: rőuid szoual,
aranyal, es ezűstel, barsonyal, es selem
mel, minden változo ekecségeccel, fő-
kaszdagetottalac tegedet: mely pro-
phetanac az ekecségrul való irasat, no-
ha lelec szerint kelyen ertenűne, mind
az által, ez dolgot felől, Isten ingyen
sem emlekeznec, ha ellene volna, az az,
ha banna Isten az ruhakban való tisztel-
seges öltözetet, es emberseges maga-

tar.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
tartast, prophetaia által effele példaul
neti élne, de ű aiandekanac esmeri.
Másodszor, chac hogy effele ekeffeg,
ben rendet tarchanac, es valasztast, az
embereknek allapattioc, es miuoltoc
szerint, hogy valami zurzauar nelegen
az embereknek bizonyos hiuatalyoc
közöt, málnac meg vetesse, irigység,
titkon valo dagali, nyughatatlan föl
fualkodas, mely vtanna szokot lenni,
mint megis tapasztaltuc gyakorta, le
tel szerintis. Az feiedelem gyermeki,
es leanyi, melto hogy ez földön min
den ekeffegben, es uisza disseffegben
talaltassanac, minden rendbeli emberek
előt, hogy leg dragab, es kaszdagb
szepseget viselyenec. Azoc vtan kö
vetkezne Herczegeknek, Zazlos va
raknac, vitezlő, es tudos fő fő embe
reka

TISZTES: KOSZOROIA. 107
reknek, nemesseknek gyermeki, es le
anyi, hogy ki ki mind az ű rendi sze
rent, igaz meretekletességgel viseliec
magokat, mind ruhaiokban, es ekeffe
gekben, az az, ki ki mind az ű allapatt
ia, meltosaga, es főlső rendi szerint:
mert hogy igazat szolyunc, az mi em
bernek rendihez, es allapattiahoz nem
illic, vgyan nem illic ám, noha azt szok
tac mondani, meg athatom az arrat, de
nem tudom a hol kell, ha az kemencze
mege nem vonnac, miuel hogy rended
hez nem illic, sem meltosagodhoz: lám
aztis szoktac mondani igazanis, az vr,
ha gyekenyel lepezikis, vgyan vr,
azert nem io az bagolynac, noha nagy
tollas szemes feie vgyon, az Solmoe
közibe olygetteni magát: Haffonlo
keppen szokzeg, hogy az polgari köf
segi

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

segi rendben, es allapatban valo leany
 zoc, az ű allapattioc szerint tisztan tar
 chac magokat, ekeffenis iarianac, mind
 ruhaiokban, mind penig egyeb őltőze
 tekbenis, es az mi ű hozzaioc nem illic,
 arra ne szaggassanac, es vagyodgya
 nac. De engedne az lsten, hogy vgan
 bizonyos rend szabas volna az seidel
 mektől ebben ez dologban, es tekintet
 nekül valo meg szollitas, talam az szü
 lec, leanyokat maskeppen neuelnec,
 iob lelki esmerettel, es hazi kassdaa
 szonysaggal, az cziffrra minden mar
 haiokat nem vesztegetnec, hanem leg
 nagob gondgyoc volna az io erkölch
 be valo föl neuelesre, de hadgyarion
 ez &c. Niluan vagon az irasban, az e
 keffegeknek valasztassa, es külömbsege
 az embereknek rendi szerint, 2 Reg: 13.
 Tha

TISZTES: KOSZOROIA. 108

Thamar David kitaly leanya felől azt
 iriac, hogy hoszu ruhaban vala föl őlt
 tőzue, az mint szokassoc vala (vgy
 mond) az kiraly leanyinac akcor iars
 ni: melyből ki tezie, hogy külömbes
 keffegben, es ruhazatban iartanac az
 kiraly leanyi, az alab valo rendbeliék
 nel, miuel hogy hoszu, es telyes beű őlt
 tőzettel élnec vala. Harmadszer szük
 seg ezis, hogy az ruhazatot, es egyeb
 ekeffeget, az időhöz szabiac az szüze
 mert minden dolognac ideie vagyon,
 Prouer: 3. plantalni, vetni, meuetni, szo
 morkodni, es tanczolni valo külömbő
 ző idő vagyon. Azert nem illendő,
 hogy valasztas nekül, minden időben
 magokat cziffrazzac, es simichac, hog
 nagy gögőssen soralhassanac, hanem
 innep nap, nag ekeffen, es tisztan szük
 seg

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

seg az Templomban menniec, es magokat ekeffen tartanioc, mint az fido nepis chelekedet, *Exod: 19.* ruhaiokat meg kel vala mosnioc, es szentelniec, midön isten eleiben akarnac vala iarulni, az Sinai hegynel, es az parancholárokat hallani. De egyeb köz nap nem szükség az cziffra, miuel hogy minden élő ember nec dolga vagyon, es az telyes simetashoz, es ekeffeghez nem erkezhetic. Touabba, midön tisztességes menyegzőkben, attrafisagos emberseges vendegsegben kelleric űnekie menniec, szükség akcor, hogy tisztességeffen, es ekeffen menyenec, ki ki mind az ű rendi szerint, föl öltöszuen: nem külömben kel chelekedniec, midön az idő valami szomorúsagot hoz magaua, es azt kiánya, hogy szomor

TISZTES: KOSZOROIA. 109

morkodgyanac, vagy az ű szüleiek nec betegsegu, auagy ez vilagbul valo ki mulafokon, vagy rokonoknak, vagy attyokfiainac, közönseges országunknac nyomorusagi kiüanyac, hogy nagbalgatagoknak ne lattassunc lenni, az foc cziffrakban, hanem az isten parancholattia szerint, siriuac az sirokkal, io, es igaz attyafiui irgalmassagot mutogatuan hozzaio, mely bizonyos iele az gyümölcshös, es bekeseges io erkölc nec. Negyedszer szükség, hogy az leanzoc hazaioknak tisztességes szokashoz tarchac magokat, es mind ruhaiokban, es ekeffegekben, ahoz rendelyec allapattyokat, es beket hadgyanac az idegen országoknak, vyionnan talalt öltözeteknek, melyeket űk visel nec, maid meg sem esmerhettyüc egy

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

mást az soc valtozo vy ruhazatokban,
főkeppen az leanzo rendet, michoda
nemzet legyen, az mi orszagunc ruha
ianac chac nem magua szakar, meg for
maianakis: de vgyan hituan szabonac
tartiuc az ki affelet miuel, holot az po
ganyokat lattiuc, hogy még űkis effele
ruhazatban meg tarchac az ű eleiknec
szokaffat, es egyessegeket: es bár ide
gen földre menyenekis, neha szükse
gekert, de nem szegyenlic viselni.
őtődszer, azis kiuantatic, hogy merte
kleteffeg találtaffec az őltőzetekben,
főlötte ne beuelkedgyec az ekeffeg,
hogy az szokatlan valo testnec föl
ekelsiteseben, az sziűnec tiszrasaga, es
szepsege, mely az Istennek tőkelletes
felelmebe vagyon, es az keresztyni ala
zatossagban, meg ne bantassac. Mert
bár

TISZTES: KOSZOROJA. 110

bár ki ki mind az ű rendi szerint ekef
secheis magat, az mint illic, mind az
altal moddal kel lenni, hogy az keuely
seget bennűnc ne tapasztafiac, es az ala
zatossagot ki ne kergessac. Holot még
az sz: irasis, midőn emlekezic az keuely
leanyoknac őltőzetekről, es ekeffegek
ről, niluan szol az gyapiu, lenbűl sző
uőt ruhakrulis. ű maga az főlseges Is
stenis, az mi első anyanknac Euanac,
barany bōrbűl chinala ruhat, tuduan,
hogy ű neki tiszteffeges, io, es elegen
dő ruhazat lenne az, Gen: 3. Es bár ne
mely szűznec az ű rendi szerint szeb,
dragab, frisseb ruhazatot, es ekeffeg
kelleffekis viselni, hogy sem egyebek
nec, mind az altal, sziűet arra ne bo
chassa, ahoz se ragaszkodgyec, hanem
ez szép ekeffeg alul szükseg, hogy em

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
berseg, szemermesség, alázatosság, I-
stennek felelme, nyaiasság az alab való
szemelyekkel, fenyekedgyec, es talál-
tassac, mint ám Ester, es ludit felől ol-
uassuc. Nem ok nekül az Romabelie-
kis, amaz Oppia neuó törüent azért
rendeltec vala, *Valer: Max: lib: 9 cap: 1.*
hogy valogatás lenne az ekeffegbe, es
ruhazatba, holot el volt vegezue, hog-
senki oly kaszdrag nem lehetne, á ki az
ü ruhaian egy lat aranytal többet mer-
ne viselni. Az Spartabeliec penig, min-
den fölötteb való cziffrat, kendődest,
es magoc simitassat, chac az niluan va-
ló szemtelen szemelyeknek engettec va-
la meg, hogy azoc, valamint akarnac,
vgy iarahatnana, magokat püposituau:
Igyekezuen effele rend szabassal, az ü
iambor, es tisztessleges hazas tarsokat,
es

TISZTES: KOSZOROJA. III
es gyermekeket, mertekletessgre szok-
tatni, es neuelni. Ha azért az leanzo
szüzec, ez regulakat meg tartyac az es-
keffeg, es tizta ragyuasság felől ma-
gokban gyakorta gondolkodnac, es á
mellet magokat diszessen tartyac, mos-
dassal, főrődeffal, haioe be sonasaban,
es föl ekelessiteben, hogy az rusznya-
sag bennec ne találtaffec, senki nekic
gonofzt nem mond.

R V T A.

Következie tizenötödik io erkölch:
az mertekletessleg, es iozanság, mi-
dön ember ételeben, es italaban az ü
kiuansagat, es mohsagat, vgy meg
mertekli, es zablalia, hogy egy felől az
Istenhez való könyörgest, es minden
P 3 napi

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
RUTTA.

TISZTES: KOSZOROIA. 112
napi munkaiat hiuatalia szerint, az gyomornac fölötteb valo töltözesseuel, meg ne bancha, más felől pedig, egelseget, es nyugodalmat, szüntelen valo koplalas által, meg ne foycha, mint ki tezcic azokbul az dolgokbul, melyec az rutához valo hasonletasban im maid elő hozattatnac. Mert előszer, mikeppen az ruttat ki kelettel, midőn az nap egyenlő az eyiell kel plantalni, es vetni, hogy beuebben, es iobban teremien: nem külömben kiuantatic, hogy az ifjusag, gyermeksegekben, midőn meg ez vilagnac alnoksagat nem esmeric, az kedue töltöző erkölchöt nem szoktat, es tudgyac, ez io erkölchre szoktassanac, es az fölötteb valo puffadozo gyomor rakodastul tauosztassanac. Másodszor, mikeppen az ruta

AZ KEREST: SZŰZEKNEC

közonseggel tiszta, es szaraz helyen ne-
ue kedic inkab, hogy sem mint nedues
es köuer helyen: Nem külömben ez io
erkölch inkab mutattya magat, az sze-
geny, es nyomorúsag ala vetet embere-
ken, kik nec fölötteb valo költsegec nin-
chen, hog kiüansagokat be töltsefec,
mint hogy az okosfloknekis, ez io er-
kölch nagy okot ad, hogy az kerest vi-
selesnec, betegsegnec erős mosogato
lugiat elmerhessec. Viszontac az tor-
kossag, es è vilagi kaszdag dölsöfseg,
pompa, az naponkint valo dobzodast
köueti. Harmadszer, mikeppen az
rutta az méreggel meg fertet embert
segiti, életet vidamittia, midön előszer
azt meg eszic, kigyönac, gyiknac, va-
ras bekanac merget kergeti, (azért
szoktac magokat az büvölökis, midön

az

TISZTES: KOSZOROLA. 118

az kigyokat chalogattiac, es fogyac
rutaua erösseteni) de ünön magokat
az kigyokat, es bekakat üzi: (Nemis
gonosz közel ültetni az falliahoz, mi-
uel hog az bekac ott örömeft laknac)
es ki kergeti az korsagot, es minden fe-
kelyec ellen szolgál: Nem külömben az
io zansag meg hoszabittia ember nec
életet, soc betegseget meg emesztuen,
az alnoc régi kigyot az ördögötis nag-
taul kergeti, az mint Christus vrunc-
monda, *Matb: 17.* ez ördög nec neme-
ki nem üzettetic (vgy mond) hanem
imadsag, es böitöles által. Meg oltal-
mazza touabba ember nec hiret, neuet,
es minden szidalmat el tauosztat em-
bertul: az köuetkezendő saargasagtul,
mely az soc italbul leszen, meg ment, es
vtolszor az szegenyseget melze kergeti

P 5

ti:

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

ti: Es valaki az rutat eszi, az az, mer-
tekletesen, es iozanon tartya magat,
áffele ember éles okosságot talál ma-
ganac, tudomant, értelmet, es végeze-
tre holta vtan io emlékezetet hagyhat
munkaiaual. Effele dolgot intic azért
az embereket, de kiualikeppen az ifiu-
sagot, es leanzokat, nem chac természet
szerint az iozansagra, mert az termé-
szet igen keuvel meg éri, hanem az í-
sten, es embernek irafais oktatnac az
mertekleteslegre, 1 *Pet*: 5. lozanon vi-
gyazzatoc, mert az ti ellenséget az ör-
dög környületec iar, mint az siuo o-
roszlan, keresuen az kit el nyelheffen.
1 *Thim*: 3. Az aszonyallatoc emberse-
gessen, iozanon, es engedelmessen tar-
chac magokat minden dologban. To-
uabba *Eccle*: 37. Fölötteb magadat kü-
lőmb

TISZTES: KOSZOROIA. 114

lőmb féle ctelekcel ne tölched, mert
valaki mertekletes, annal többet el.
Kerseg nekül az vizözön elöt, nem
ok nekül voltac az emberec soc elzten-
dősöc, es venec, mert azoknac gyer-
meki magokat meg vontac, es mer-
tekletesen éltene, mely dolgot akar
kijs eszeben vehet, azoknac hoszu éle-
tekbül, abbulis, mert hogy az ű ctelec,
es italoc főkeppen fűből, gyümölcs-
bül, es vizbül volt, az hus ételnec in-
gyen hire sem volt, hanem az vizözön
vtan engettett az embereknec, *Gen*: 9.
mint hogy boroc sem volt, nem hog-
azt ittac volna. De Hieremias 35 cap:
dicheri az Rechabitaknac leanyit, es fe-
lesegit, azt monduan, hogy egesz éle-
tekbort nem ittanc, miuel hogy
az ű attrioc, es ösöc ű tülöc azt kiua-
tac

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

tac, vtolso ki mulasokban ez vilagbul,
noha neha vgyan szükseg keszeritete
volna űket, hogy innanac, es elötöc
volna. *Gellius lib: 10. cap: 23.* aztis iria,
hogy az űelőtte valo venec, kic az Ro
maiaknac eleségekrül, es ruhazattiok
rül irtanac, emlekezeret tesznec, hogy
az Romabeli, es az Olasz orszagnac le
anyi, egesz életében bor italtul mago
kat meg tartosztatnac: oly szokasis vol
kösztöc, hogy midön valamely esme
rő barattioc hozzaio, vagy imézac a
zokhoz mentenec, apolgatuan egymást,
arczul meg chokoltac, vgy hog ha va
lamely leanzo, auagy aszony ember
bort iuot volna, annac szagat, es illat
tyat könnyen eszebe vehetnec: Az
mint *Valler: Maxi: lib: 2. cap: 1.* niluan
szol erről. De nemelyec, az Syria, es
Pers,

TISTES: KOSZOROYA. 115

Perfánac aszony emberi felölis azt be
szellic, hogy ez mai napig bor italtul
magokat meg tartosztatnac. Es bár
az bor ital Istentul tiltua ne legyen az
kerestyen aszony embereknel, büñec se
mondhassac, mind az által, az mertekle
tes, es iozansag ű bennec fölötte dich
retes, melyet szükseg az szép szüz le
anzoknac, ez intes mellet köüetniec.

ROSMARING.

Tizenhatodic io erkölch, az leanya
zoknac tisztasagoc, midön ember
minden ölgylestül, öszue keüereftül,
es minden tisztatalan valo kedüütül,
mind testében, es lelkeben tisztan tartia
magat, az hazaságban valo tarsasaga
tul meg valua: mely io erkölchöt igen
meltan hasonlethatunc az Rosmaring
hoz,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
ROSMARING.

TISZTES: KOSZOROJA. 116
hoz, mert előszer, mikeppen az rosmaring erős, es gyönyörűleges illatot ad magatul, es az leanzoknak koszoruiokat igen ekefsiti, es azért böchületben tartyac: nem külömben az tiszta ember, tiszteffleges, böchületes io hir nevet nyer maganac, es az ifiu rendet fölötte ekefsiti, az mint szolla *Ecclesi: 26.* ninchen semmi szerelmetesb ez földön az tiszteletes aszonyallatnal, es semmi ninchen dragalatosb az tiszta aszoñallatnal: Az szép aszonyallat, az ki az ű tisztasagat meg örzi, szinten olyan, mint az egő lampas az sz: gyertya tartóban: Nem heiaaba Basillides pogañis midőn vgy mond oly emberi keptalratnec, melynec feie nem volna, bizonyara añac minden tetemi eleg kedvetlenec volnanac az egész testben:
nem

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
nem külömben, midőn az emberben
feminemű dichirete az tisztasagnac né
talaltatic, minden előt keduetlen, nemis
kellemetes, bár igen friss, es ékes legye
nis. Másodszor, az rosmaring, bár a
szu, es szaraz legyenis, mégis meg tart
tya az ű szinet, illattiat, es ereiet: Nem
külömben, az tisztasag, bár az pogán
szüzekben talaltassekis, kic az sz: Lo
leknec neduesseget, es ereiet nem vet
tec, es hitec ninchen, mind az által, v.
gyan ekessiti űket, es dichiretre mel
toka teszi, az ű modgyoc szerint, mint
az pogany: historiaknac dichireti, es
peldai niluan meg ielentic. Harmad
szor, mikeppen az rosmaring öröme
ben neuekedic az melegén, es esztendő
által ketszer viragszic, tauaszal, es ő
szel, nem külömben, valamely ember
be

TISZTES: KOSZORÓJA. 117
be igaz tisztasag vagyon, főkeppen a
vigassagban, es mulatasban mutatya
meg magat, midőn minden kedue sze
rint vagyon, es bekelségben el. Mert
ha valamely ember tisztá, kőnyen azt
meg rapasztalhatni, miuel hogy az ti
sztatalan szü semikeppen fertelmesse
get el nem reytheti, akkor penig, mi
dőn mindenec kiuansagunc szerint
vanac, gyakorlatossaggal io kedűec,
es kenyesséc szoktunc lenni: az igaz ti
sztasagis embernek életben ketszer tes
rieszti, es mutatya magat, nem chac az
ifiusag, tauaszanac szüzelegebe, es ki
keletiben, hanem az hazassagbanis,
mert az igaz tisztá mertekletes ember,
nem chac akkor tisztá, midőn egedűl
vagyon, hanem az hazassagbanis, az ű
testet chac iambor hazas tarsanac tart
tya,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

tya, es senkinec nem egyebnec. Ne ged-
szer, mikeppen valasztot keduel, es ki-
uant akarattal kostoliuc az etelt, es is-
talt, melyekbe talaltatic a rosmaring,
szinten vgy oruendeznec az tisztess-
ges ifiac, leg inkab oly helyeken, holot
nem chac elznec, es isznac, az az, a hol
kaszdagsag, es pompa vagyon, hanem
a hol az iambor, es tisztalagos aszon-
allatokkal tisztesslegessen oszue talal-
koznac, es lakoznac, auagy nyaiaskod-
nac. Otodszer, mikeppen az rosmaring
budos lehellet ellen szolgal, hurutot,
torhazast kerget, es minden hideg ned-
ues folyast embernek feie ueleiebul ti-
szit: Nem kulomben az tisztassag, az
embertelen indulatokat, es tisztatalan
szerettetet, fertelmes Istentelen besze-
deket, es enekeket, szuntelen emberbul

ki

TISZTES: KOSZOROIA. 118

ki tisztitia, es az emberben valo vig-
kedutnec, es okossagnac zordon haba-
iat, de fokkeppen az gonosz gondola-
toknac, es chelekedeteknec, hideg, ned-
ues foliaffat szarasztya, es semue teszi.
Ez egyic fo erkolch, mely igen szukse-
ges az szuzeknek tisztessleges koszoru-
iokhoz, melyert meltois minden gen-
ge szuzeknek faradnioc, hog azt meg-
talalyac, es ekkeppen az vagyodo,
es ciklando ellenseget meg bayuan,
diadalmat nyerni, es tartani, mind ada-
dig, meg bizonyos allapatra iutnac, es
hazaflagra: mert mi nalunc imar az io-
erkolchbe, nem chac azt kel nezotnc,
az mit tekintelnec vala az pogany szu-
zec, hanem hogy Isten akaratia legyen
az tisztassag, az mint meg vagon irua
az hatodic parancholatban, ne paraza-

Q 2

nal

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
nalkodgyal, az az, szűkseg az Isten
félhűnc, es szeretnűnc, hog mi tisztan,
es szemermessen elhelsűnc. Sz: Palis,
1 *Thef: 4.* így szolla: az vrnac akarattia
(vgy mond) az, ti szentsegtec, hogy
magatokat oltalmaztatoc paraznasag
tul, es ki ki mind tudgya az ű edenyér,
szentűl, es tisztan tartani. Ide valoc az
szenteknek peldañs, melyec az tizta
szűzeknec, vilagossagul lehetnec: Es
mindenec elöt az szeplötelen szűz Ma-
ria, kit az sz: Euangelista egynehanszer
szűznec neuezet, ki űnön magais az I-
sten, es Gabriel Archangal elöt bizoñ-
sagot teszen, *Luc: 1.* hogy ferfiat nem
akarna esmerni, es azert gondolkodic
vala, mikeppen lehetne, hogy fogadna,
noha iegy es matkaia volna Ioseph, ki
midön elzebe veue, hog terhes volna,

TISZTES: KOSZOROIA. 119
es titkon el akaria vala hadni, az angal
almaban meg mente űtet, meg mutat-
uan az aldot gyümölcshöt, az Iesus Chri-
stust, honnan vette volna, es ki volna
ű, így meg aduan allapattianac, es szű-
zesegenec tisztessaget, *Math: 1.* Rebec-
ca aszon felölis irua vagyon, *Gen: 24.*
szűz leany vala vgy mond, es ferfiat
nem esmert vala, es azert űis koszoru-
iat tisztességeffen meg viselte vala, szű-
zesetet meg oltalmazuan, mind ad-
dig, meg az Isten egy szep ferfiat mag-
kaual, es tarsal meg alda űtet. Azon-
keppen Loth két leanyanac dichiretet
ad az iras, miuel hogy emberkorig fer-
fiat nem esmertec vala, *Gen: 19.* De a-
zis niluan vagon *Iudic: 11.* hogy labes
varasban negizaz leanzoc talaltattanac
emberni emberec, kie szűzec valanac.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

Saara Raguel nec leanya, bizony sagul
hiuia az Isten kőnőrgesseben. Tudod
vram, hogy soha ferfiat nem igyekez-
tem, es lelkemet tisztan tartottam, min-
den gonosz nyaiassag ellen, az gonosz,
es tisztatalanoknak tarlasagokhoz ma-
gamat nem attam, de egy ferfiat tñled
kértem, kinec engednec, nem valami
kenyességből, de felelmedből, *Tob: 3.*

Thamar pedig David kiraly leanya
Absolonnac huga, midőntisztatalanla-
gra hiuattatnec Amontul, felele, ne che-
leked ezt én szerelmes batyam, ne mi-
ueld ezt, mert Israhelbe ezt nem chele-
készic, ne keueredgyel ez gonoszsagba,
houa menyec én gyalazatomal: hanem
szoly az kiralynac, tudom tñled engem
meg nem tart, *1 Reg: 3.* De az kere-
sztyeni historiákba soe példat találunc

TISZTES: KOSZOROIA. 120

az szűzekről. Eusebius azt írja *lib: 6.*
cap: 4. hog Seuerus Romai chaszarnac
bírodalma alatt Alexandriába volt egy
tisztassagos szűz Pontamiena neű, ki
az ű szűzeségeert az pogányoc ellen so-
kat tussakodot, es noha az tisztarto
Aquila neű, elege verette volna ű-
tet, gondoluan, hogy engedne az ű ti-
sztatalan szolgainac, mind az által na-
er őszakkal tisztasagát meg tarta, Isten-
hez való bizodalommal, annira boszo-
rotuan az poganyoktul hogy surkos
tűzzel égetnec talparul fogua feie tete-
ig, de tisztassagaban meg nem sérthet-
nec. Agnes szűz pedig kiraly leanya,
tizen három esztendő, az kegyetlen-
ektul chupa mezetelen az piarcz közé-
pin, magos helyre allatatot, az vitan az
tisztatalan bordely hazba az kerestye.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

neknek chufolasokra, be vittet, nem egyebért, hanem hogy fertelmes akaratára az kegyetlenec nem akart hialolni. De az fölséges Isten, nag hatalmason minden essestül meg mentette űtet, angyala által, vgy hogy, mind az tisztaságban, mind pedig az keresztien hitben alhatatossan meg maradna, mint sz: Ambrus doctoris niluan iria, es beszelli, Ser: 90. Azonkeppen Agatha szüz, Quincianus pogany ellen, tisztan meg marat, *Sur: Tom: 1.* Eugenia szüz Alexandriai polgar mester leanya, Commodus chaszar ellen, egy barát chuklyaban szemermes tisztaságot, es szüzesseget meg őrze. Az pogany historiac pedig, rakuac effele példakcal. Tucia pogany Vestalis, auagy appacza felől azt iriac, hogy midőn egyszer hamissan

TISTES: KOSZOROYA. 121

missan szemere azt vetettec volna, hog tisztasagaban, es szüzessegeben nem iambor: hogy magat igazetana, es szüzesseget, ragada egy szitat, es szamta: lan nep előt ilyen panaszt tén, es kőny őрге az ű őrdög Isten aszoña előt, kinec az Romai poganyoc akcor szolgálnac vala. O Vesta, hog ha én szolgalatodba, mi ulta hozzád tartozo vagyoc, tiszta, es kedues kezekcel éltém, cheleked ezt, es miueld meg, hogy ez szitaua az Tiberis folyo vizbe merithesse, es templomodba hozhassam: Midőn ezeket beszellene, merite az vizet az szitaua Romaban, es az természet engede keresse, hogy az szitat telyessen az templomba vinne. *Plinius lib: 28. cap: 2. Valler: Maxi: lib: 8. ca: 1.* Fölötte igen aianlyuc ez iofzagor, mely

Q5 nekül

AZ KEREST: SZÜZÉKNEC
nekül chac semmi az leanzoknac allas
pattyoc.

LEVENDVLA, ES SPI.
kanard.

Tizenhetedic io erkölch az szüzek
nec, az meg elege des, es takarekon
sag: midőn ember, az lsten aiandeka
ual, melyel ütet latogatta, meg elegszic,
nagy könyen szegenyseget, es egyeb
kár vallast el szenued, es azt, az mit le
sten, es embersege ador, okossaggal
költi el, meg oltalmazza, es abbul chac
annit ád ki, az mennire kiuaña az szük
seg: mert mikeppen, ez két szépséges
fűvec, es viragoc ereiekcel, es miuol
tokcal, igen hasonlatosoc egymáshoz:
nem külömben, ez két io erkölchöt az
taka-

TISZTES: KOSZOROIA. 122
LEVENDVLA, ES SPI.
kanard.

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC
takarekonsagot, es elegseget, eomástul
el nem szaggathatni, noha valamenni-
re külömbözní lattassanac, mert bizo-
nyara valaki takarekos, lehetetlen, hog
az elegseges ne legyen. es akar mi ke-
uessel, meg ne elegendgyec (ki rekezt-
uen az irigyeket, kiket mi idenem szam-
lalunc, mert azoc nem elegsegeffec, ha-
nem hituan el vetet fösuenyec, kic még
azt sem adgyac, az mit az tisztesség, es
szűkseg kiuanis, vgy hogy, soha meg
ne elegetteffene) è mellet, az ki elegle-
ges, annal könnyebben tudgya azt iol el
rendelni az minala vagyon. Masod-
szer, mikeppen ez viragoc ki kelettel
zödülne, es kis afzony hauaban, es o-
szel viragoznac, mikor viragokatis le-
metelhetic, es az egesz elztendő által
élhetni vele: Ekkeppen szűkseg, hogy

ez

TISZTES: KOSZOROJA. 123
ez io erkölch mindgárt az ifiufagban
zödülő on az leanzoknal: nemis szűk-
seg, hogy az leanzo gyermeket kisded
estendőiekkben frissen neuelyec, hanem
neha koplaltatnijs kel, es valami kisded
darab kenyerral, es vízel taplalni, hog
lassan lassan tanulyanac nyomorusagot,
szegenyseget, es haborusagot szenued-
ni. Holot ~~az~~ tudgyac az szűlekne
holtoc vitan, az gyermekekne mines
mú keferűsegre iuthasson dolgoc.
Mert midön így neueltenec föl, hogy
az nyomorusagot érzic, es tudgyac,
eszekbenis veszic, az mit örömeft ki-
uannanac, de ninchen, nagy könnyen az
vitan, midön ünnön magoc gondoc
kezdne szűksegekre viselni, ünnön
magoc viragofzni kezdne, es tisztes-
seges költséggel, es telyességgel viselic
vén

AZ KEREST: SZŰZEKNEC
vén elztendőiöket, es mind magok,
nac, es egyebeknek kaszdagban izol-
galhatnac. Harmadszer, mikeppen ez
két virag, az spikanard, es leuendula,
az testben valo szelletet el ofzlattia, az
saargasagot, es allo viz korsagot ker-
getie, es az hideg gyomrot melegitie:
Azonkeppen az takarekonsag, mindé
földagat szeleir az kenelysegnec, pom-
panac, es földösslegnec el ofzlattia. Az
irigysegnec vízi korsagat, loc heiaiban
valo valarlalt, kölchön adalt, köl-
chön véueft, draga, es földötteb valo
épületeket, embernek elmeieibül ki ve-
szén, es meg melegit, az az, meg erő-
siti az gyomrot, az az, iol leszen az kor-
hanac, es minden hazi eszközőknek
dolga, es mindenkor találnac mihez
nyulni, minden gyomor hideget ő rom-
las

TISZTES: KOSZOROIA. 124
las ellé, az mint szolla az bölch, Pro:13.
Az kaszdogsag meg ofzol ot, valahol
tekozlas vagyon, de a hol takargatiac,
igen meg neuekedic. Az az, midőn az
keueshez, keueset tesznec, es az keueset
iol rendelic, mind kaszdogsag, penz,
nagya öregbedic, bár lassan lassan ne-
uekedgyec. Es bár az leanzoknac sem
kezekbe ne legyen, meg szűleieknek ha-
talmoc alatt vannah, es kisededec atyok-
nac kenyeret enen: mind az által, nem
árt, ha valami kezfedet ez io erkölch-
nec magokban mutatnac, az az, io ne-
uen, es szerezettel kel venniec, valamit
az ű szűleieknek adnac, vagy ételt, vag-
italt, auagy ruhazatot nyutnac, es ha
valami embersegre oktattiac űket: ne-
érienec mindent, valamit latnac, es
allanac, ilyen gondolatot viseluen,
hogy

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
hogy az ű szűleice szegenyec, annit
sem takarhatnac, hogy chac napi szűk
segeket, es eledeleket meg eryllec vele,
hogy ekkeppen az dőlős, es keuely a
karatert, nagy adossagokban ne esse
nec, mert mind azokat má, auagy hol
nap, az ű szűleiek nec halala vran, ű ne
kiec kel el túrniec, es szenuedniec, es az
meg marat keues örökseget az fizetel
ben költeniec. Azert iob, hogy az sza
iokat, az erszenyhez szabiac, es rendel
lyec, es keuessel meg elegendyenec, be
kesegben leuen, iobbis az bekeseg, min
den káldagsagnal, *Eccle: 41.* A ki az ű
munkaiaual el, es meg elegendic, ez chen
des életben él, es minden kenchec fölöt
valo kenchnec talalasa. példakat ide
hozni nem aletom szűksegesnec lenni,
holot Christus vrunc ű magais azt pa
rans

TISZTES: KOSZOROIA. 125
rancholra, hogy az maradekokat föl
szedgyűc, hogy el ne veszenec. Szent
Palis *Rom: 12.* így szol, ne ölgyechetec
magatokat nagy dologban, hanem az
allat valo dolgokhoz szabiatoc maga
tokat. Ez io erkölchhöz szokot vala
még kisdéd koraban az mi nemes aszo
nyunc szűz Maria, es azert talalkozec
bekesegben, mert noha kiralyi nemből
tudna magát lenni, es Istentul igen föl
magasztaltator volna, es hogy aldor
volna, minden aszonyallatoc közör,
es Isten anyja volna, de nem gögöskö
dec Bethlehembe, nemis faddódec az
vendeg fogado káldauaal, valami föl
seges, frís, es káldag kamaraert, es
hazert, tiszta szép feier agyert, hanem
meg elegendec valami tures helyel, az is
tállóban, Istennekis halat ada, hogy
R valami

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

valami íaszolt talált volna, melybe helyeztethegne ez vilagnac valtságat, es szabadságot, miuel hogy lattia vala, hog' semi üres hely ot nem volna, *Luc: 2.* Amaz Agar Abraham szolgálóia, kit minec vtanna aszonya az hazbol kiűzöt volna, chac kenyérrel, es tömlő vizzel mene az kietlenben, mely eledel midön el fogya, az angyaltul meg vigasztaltatec: mert noha Abraham kaszdag volna, es ütet nem örömeft bohattana ki hazabul, mind az altal, vgyan chac kenyérrel, es vizzel bohattac ki, hogy niluan lenne, hogy imar akcor keptelen dolognac tartottac az bor italt az aszonállatoknal. Ruth midön az buza kalaszokat szedegetne, kenyeret quac, es az vtan, az vízhez küldec inya, melyet viselnec vala az

aras

TISTES: KOSZOROIA. 126

aratoc, holot az szanto földnec kaszdaia elzebe veuen meretekleteseget Ruthnac, meltoua itele, hogy ű hazas tarsalenne, es magzatokat szülne, nem kestelkeduen tisztasaga felől, miuel hogy meretekleteseget, meg esmerte vala. *Ruth: 2.* Iudit aszony penig, midön amaz nagy almekodando, es emlekeze tre melto dolgot akaria vala veghez vinni, szolgáló leanyanac Abranac, kezében valami kisdéd tömlő, auagy zomok bort, olayt, darat, paret, saytot, es kenyeret ada, mely dologbul ki teccic, hogy hussal nem elt még akcoris, hanem az kisdéd ital borral, hog' az diadalnac ideien szívet vehetne, es erőt találna, *Iudith: 10.* Ama Helcana felesége niluan mondga, hogy soha éltebe bort nem iuor, vgy annira viselte ez io

R 2

ers

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC
erkölchöt, tuduan hogy az természet
keuesséle meg telyesedne, es elegendne.

NARCISVS, TE MON.

dad fű.

Tizen nyolczadic io erkölchöt az
szüzekne, az io tetemeny, irgalmas
sag, es könyörületesség, adakozas, ke
serüles, midön ember tulaidon iauait,
más emberekkel közli, es egyebeket re
fzesse tetzen, az természet, auagy lsteni
indulatbul, mikor, es midön hele va
gyon, annit osztogar, hogy az főűen
seget mellette ne esmeriec, sem peni
glen az heiba valo tekozlo osztogas
tast, hog azzal iofzaga nagy fogyatko
zást szenvedne. Ezt hasonlethattuoc
az Narcissushoz, mely igen szép kis
ded

TISZTES: KOSZOROIA. 127

NARCISVS TE MON.

dad fű.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ded rosa, nemely feier, nemely vere-
ses ű kösztőc: mert mikeppen előszer,
közönséggel ez virag magos hegye-
ken szokot teremni, es talaltatni, nem
külömben szűkseg főkeppen, hogy ez
io erkölch talaltassac, es lattassac, az fő
hatalmas, es kaszdag embereknel.
Mert az ki beuelkedic, attul lehet, szűk
segis, hog telyessé, mint valami kut fő
bul kaszdagban, es beuebben folyon
az io tetemeny, miuel hogy az szeges-
nyeknel, es kiseded marhaio emberek-
tul, szolga rendtul, igen keuesset vehet-
nec az nyomorultac. Masodszor, mi-
keppen ez kiseded viragnac igen szép
illatnia vagyon, szinten így ez io er-
kölch, az io teud ember nec, örökce-
valo elteriyet neuet szokot szerzeni,
vgy hogy, az ű illatozasa, az nyomo-

ruls

TISZTES: KOSZOROIA. 128

rult emberek nec imadsaga altal, az kő-
dóc altal, az Isten nec sz: szine eleibe me-
gyen, es az altal Isten előt keduesset le-
gyenec, az mint sz: Pal szol, *Heb: 13.*
Iot chelekedni, es masnac adakozni,
massal iot chelekedni, el ne felekezze-
l, mert effele aldozat, Isten előt igen ked-
ues, vgy hogy, az Isten nec sz: fiais níl-
uan szent atya, es angyali, de az egesz
vilag előt, itilet napian, *Math: 25.* így
fog szollani, éeh voltam, es eledelt at-
tal ennekem &c. Harmadszer, mikep-
pen ez virag minden nehez dagadast,
es törest, meg lagyit, az sebessest ő nyi-
lat, auagy egyeb hadakozo fát, az se-
bekből ki vonszon, egetest, es kősz-
ueny faydalmat könyebit, ha gyűkeret
meg töric, es valami mezzel őszue ke-
ueric: nem külömben az keserűles ker-

R 4

geti

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

geti emberben az irigy, es fősueny ne-
hez puffadozást, mely azelőt fölötte
kemény volt az nyomorult emberek-
hez, es minden rozdat magához vont,
mely az Isten haragianac, es szidalma-
nac nyilait szerzette, melyeket ű sz: föl-
sege az könyörülhetetlen, es irgalmat-
lan emberek ellen szokot ki bochatani.
De ez io tetemenyel, es chelekedettel,
nagy könyen el olthatni az vísza von-
nyalnac, es ellenző akaratnac, minden
égető tüzet, a mint szol sz: Pal, Rom: 12.
Ehezike ellenseged: adgy enni neki,
szomiuhozike: adgy innya: ha te azt
chelekeded, eleuen tüzet gyutas az ű
feien. De az Isten haragianac tűzeis,
az adakozas által meg oltatic. Es noha
az leanzoc ez io chelekedetet magoka-
tul nem chelekedhetic, oly kasztagon,

az

TISZTES: KOSZORÓIA. 129

az mint kellene, mért hogy szüleiekne-
kenyeren vannaac, mind az által igen io,
ha még kiseded korokban, az szegeny,
es el hagyot gyermekekhez, io akara-
tot mutatnac, es minden iot igyekez-
nec, ű grettec szüleieknel esedeznec, es
túlóc adot alamosnat örömeft, es io
keduel az szűkölködönec víszic, es
meg adgyac, vgy hogy, az mi heiaban
az moslekba, auagy ebeknec iutna, űc
fől szedegetuen, az nyomorultaknac
adhassac, kiknec szűksegec taplaltassec:
es effele fől szedegeteft, es az nyomo-
rultakhoz valo takargataft, mind ad-
dig gyakorlyac, még ünön magoc fől
neuekeduen, tulaidonokbul, iobban
szolgalhassanac az nyomorultaknac.
Azert int Eccle: 7. Nyísd fől kezedet
az nyomorultnac. Touabba Esa: 58.

R 5

az

AZ KEREST:SZŰZEKNEC

az ehezőnec enged, hog talalya meg
szüvedet, es taplald az űmörult lelket.
Rom: 12. Az szenteknek szűksegekre
visely gondot. Így chelekedet Tabita,
Acto: 9. egy kereftyen aszonyallat, es
tanituan loppeban, ki telyes vala io che
lekedettel, adakozással, melyet ű oszto
gat vala. Rebecca aszonis *Gen: 24.* es
zen io erkőlchben gyakorlya vala ma
gat, midőn az idegen vton iaro em
bert Eliezert, es teueit meg itata, valla
rul korfoiat le bochatuan. Martha, es
Magdolna Lazarnac nenyei, io tete
meny őc, kőnyőřűlletessc, es irgalmas
sac valanac vrunkhoz, es tanituanihoz
szallast aduan nekic: De Martha igenis,
surgőlődic, es farad vala gyakorta, che
lekeduen mindent, es igazetuan az kőn
ha hazban, vrunc kedueert, az mint ol
uassue

TISZTES: KOSZOROIA. 130

uassue *Luc: 10.* es *Ioan: 11.* Pharaoh kir
aly leanyais Aegiptomban meg kefe
rűle Moyfesnec kisded gyermekfeget,
kinec az vizben el keller volna veszni,
de az halalbul meg szabadita, daikat
szerezuen neki, ki emleltetne űtet, es
fől tartana, meg őregb lenne, de è ki
uűl vgyan fianactariya vala, *Exo: 10.*
Szent Ersebet aszony eleg adakozo
volt, vgy hogy, neha meg fogyatko
uan, ruhaiat atta el, es az szegenyeknec
osztogatta, elegge ki iclentette az ada
kozalnac ereiet, mely az kasz dagokat
meg szenteli, az szegenyeket boldoget
tya, az bűnőřs őket igazettia, az igazat
kat dichőeti, az halottakat fől tama
stya, es az balandoknac halhatatlan sa
got szerez. kedues len adakozasa amaz
őszuegy aszonynac, noha chac ket rez
penzt

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
penzt bochatta az templombeli lada-
ban, *Mar: 12. Luc: 21.*

Illyes prophetának kaszdaszonya,
nem de adakozó valac, ki az egy ma-
rokni listeris, es keues olayt ű vele kőz-
le, 3 *Reg: 17.* Azert az adakozast, es
könyörületetseget igen aianlyűc nek-
tec kereszttyen szűzec, mert kedues aldo-
zat listen előt, az aruakat, es őszuegye-
ket meg latogatni nyomorusagokban,
Jacob: 1.

ISOP.

Tizenkilenczedic io erkölchőc, az
leanzoknac nem egyeb, hanem az
tökellestess, hiűseg, es alhatatossag,
midőn ember az ű szűuenec akarattiar,
tökellestess, igazan, tisztan, es vila-
gos.

TISZTES: KOSZOROIA, 131
ISOP.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
 goston ki mutattia, es egyeb emberek
 nec akaratyokat, iambor beszedeke, es
 chelekedeteket io szíuel veszie, es sze-
 retic, es az mi kétés dolog történhet
 nec, auagy chelekedet, azt iora magya-
 razzac, es valami nagy okokbul vitet-
 tetuen, de hamar, mást meg nem itilnec,
 es ahol lehetsegec vagyon, minden iot
 kiuannac, es igyekeznec másnac, hogy
 iol legyen dolgot, kiknec io szerenche-
 ikenis őruendezni szoktat. Ez ioszag
 es erkölch, igen hasonlo az Isophoza
 mert mikeppen az Isop kichin fűueche-
 ke, nem igen szépis, nem külömben az
 tókellefesség, főkeppen az egyigyűk-
 nel talaltatic, nemis kiuan igen nag czif-
 frat, es ekefseget, soc friss beszede, es
 chachogast, mint az hazugsag, es az
 egyigyűknec meg chalassa. Masodszér
 mi

TISZTES: KOSZOROIA: 132
 mikeppen az isopnac szép illattia va-
 gyon, azonkeppen az egyigyű tókelle-
 fesség, mind beszedben, es chelekedet-
 ben keduesseget mutat, dichiretet, elő-
 menest, Isten, es ember előt: az mint
 niluan vagyon, *Prouer: 12.* Az tókelle-
 tes chelekedet kedues az Istennel. Har-
 madszér, mikeppen az Isop szepiti az
 orczat, es szép színt chinal, mint az re-
 gickis eltec vele, tisztulasoknac ideien,
 az mint irua vagyon, *Exod: 12. Leu: 12.*
Num: 15. színten vgy tisztittia, es ekef-
 siti ez io erkölch, minden alhatatos fer-
 fiat, es embert, minden gondolt ellen-
 uetes, es hamis chelekedet ellen, miuef
 hogy az igazat magaban vgy szoktat-
 tia, hogy bár hamissan arultatafseki-
 valakitul, de valamely vegre artatlan-
 saga az vilagra iű, azertis neueztetie
 Cana

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

Candornac deakul, miuel hogy nagy hamar az ember chelekedeti, es beszedi vran, ki fakad, es vilagoskodik, az mint Christus vrancszolla, *Matth: 6.* midön az te szemed egyigyü, telyes te fted vilagos akkor. Negyedszer, miképpen az Isop fog faiaft könyebit, az sebekbül merget tisztit, es az töröt meg vesztet vért emeszt, nem külömben kergeti az tökelletesség, az keferü-seget, mely az versengesbul, es szidatombul következic, bár az egyenetlenség vgyan szebet nyitor volnais, de az tökelletesség, melyben minden dolog to vegre szokot menni, az keferitő viszaonyalsal meg sebesedet szüet, minden méregtül meg tisztet, az mint irua vagyon, *Próuer: 16.* Az igaz ayiakac keduessec, es az ki igazat szol

TISZTES: KOSZOROIA: 133

szol, minden dolgaban elől megyen, kiuantatic azért, hogy az szüz leanzoc igyekezzene, hogy hiucc, igazac, es tökelletessal talaltassanac, sem hamissat, es ketes dolgot ne beszelyenec, es kettős kép mutato, al orczas igekkel ne clyenec, vgy hogy, Christuśnac am az intesse naloc talaltasse, *Matth: 10.* Legyetec okossac, mint az kigyoc, es egyigyüucc, mint a galamboc: Az nőlczadic parancholatis arra tanit, hog az mi atyankfiat oltalmazuc, es menschüc, felöle iot szolyunc, es minden chelekedetit, iora magyarázzuc. Széppel dankis lehet ez dolog felöl, Rebecca szüz, mert midön Eliezer, idegen földörül jüt volna, es kérdene Rebeccat, volnac atya hazanal valami szallas, meg monda minögyarast, az igazat:

S

En

A Z KEREST: SZÜZEKNEC

En Batuelnec leánya vagyoc &c. Eleg szalma, es abrac vagyon nalunc, es eleg szeglet hel szallastra: annac vtanna, hog az ű batya futua iút volna elcibe, es vele szollana, szemtől szembe mene, az aiandekot mutogatuan, el sem reyte titkon elötte, nemis szemermeskedie vala, miuel hogy tisztellegeffen vette volna, es elő beszelle mind azokat, valamit vele beszelle Eliezer, mert azt mondgya az iras, latta vgy mond az aiandekot &c. Rebecca's rövid beszédde meg monda, a mi igaz, es szíven talaltatic vala, ha el akarnae Eliezerrel menni, auagy nem, midőn szűlei tőle azt kerdetec volna, Gen: 24. De amaz Naaman Syrusnac szolgaltais, ki sído vala, rabsagba esuen, nagy hiúfeggel vala az ű vrahhoz, nem chacs alzo.

TISZTES: KOSZORÓIA 34

aszonyahoz, az mint az aszonya által megis mutatá, monduan, vagyon egy sz: lsten embere Samariaban, ki az poklossagot el tudna venni: vay ha az váram ott volna, az prophetanal Samariaban, általan fogua meg szabaditana az poklossagtul, mint megis törtenee az vtan, a mint oluassuc 4 Reg: 5. Efe fele leanzoc fölötte ioc, ezekben neuelkedie az vtan feriekhez valo hitűseg, es tőkelleteffeg, mert effele hű aszonnyallatra, ma, auagy holnap, minden iambor ferhű, szíuget meri biznia.

R KERCZ.

Következic imar az szűzeknec hűszadie io erkölchóc, melyel az io erkölchőknek virag szedesit el vegezűc: S a tudni

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

tudni illíc, á halgatas, mely igen has-
sonlatos á Rukerczhez. Mert előszer,
mikeppen ez virag törpe, alachon, es
chac az földhöz közel vagyon, könye-
nis el тұrheti, hogy egyeb sűvek ű
mellette magassabban föl nőhesse-
nec: azonkeppen vagyon dolga annac

az

TISZTES: KOSZOROIA. 135

az ember nec, ki az halgatafra szoktat-
ta magát, alazatos, könnyen el тұrheti,
hogy egyebec ű mellette föl neueked-
gyenec, beszédde, es chachogassal, de
ű gondolkodic sziueben, hogy fő dol-
gokrul, es kétefelekrul egyebec előt ne
szolyon, hanem örömesben hal má-
stul. Másodszer, mikeppen ez virag,
az koszorut igen ekelsíti, es vgan chac
azertis tartyac ekelségert, midőn vene-
degseg vagyon: szinten vgy ekelsíti
az io erkölch az ifiakat, az mint szolla-
sz: Pal, 1 Thef: 4. Igyekezzegetec azert,
hogy chendessetec legyetec. Harmad-
szer, mikeppen ez viragot az egész eo-
stendő alral inkább mind talalyac, de fő-
keppen kí kelettet: nem külömben kí-
uantatic, hogy ez io erkölch, szüze-
gek nec minden ideiekben, es ifusagok

S 3

ban,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

ban, de főkeppen ki kelettel, az az, kisé-
ded korokban, elő ne szolyanac, hanem
ha kérde nec. Negyed szér, miképpen
ez virag, mint igaz seb gyógyító vi-
rag, ha vízben meg főzic, es vgy meg
iszac, mind belső, es külső sebet gyó-
gyit: Nem különben, valaki az ű szá-
iat halgatafra szoktatia, soc visza-
nyo szíueknec banatit, es harag tartas-
sít, hog ki ne fakad gyanac el szarasztya,
es bár az egyeneltenségtul meg sebes-
sedgyekis, de effele vesztég halgato
ember, hamar el nyomhatia, es el tő-
rölheti, vgy hogy, azoc az emberek,
kiket illetne az dolog, azt ne tudgyac,
es az minemő szikra nagy tűzze lehet-
ne, azt el olia, magatis banattul meg-
menti, mert az ki keuesset szol, nem
szükség, hogy az, soknac selesye, az
mint

TISZTES: KOSZOROIA. 136

mint szolla az bölch, *Prouer: 21.* Vala-
ki az ű száiat, es nyelut oltalmazza, az
soc haborutul meg menti lelket. Ide va-
loc amaz soc szép mondas soc, melyec
altal az leanzoc szoktassac magokat
az halgatafra, es mertekletes beszellese-
re, hogy tisztan rendelyec beszellese-
ket, es midőn ideie vagyon: de az tit-
kos dolgot vgyan igyekezzenec tő-
keltelesen el halgatni, es soc dolgot kö-
porfoiokban vinni, ha elő emberek a-
karnac lenni. Az mint tanit *Eccle: 19.*
Hallasze te valami gonoszt, azt te ne
beszeld, mert az halgatas nem árt: To-
uabba azon *Eccle: 26.* Az aszonhallat,
mely halgatni tud, Isten nec ajandeka.
Szent Palis vgy tanit, *Ephes: 4.* Chac
azok: t beszelyetec, melyec halsznosoc,
es szükségessac, hallasfra tiszteltessac.

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

Touabba *Thim: 2.* az aszonyallat tanulyon minden alazatoslagba, es chendeflegben. Azt akarom, hog az aszon emberec halgassanac. Sz: lakab Apostolis ig szol, minden ember vömond, gyors legyen az hallasra, de keszedelmes az szollasra, *Jacob: 1.* vgyan or: ha penig valaki veli magat, oly valasztot szentesnec lenni, nyeluet meg nem zablaluan, ez magat el hitette, es minden szentsege heiaba valo. Sz: Palis *Thimoteus* nac igy ir, heusagos, es el mulando dolgokrol ne beszely, *2 Thim: 2.* Salomonis azt mondgya, valaki beszedet iol rendelli, okos, es tudos az, *Prouer: 17.* Ismeg, az engedelmes nyelu, eletnec faia, de valamely rend nekül vagon, romlasnac oka, *Prouer: 15.* Ismeg, az hamis nyelu, nem szereti az iga-

TISZTES: KOSZOROIA. 137

igazat, es az sima szay, pusztetast chelekeszic, *Prouer: 26.* Touabba lattale az szollasra gyors embert, arrol boldonsagot remely inkab, hog sem mint meg iobbetast, *Prouer: 29.* Az halal, es élet, az nyelu nec kezeben, *Prouer: 18.* De az mi vrunc, az igassagnac mestere, niluan szol az Euangelionban, *Math: 12.* minden heuolkodo beszederöl, melyet szollani fognac az emberec, szamot adnac itilet nec napian: pelda amaz kaszdag ember, ki nyelue alral fölöttebbis vetkezet vala, azert inkaberze neluenec kenyat, es kiuana, hogy chac nyelue enyhetteffec meg valami vizzel, noha egesz testeben eg vala, *Luc: 16.* Es bizonyara rutab, es ekteslemb dolog nem lehet ez vilagon az chachogo, nyughatatlan, nyelu: s aszo-

AZ KERESZT SZŰZEKNEC

nyallatnal, midőn mindenit másban
akad, es hazonkint maga dolgot nem
űzuen, egyebeket hordoz, egyebeknec
dolgot, rendit vizgalia, holot effélet
lelketul meg valua, egy haznal űlő
machkanal iobnac nē kel tartani, mert
megis egerektul tisztetia az hazat, ű pe
nig nyelueskedeffel űughatatlansagoc
szerez soc iamboroknac, kie tisztetie
geisen hiuataliokban el iarnac, effélec
soc szamtalá gonoszt szerez nec, melto
volna, hogy emberec kőz őt ne szen
uedtetnenec: De hiszem én, hogy az
kerestyen szűzec effeleket nem kőuet
nec, miuel hogy amaz pogany Seneca.
is vgy szolla, hog az természet egy sza
iat adot (vgy mond) az ember nec, de
két fület, hogy meg mutatna, hogy mi
nek űnc inkab kellene hallanunc, hogy
sem

TISZTES: KOSZOROYA. 138

sem mint szollanunc: de az vén ember
rekis, regenten az ifiufagot arra tani
tottac, ha más ember hazaba megy,
(vgy mond) vak, es sűket legy: Ezen
mit érthettec, tudgyac azoc, kiknec
okossagoc vagon. Peldakat nem szűk
seg elől hoznunc, hanem inkab sies
sűnc ez iras reszenec vegehez: Lam
vettetec eszetekben aszonyunc szűz
Marianac peldaiat, ki az pastoroknac,
kiralyoknac, es Símronac szép besze
deket, melyeket szollanac vala az kifs
ded Iesus felől, halya vala, minden ve
tec nekűl, szolhatot volna űis hozza,
de be fogia vala vgy mond minden be
szedeket, szűueben hordozuan, *Luc: 2.*
De Moysesnec nenye, eleg veszteg
halgato vala, mely az ű anyaual, ki vi
te vala az kifded gyermeket az vizhez:

A Z KEREST: SZÜZEKNEC

es midőn Pharahonac leánya az vízből
ki vetette volna, nem nyilatkoztatta
meg az ű anyar, azt sem monda, en va-
gyoc az ű nenye, es im ez dayka, az ű
anya, melyet ű szerzet vala Moyse-
nec, hanem okossan magokat el titko-
lac, es az gyermeket föl tartac, Exod:2.
Ezec legyenec az viragoc, melyeket az
termeszetenec, Isten igeienec, es soc iam
boroknac példaiokbul szedegettűnc,
hogy mind Istennec, felebaratunk
nac, es magunknac, az el kesz-
det koszoru, tisztességűnkre
meg készüllyon, es ked-
ves lehessen.

HAR.

TISZTES: KOSZOROIA. 39
HARMADICRESZE.

BIZONYOS O-
KOC, MELTEC ALTAL,

az neuezet io erkölchők nec, virag-
git, az szűzec koszoroiokban
viselhessec.

Istennec segetsegeuel, im az lelki fű-
ues kertben elegge setalanc, es husz
rendbeli viragit az io erkölchők nec,
melyec az hit nec gyűkeren, es száran,
auag koroian neuekettenec, az három
el rendelt vetemenyes ágyakban, az
gyenge szűzek nec ekeffégekre, leis sze-
denc, es szaggatanc: Egyeb sűnchen ha-
sra dolgunkban, hanem hogy ez ékes
viragokbul valami szép koszorut kő-
sűnc. De mire, es miuel köthetsűnc őa
szue, ez viragokat, hogy ekeffégekre

le

AZ KEREST: SZÜZERNEC

legyen az szűzek nec, szűkseg valami kanuat készitenunc, es gyengen meg haitanunc, külömb fele lelmeket, aran fonalat, es ezüst sinort elő szerzenunc, az az, azokat az okokat, es tanulsagokat meg irnunc, melyec ezekre az io erkölchökre kiztetic, es vonszac, de vgyan föl razzac az leanzo szűzeket.

ELŐSZER.

AZ meg haytot gömbölyű gyenge kanua, melyre kelletic az io erkölchöknec meg szedet viragit kötniec, semmi nem egyeb, az szűzek nec okos lelkeknel, es elmeieknel, minden fele belső erzekensegeknel, mely mint valami fundamentom, melyre szép epüles tet chinalhatni: Mert mikeppen az kanuac ű magokbul az viragokat, es fű uket nem teremtic, tulóc sem szarmaz

nac,

TISZTES: KOSZOROIA. 140

nac, hanem chac magok on visselec, es egy más vtan magokra szenuedic kötö ni: Nem külömben az lelec, minden ű ereieuel az meg tetelnec előtte, ters meizet szerint, az neuezet io erkölchöknec, melyec az hitbül szarmaznac, nem kut feie, auagy eredeti, mert mi az zoke

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

zónac meg talalasara, vgy mint magunkul eleget nem vagyunc, hanem hogy mi ekessec, tisztac, io erkölchöc legyunc, Istentul vagy on, ki sz: lelke által minket azzal föl ekessehet, 1 Cor: 3. Aztis eszünkbe kel vennunc, hogy az eber, ifusagatul fogua gonosz, Gem: 6. es hogy ember nec sziveben iarnac minden gonosz gondolatoc, öldökles, tisztatalansag, búbaiolas, ördögönösség, hamis hit mondas, szitoc, es átoc. Mine Christus vruncszol, Math: 15. Azert szükseg, hogy az vrnac lelke, az io erkölchöket oltalmazza, es neuelye, hog az keresztien szüzeknec lelkeket ekesse, mert annakul chac heiban valo minden munkanc, es faratsagunc. Nemis szolloc ez helyen az külső erkölchökrül, melyeket természet szerentü

meo

TISTES: KOSZOROJA. 141

meg foghat az ember, noha egyatalya ban magatul nehezen, hanem az keresztien, es lelki io erkölchökrül, mint oda föl beuen akar kijs eszeben veheti. Masodszor, mikeppen az kanua azt ki uanya, hogy nem chac félig, auagy resz bul, hanem hogy telyessen, es környös környül meg köttessec: Nem külömben kiuantatic, hogy az szüzec, az meg neuezet keresztien erkölchöt, telyes, es egesz lelekkel be fogadgyac, minden ereiekkel, értelmekkel, szibul valo akarrattal, es telyes tagokkal, minden belső inekkel, valami kiualtkeppen az okosaghoz, es itilethez tartoznac, fenyese kedgyenec: Nem penig, chac nemelyekbe igyekezni, es az több iofzaggal hatra maradni, hanem azon kel igyekezniec, es serenkedniec, hog azokban

T elö

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
 elől meheffenec. Róuid szoual, szük-
 seg, hogy az egész ember gondolkod-
 gyec, tanachkozzec, maga vtan szam-
 lalodgéc, vegezen, elől vegyen, végig
 gondolkodgyec, lasson, halyon, telyes-
 fedgyen, kostolion, szereffen, mozdul-
 lyon, kérien, kiuanynon, tapasztalyon,
 vgy egyec, igyec, iaryon, aludgyec, i-
 gyekezzec, es erőlködgyec, hogy az ű
 io erkölche lsten, es iamboroc előt
 meg vetőnec ne találtaffec. Mint ezen
 dolog elegge meg vagyon bizonyetat-
 uan, az sz: irasban, vgy mint *Math: 22.*
 szükseg hog az te vradat lstenedet szez-
 reffed, telyes szíuedből, telyes lelked-
 ből, minden indulatidból, es telyes es-
 rődből, felebaratodat penig, mint ten-
 nen magadat. Es az lstenec minden
 parancholatiban, ez parancholo ige ot-
 ta.

TISZTES: KOSZOROIA. 142
 talaltatic, szereffed vradat lstenedet, az
 az, te szereffed, valami vagy, mint
 hogy tested, lelked vagyon: azoknac
 minden aiandekiual &c. De ki győz-
 ne Moysesből minden bizonyságokat
 elő hozni, tanito, es oktato kőnueiből:
 az kilenczedic, es tizedic parancholatba
 amaz ige (ne kiuanynad) valami valas-
 szatszkeppen valo szíuet, io keduet,
 gondolator, es igyekezetet foglal ma-
 gaban, melyet az fölül neuezet io er-
 kölchőc, magokkal szoktat hozni, mi-
 dön ember magat azokban io modon,
 mint valami tiszta tikörben meg teken-
 ti, es azokban elmelkedic: de ez eleg le-
 gyen az kanuarol

AZ KVL ō MB KVL ō MB
 fele selymekről, es egyeb koszoro kő-
 tesre valo finorokrul.

T 2 SZÜK

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

SZűkseg adgya chelekednűnc, hogy az gonofzsagnac ideiebe, ez vekső estendőkbe, valami tanulsagokat hoz zunc elől, es meg ielentchűc, mit legyen szűkseg chelekedniec, az szemers mes szűzeknec, az io erkőlchőt magokban, mint gyakorlyac, es neuelyec, mi nemű okoc izgassac űket az iofzagos erkőlchre, mi dolog kiztessű űket az Istenessűgre, es embersegre: mert noha Eua, az első leany szűz, az esetnec előtte, természet szerint, magatul neuekedet, lelki tisztessűges koszorut viselt, es io erkőlchel telyes volt, nemis kiuantator, hogy űtet valaki az io erkőlchőknecc gyakorlasara keszeritene, es intene, mind az által, az eset után, arra iuta, hogy ha gyermeksegektől fogua, mind io, es haragos intesekcel, az

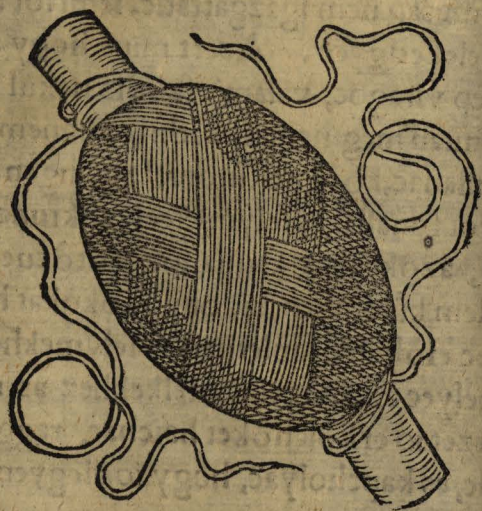
TISZTES: KOSZOROIA. 143

az ifiusag nem igazgattatic, semi iot ne chelekedgyec. Azert mint hogy az szép viragoc, valami eszkösz nekűl az kanuan meg nem maradnac, hanem le hullanac, kötőző sinorral, gyengen sodrot fonallal, es selymekcel szoktunc elni, azokat az kanuahoz kötőzuen: Nem külőmben, bizonyos okokat hozoc elől, hasonletuan az selymekhez, melyec az szűzeknec lelkekhez az neuezet io erkőlchőket haichac, raggasac, es kapcholyac, hogy ioc legyenec.

ARANY SINOR FONAL.

AZ első ok, semi nem egyeb, hanem az Istenec parancholatia, es hágomalsa, melyeknec meg tartasara minden emberec kötelelessű: az szűzekis, hogy

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

hogy kőüessék, vgyan tartoznac vele,
nem chac azért, hogy az Isten teremp-
tő, űk pedig teremphet allatoc, hanem
főkeppen azért, az szőuetségert, mel-
lyet Isten, es az ember kőzöt, az ke-
restsegnec szentsegeben, melyben azt
fogac

TISZTES: KOSZOROIA. 144

fogattac, hogy engedelmessec lesza-
nec ű hozzáia. Effele Istenhez tet fo-
gadással penig senki ne iaczec, mert e-
rős boszu allo az Isten, nem ok nekül
hadgya oly szorgalmatosan az ű pa-
rancholatit, hogy eszekbe vegyec, elme-
iekbe be iegezzec, es felőlőc szüntelen
elmeledgyenec, Num: 15. Deut: 6. es
11. Ide valoc egyeb fele szép intefekis,
es sentenciac, melyec az Bibliabul ki-
vannac szedegetue, melyec az io erköl-
chők nec neuedekensegekert irattanac:
Ezecnoha emberektul vannac föl iea-
czettetue, es irua, mind az által, min-
denkor iget viselnec magokkal, az az,
az Isten akarattiat, 1 *Thes*: 4. Ez imar
az aranyfonal, auagy sodrot sinor, mel-
lyel az koszorut kel kőzni, kirul Eccle:
igy szol, cap: 50. Vegyetec az tanula-
T 4 sagot,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

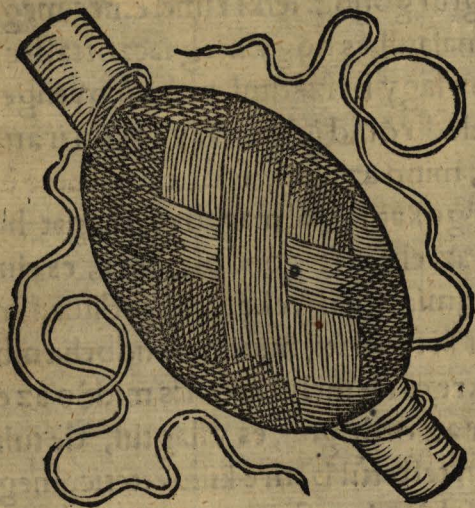
sagot, mint az ezüstnec nagy kinchet,
 es tarchatoc azt, mint az aranyac na-
 rakasit. Touabba *Psalm*: 119. paranchol
 latodat vram keduellem en, az arafinal
 inkab, de felyeb minden arafinal. Mert
 mikeppen az arany böchületesb, es ne-
 hezeb az ezüstnel, es az tűzben meg
 nem emesztődic, az töb erczec közöt,
 ki teriedesre, es vekonsagra leg puhab,
 vgy hogy fölötte nagy vekonsagra
 verettellec, mint latiuc az kép irokna,
 az mellet naé ereie vagon az szarasz-
 tafra, erőfeteire, es poklossagnac tisztí-
 tassara: Nem külömben az Istennec is-
 geie alhatatossan, erőssen, es meg val-
 tozhatalanul, fölül haladgya minden
 emberi parancholatokat, nemis szenue-
 di magat meg nyomni valami ellenze-
 stül, szemfeny vesztetül, hamis segete-
 seg

TISZTES: KOSZOROJA. 145

segül, gonosz lelki esmeretnec meg fu-
 tamasatul, es hogy meg iaczottaslec va-
 lamilag beszédül, noha ű gyenge, es
 szeled, rövid igec által vagon irattat-
 ua, mind az által, foc, es meszere érő
 dolgokat foglal magában, magat hait-
 tia az elreitet gondolatokra, es elmes-
 kre, minden igyekezetet nodituan, ma-
 gat ki teriesztü, minden rendbeli embes-
 rekre, es személyekre. Es midön az em-
 ber az ördögöl, es vilagtul, de tulai-
 don testetül bünre kisztettetic, meg e-
 rősiti az keresztien embert, azoc ellen,
 ki kergeti, es meg szarasztya minden
 gonosz, es testi keduet, es semue teszi
 az bünnek minden poklossagat.

EZYST FONAL.

T 5 MA

MAsodszor kiuantatic, hogy kőües
sec űk az Isten felő okos emberek
nec intesseket, melyec eleg beuen talál
tatnac, mind az sz: irasban, historiák
ban, de az pogany irásokbanis, es mind
azokat, melyeket űk naponkint szűn

tes

telen szűleiektől, es tanito mesterektől
től hallanac. Mert noha az Isten űnön
maga az szűleket, tanito mestereket,
prédikátorokat, es vén tudos embe
reket, az ifiu nép eleiben helyhesztette,
parancholuan, hogy űket tisztelyec,
mind az által, nem chac magoc által
kiuanya, hogy oktattassanac az ifiac,
hanem az regi igaz hitben meg rög
zöt fő iras tudo embereknek, es histo
riaknak rendiből oktataffec az ifiusag,
az ifiaknakis szűkseg űket engedelmes
sen halgatnioc, mint oda földis emléke
zenc az io erkölchőknek rendiben, es
zen dolgokrul, példakcal éluen. Ide
valo imar az ezűst fonat, mely feier, ti
szta tindeklő, minden rutsag nekül
vagon, haitogatafra könyű, es hailo, de
megis nem oly lagy, auagy töredethet
len,

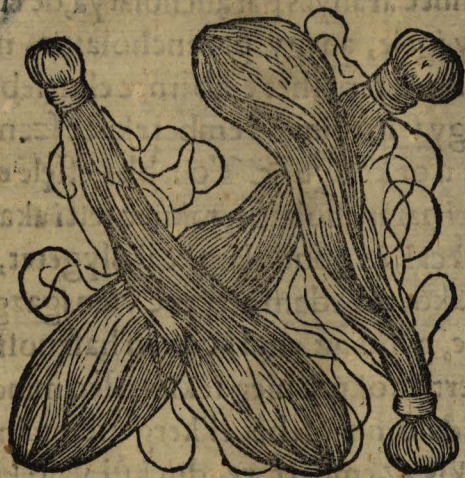
AZ KEREST: SZÜZEKNEC
len, mint az arany, oly tekintetbe sine-
chem, annit sem ér, mint az arany: es ha-
más erczec közzé tefzic, meg rozda-
sul, mind az által, az á rozda, auagy pe-
nelz, sebet gögyit, rothat húst ki veszt,
es tisztit az sebekbül, es kiutl az testet
tisztitja: szinten vgy vagyon dolgoc
az pogany irasoknac, es emberi intefek-
nec, miuel hogy okosfagbul szarmasza-
tanac, szépec, es tekintetessfec, es iol pen-
genec, az az, könnyen ember meg érthe-
ti, es az okos emberektul örömeft, es
nagy hamar meg fogattatic. Igen kö-
nyen kijs teriednec, minden rendbeli
emberekre, es személyekre, de ember-
nec szüenec reyteket annira nem eric,
mint az Istennec parancholati: mert
bár minden tudos embereknec könny-
uóc telyes legyen, mind az által, az I-
sten

TISZTES: KOSZOROJA. 147
stennec aranyas parancholatya, de chac
egy igeie, auagy parancholattia, me-
szebben teriethet embernek elmeieben,
hogy sem mint az embereknek számta-
lan írot könnyuóc. Touabba, effele em-
beri parancholatoc, rakuac testi akade-
kokcal, es gondolatokkal ölygetet, es
gyakorta Adam attyanc vitan igazgata-
nac, mind az által, vgyan hasznossac,
mert azoknac meg tekintessfec, minden
szidalomnac sebet el kergetic, otalmaz-
zakis az embert, rendnekül valo ked-
uutl, az puha rest testet igazgattyac,
az embersegreis keszeritnec.

FEIER SELYEM.

HAR madic ok, szükseg hogy űket
készerichec az iutalomnac fogadas-
si,

AZ KEREST:SZÜZEKNEC

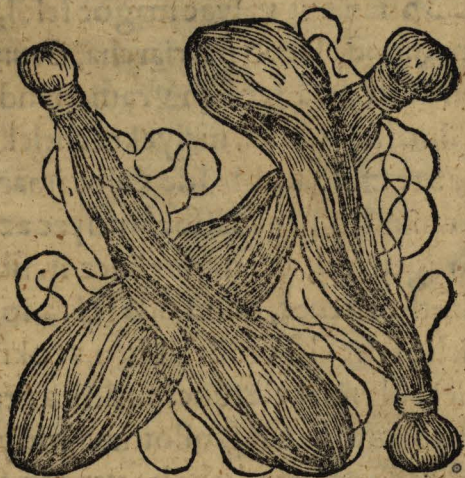

si, melyeket talalunc az Isten nec igeie
be, mert noha az igazsagnac cheleke
deti, es io erkölchi, melyec kellemetes
sec Isten elöt, az öröc életet ne erdem
lyec ű magoktul, hanem az mi vrunc
Iesus Christus meg valtonknac, io vol
ta, es allapattia, melyet nekűnc hittel
kel

TISZTES: KOSZOROIA. 148

Kel meg fognunc, es az mullet cheleked
nunc, es vgy az mi chelekedetünkis
erdemes, *Math: 20.* mind az által, az I
sten clupanchac io voltatul, es szerce
tetibul, fölötte beűleges igereteket fo
gadat, es mind ez ideig azoknac, kie
az Istenesseget köuetic, es az ártatlan
életben magokat gyakorlyac, ki oszto
gatot, es aiandekozot. Azert nem ok
neki helyhezettűnc miűs ez helyre az
feier selmet, melyben az világossagnac
erősb tündöklesse vagyon, es főkep
pen az feierseg, az nyers, es igen hideg
allatokon szikrazic, es fenylic, mint lat
tiuc az hoba, midőn nagy der vagyon,
mely touabba minden egyeb ölygette
tet szinek nec leg főb fundamentoma,
mely feier szinnec ű mi volta oly nag,
hogy ember nec szemet, tisztan el teri
esse,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

NEgyedszer, szükség hogy az ifjuság az dorgalastul, fenyegetestül, fegyelemtul, büntetéstül, és tiszteltetlenségtül felyen, melyec közönseggel az vetekért, pirongatással az feslet erkölchökért szoktac köüetkezni, melyec igazan, sötet fekete selyemnec neveza

cep

TISZTES: KOSZOROIA. 150

tethetnec, melyel neha, de ritkan az koszoru kötesben szoktac élni: mert mi keppen az fekete szín, az világosságnac be fedezesse, es meg bantassa, es az embernec mezitelen orczaia, ha törtenetbul rea esic, nagy sötetseges feketeseguel igen meg rutittia: Nem külfömben meg szoktac minker az dorgalac, az büntetessé, ha okot adunc rea, az isten irgalmassagatul, es io tete menyetul, es lelki vaksagot hoznac magokkal, midön vakmerő keppen azoktul nem tartunc, es semit vélec né gondolunc: rompa elmetis szerezne az isteni dolgokban, es az előbbeni aiandekoknac el vesztesset, melyekkel ekeffec voltunc, söt affele vetkec, hog veghez menne, mindgyarast embernec szüet az dorgalatra vonszac, es

V 2

azok.

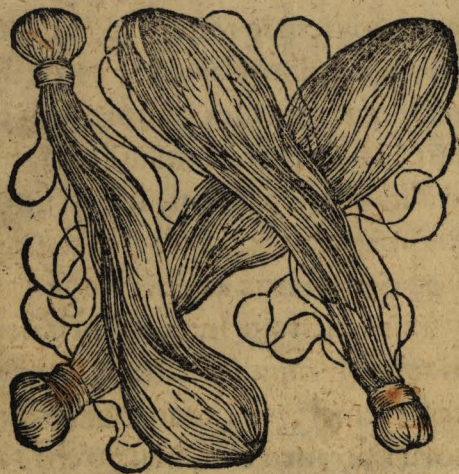
AZ KEREST: SZÜZEKNEC

azokban nagy mélyen gondolatokat
szerezne, vagy egy atyában az bűn-
tettől meg rettenen, neha követke-
zik az ketseben effes, bű, banat, es erős
rettenes, vgy annira, hogy affele feke-
telegért, es sórtellegért az Istennek ir-
galmat el ne érhesse. Effele félelmet, es
dorgalást eleget találunk minden fele
könyvekbe, es irásokban, de minden
napon elege lattiunk az vétke ember-
eknek, mint fizeffenek, melyek nem ok-
nakul vannak. De en ez helyen azok-
ról semit nem akarok szollanom, auag-
irnom, miuel hogy affele büntetes nem
illic az tisztá, es keresztényi szüzekhez,
hanem az gonosz kemény náku, es bac-
termeszerő, Istenetlen leanzokhoz, kik
az ioban nem akarnac neuekedni, es
kiknél az io intesnek hele ninchen, ha-
nem

TISZTES: KOSZOROIA. 151

nem büntetessel, es sanyarusaggal kel-
minden iora kergetni. Azert békét ha-
gyoc it Moysesnek rettegető, es őken-
dő rettenetes dorgalasinac, es az ifiu
népnek szemermet, es gonosz lelki es-
meretit, ki nem akarom nyilatkoztatni,
mind addig, még latom, hogy ünön
magoc magokat ki nyilatkoztatniac,
hogy az gonoszhoz keduec vagon, es
hogy az io akaratu intesnek hele nem
akarnac adni, mint im lattiunk, hog az
fekete selyemel igen ritkan szokunk az
koszoru kötesben élni, hanem chac ak-
kor, midőn egyeb nem lehet benne, a-
uagy mást nem találunk: így az dorga-
lalnak is ez koszoru kötesben békét
hagyoc, kiuanomis, hogy ne kellesecc
az keresztény szüzeknek io erkölchök-
höz valo koszoru kötéséhez.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
SAARGA SELYEM.

OTódic kifizető ok, mely kézfe-
riche az szűzeket, az io erkölchök
nec meg nyeresere, semi nem egyeb, az
elől menetelnél, mely vgyan valasztos
böchületessege, es privilegiomoc az
szű.

TISTES: KOSZOROIA. 152

szűzeknec: mely elől menetelt az keres-
tyen szűzec, nem chac az pogañ szű-
zec előt, de minden rendbeli emberec
előt nyertec az Isteni dolgokban: mely
elő menetel vagy első helyheztetes, ha
sonlettathatic az laarga selyemhez,
mely szín olygetteter, soc feier festek-
bül, es keues veresbül, mint hogy az
elő menetelis főkeppen helyheztetec,
es fundaltatic az kaszdagsagos Isten is-
geiben valo fogadasokban, es aiande-
kokban, melyekhez szűkseg, hogy ia-
rulyon az Istennek magaban be telyesse-
det io peldac, honnan ez neuezet kiualt-
keppen valo tisztességet vehettyuc.
Az ű elő menetelec penig meg tapasz-
taltatic imez dolgokban: Először az ke-
restyen szűzec niluan vagyon, hogy
valasztattac, hiuattattac, es meg szentel

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

tettec az örök életre: Christus erettec
meg holt, es űc az Iesusnac piros, dra-
galatos sz: vereuel meg mosogattat-
tanac, es tisztultanac, az keresztsegeben,
Isten, es az vilagossagnac gyermekiu
lettenec, az örök életnek örök öfsiue,
ez vilagon az sz: Leleknek temploma-
ua, es edenyue lettenec, mely szép aian
dekoc egy szűz nec sem adattanac, v
lakic az Añaszentegyhaz kiñil vanac.
Eztec pedig azért törtentene az ioc,
hogy űk chac Christuse legyenec, es
sz: orszagaban ű benne élyenec, es ho-
neki szolgálnanac, örökke valo igaz-
sagban, artatlansagba, es boldogsag-
ban. Az Apostolokis nem ok nekül
hiűnac ez tisztessagre bennűnc, az az,
az elő menetelre, melybűl okot vette-
nec, nem chac az emberektul, de az
szent-

TISZTES: KOSZOROJA. 153

szentektulis, az Isteneffegnec, es ember-
segnec meg talalafara. Azert szolimis
gyen sz: Pal, *Ephes. 5.* Paraznasag, es
tisztatalansag k öfzitetec ingyen se ne-
uezteffec, az mint illeti az szenteket,
mert sötetsegec valatoc, de imar vilas-
goc vattoc, az vrbán, v g iariatoc, mint
az vilagossagnac fia. IImeg, *1 Cor: 6.*
Nem tudgyatoke, hogy az ti testetec,
Istennec tagiait: föl véuen azért Chris-
tusnac tagiait, az paraznanac tagiaitua
valtoztassame: tauul legyen: Touabba
vgyan ot nem tudgyatoke, hogy az ti
testetec, az sz: Leleknek temploma, ki
bennetec vagyon, kit Istentul vettetec,
es igen draga áron vattoc meg veter-
ue, dicherietec azért, es viselyetec az Ie-
stent testetekbe. Effele szép inteseket
talalunc *Ephes. 4: 1 Thes. 4. Rom: 14:*

AZ KEREST: SZŰZEKNEC

Másodszor, az Isten únőn maga az ű szerelmes sz: Fianac az Melsis asnac testesülete, az szűzeknec rendi be valasztá, mely az töb chudac kőzöt leg nagyob chuda, melyeket Isten az emberrel chelekeder. Nem ok nekül iria amaz regi iambor sz: Bernard Doctor, az ű elmelkedesibe, hogy az Christusnac testesületeben, három chudalatos külbömböző dolgotc iűnnec őszue. 1. hogy az Isten, es ember, leg nagyob fölseg, es erőtlenség, az egy szemelyben meg egyesültec. 2. hogy ez egy szemelynec egy szűz, es egy ania vagyon, mely dolgotc világ kezddestitul fogua senki nem hallot: de hogy meg volt mondua, *Isa: 7.* Ime eg szűz fogad, es fiat szül, es Emanuelnec neueztetec: vgyan ezen okert hiuattatic űszenc

TISZTES: KOSZOROIA. 154

szent fölsege, *Gen: 3.* Afzoñallat maguanac. Vtolszor, hogy az mi szíuűnc, es hitűnc, de belső erzekenségűnc, ez dologban meg egyesűlnec, es hogy az halandosag ala vetet ember, ezt bizonyos igazsagnac tartya, elhiuen. Harmadszor, az örökce való Istennek szerelmes sz: Fia, az ű Anyaszentegyházat ez földön, egy igen szép tisztasagos szűzhöz hasonlitya, es egy ifiu vőlegény iegeffenec, mely szerelmetes, vigasztalo, es fölötte lelki gondolatoknac kaszdag aiandekozoia, ki nagy titkokat visel. Errul oluassuc, *Hierem: 1.* Menyel, es prädikaly Hierusalembe, es monda az vr, emlekezem, hog baratsagos leanzo, es szerelmes iegeglsem valal, midőn engem halgatnal. Az egesz 44. psalmus, egy neminemű megieczet

AZ KEREST: SZŰZEKNEC

ieczet szűznec szép enekleffe, melyben
az sz: Lélec leg előszer az vő legent,
az Istennec Fia, az vtan matkaiat, az
az, az keresztien Anyaszentegyhazat,
meg írta: lobbod felől ál az kiralne az
szony, aranyos ruhában, es körűl ve
tetet külömbsegekkel: Halyad leana
nom, es lassad, haichad hozzam fűleis
det, es feletkezzel el nemzetedrűl, es at
tyadnac hazarul. Ez kiraly keduelleni
fogia szépségedet, mert ű az te vrad l
stened, imadni kezdic űtet. Az kiraly
leanya belől dichőseges, vont arany
ruhában föl őltősztetet, az kiralhöz
vittetic, kőrnűl vetetet leanyi tarsai
ual, es kőuető szolgáloual. Salamon
nac penig amaz mondhatatlan szép e
neklefsi; *Cantica Canticorum*, rakuac sze
relmetes, es kedues egymással valo be
szelo

TISZTES: KOSZOROIA. 155

szelleffekkel, Christus vrunc, es iegefe
se, az Anyaszentegyhaz közöt (mel
lyeket szűkseg nekűnc lelec szerint er
tenűnc) holot az Istennec Fia így szol
az Anyaszentegyhazhoz. Az te or
czadnac possai szépec, mint az gellicze
nec, az te nyakad hasonlatossac az dra
ga kőuekhez, te szép vagy, szemeid az
galamboknac szemei. Touabba cap: 2.
Mint az rosa az tőuiskec közöt, olya
tan az en szeretőm, az leanzoc közöt.
Az te szozatod edes, es orczad szépsé
ges, cap: 4. Possaid hasonloc az meg
hassadot Pomagranathoz, el vitted szí
uemet, én hugom szerelmes matkam.
Ismeg cap: 7. Feiedelemnec leaña, mely
igen szép az te tiasod, az czipellős
ben, haiad hasonló az feiedelem sely
mehez, es barsonhoz, szép aranyba be
te

AZ KEREST: SZÜZKNEC

tekertetet &c. Soc egyeb helekenis az
Istennec gyülekezete, szüz leanzonac
neueztetic, Syon leanya, Hierusalem
nec leanya, az szüz leanyzo Israhel,
2 Reg: 19. Hierem: 14. 18. 31. Esa: 37.
54. Tren: 1. 2. Amos 5. Az vy Testas
mentombanis talalyuc, holot ű maga
Christus vrunc, Math: 25. Haffonletia
menyeknec orszagat, az az, az Anyas
szentegyhazat, tiz szűzhöz. Sz: Palis
2 Cor: 10. Igy szol az ű halgatoihoz,
egy ferfiunac ieczettelec titeket, hog
tilzta szűzet adhatnec az Christusnac.
Negyedszer, az ő testamentombanis
szabadsag adator az papoknac, es fő
papnac, hazas tarsat venniec, mert az
Isten meg engette vala nekic, hogy ha
zassagra mehemnec, de ilyen okcal,
hogy chac egy szűzet veñenec tarsul
ma.

TISZTES: KOSZORÓIA. 156

magoknac, az mint oluassuc, *Leu: 21.*
Az fő papi feiedelem, ki az ű atyahia
in folyúl helyhezteret, kinec feie sz: 00
lalal meg kenetet, es kezei az papi szol
galatra meg szenteltetrenec, szüz lean
zot, vegyen hazas tarsul, őszuegyet pe
nig, auagy ki vetteter tilztatalant, auag
paraznat, ne vegyen, hanem az ű ne
pe közzül szűzet veñen feleségül, hog
neuet meg szentelye az ű népe közöt,
mert en vagyoc az vr, ki meg szente
lem ütet. Ezechiel penig igy szol 44.
Az papoc őszuegyet, auagy ki vetet
hazas tarsul ne vegyenec, hanem szüz
leanyzot, az Israhelnec hazaba valo
magbul. Őtődfer, azis kizteffe az
szűzeket, miuel hogy az földnec kerek
segebe ninchen keduesb elet, minden
rendben, az szűzesegnec allaparyanal,
mely

AZ KEREST:SZŰZEKNEC

melyben io lelki esmerettel élhet min-
den szűz, Isten, es ez világ előtt, mert
minden dolgában vgy iar, valamint az
Isten akaria, es azért sokkal előtte iar
az hazafagnac ez állapot, miuel hogy
kerestet, kar vallast, az ifjusag nem
szenued, de inkább chac eszebe sem ve-
szi, nem hogy az kerestül valami tud-
na szollani. Enis azért az oda föl valo
irasomban, az ű viragos kertekben,
nem akartam plantalni az patientiát, az
bekefeget szenuedest, noha az Isteni fe-
lelemben, es engedelembe be fogattas-
sec. Es ha történet szerint valami aka-
dekoc, es bantafoc történetekis, köny-
nyebben viselhetic, iobbanis ki felse-
herne belőle, miuel hogy szabadoc, es
kötél nekül vannac, es vagy az közön-
seges nyomorusag előtt el futnac, auag
szenu

TISZTES: KOSZORÓJA. 157

szenuedni kel, eggyes személyekre, es
testekre viselnec chac gondot. Es azért
az ifju emberek, es szabadoc, az ű ide-
ieket több iobban vegezhetic, es az I-
steni szolgálatot keuefieb akadeo neo
kül varhatyac, hogy sem az hazas em-
berc, kikre eggyezersmind soc keduet-
lenseg szokot szallani. Hatodszer, az
tis oluassuc, hogy egyeb rendbeli em-
berc közzül, midőn neha az Istenec
népe hadakozot, az hadba meg tekin-
tette az szűzeket, es nem őlette meg,
Num: 31. Holot midőn az Israhel fiaí,
az Madianítac ellen hadakozuan, dia-
dalmat vettec volna raytoc, meg pa-
ranchola Moysesnec az vr, hogy min-
den leanzo gyermeket, es affele szűze-
ket, melyec ferfiat nem esmertec volna,
ne bantanac, hanem jelni engednec.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

Hassonlokeppen oluassuc, *Iudic 21.* midőn az fogadas vtan, melyet cheleketec vala lsten előt Masphaban, tizenkét ezer embert kültec volna labis Galaad ellen, hogy minden rendbeli embereket le vagnanac, meg parancholac, hogy az szüzeket meg tartanac, es ne bantanac, kiket mint negy szazig or talalanac. De az sido leanyokis meg nyertec vala az elő menetelt, *Exod: 1.* mert midőn Pharaoh parancholta volna, hogy az kisdéd gyermekeket meg ölne, meg hagyja, hogy béket hadgá-
nac az leankaknac. Hetedszer, ezzel is elől iarnac, mert az leanzoknac testeket, es orczaiokat, az lsten inkab föl ekeksitette szépséggel, hogy sem mint az ferfiakat, auagy hazas alzonyallatokat, gyenge, es egyenlő tetemekkel, is
gáz

TISZTES: KOSZOROJA 158

gáz mért ec ala vetet tagokkal kaszda-
getuan őket, mint rakuac az historiác,
melyekben emlekezet vagón foc szép
leanyoknac szépségekről. Saara, *Gen: 12. 20.* Rebecca *Gen: 24. 26.* Abiga-
il: *1. Samul: 25.* Thamar *2. Samul: 14.*
Rachel *Gen: 29.* Abisac Sunanimitec
penig, *3 Reg: 2.* oly igen szép természet
vala, hogy az egész Israhel kerekfegés-
ben szeb ne talaltatnec. Ester touabba
szépségevel fölül hatta vala az királnac
minden leanyit, kic be valanac gyűtt
Susan varaban. cap: 2. azért fölötte e-
lő lépet vala ű, egyebec előt. Iob pa-
triarchanac három leanyi, melyekkel
az vr lsten meg aiandekosztá vala, az
kesértő nyomorusag vtan, oly szépec
valanac, hog az egész orszagban hason-
loc hozzaioc nem talaltatnanac, *Iob 42.*

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

Innen költetkezic, hogy gyakorlatossággal az szép, es ékes szüzekhez io akarattal vannak az emberc, es hog az szép feier piros test, nagyob tekintetbe legyen, hogy sem mint az fekete, sárga, es feketeszeg, auagy haluan: De kiuan tatic, hogy effele szép ékes testben, szép tőkellertes, iambor, es io lelec talastasec, es lakiec: effele szépségis pompara, keuelysegre, es tisztatalansagra tauul legyen, hogy tartassac, es gyakorlattal sec, mely nyomorusag, iay bár gakor. ra kösztünc ne tapasztaltatnec. Azert, effele, es ezekhez hasonlo elő menesfre, es tiszteletre valo okokat forgasanac eszekbe gyakorta, az keresztien szüzec. Nem az vegre, hogy ezzel okot keresse nec Isten előt, az elő menes telre, hogy ez okokért az Isten űket föl emelye,

TISZTES: KOSZOROIA. 159

emelye, es hogy ezért keduesbec legene nec Isten előt, hogy sem egyeb rendbeliec, es hog az által nyerhessec meg az öröc életet, mely által vegre az Christusban valo hit meg homalosodgyec, es sötetedgyec, hanem hogy inkább remensegec, es vigasztalaloc legyen minden gonossag, es ellenzes ellen, es hog ez által minden io erkölchare, es embersegre, alkolmatosbac lehessenec.

VERES SELYEM.

Következic az hatodic ok, melyel szükseg, hogy indittassanac az szüzec, az io erkölchnec kereseflere, mely nem egyeb az böchülletes io hir neünel, melyet az szemermes szüzec, az ű

AZ KEREST:SZÜZEKNEC

io erkölchőkkel meg szoktat nyerni,
viszontac, az nem io neuelt leanyzoc,
minemű gonosz, es vtalatos meg ve-
test talalyanac magoknac, minden em-
ber elöt, niluan vagyon: mely dolgo-
az veres selyem által jelentűnc, es ke-
pezűnc: mert effele szinnec az ű mi-
uol

TISZTES: KOSZOROIA. 160

uolta akkor tamad, midőn egyaránt
feier, es fekete szint őszue őlgynéc.
Ez okot azért akaranc ide helyheztet-
ni, miuel hogy az ifu gyermekek kön-
nyebben vittetnec minden io dolo-
gra, midőn űket dichiric, es akar mi-
gonosztis hamareb meg vetnec, sze-
mermesseget tanuluan, hogy sem mint
ha chufolyac, es meg vetic. Effele di-
chireter eleget talalunc az sz: irasban,
de főkeppen tekinchűc meg Ecclesi-
stest, az io neuelt szűzekrűl, es aszo-
nyallatokrűl mint szol, cap: 7. Az es-
szes, es tiszta iambor aszonyallat, dra-
gab minden aranyal: Ismeg 26 cap:
valamely aszonyallat veszteg halgat-
hat, Isten aiandeka, es az iamborul ne-
uelt aszonyallat, főlűl hallad, minden
iutalmat. Ninchen semi szerelmeresb

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

é földön, az tiszteletes aszonyallatnal, es semi ninnen dragalatosb az tiszta aszoñallatnal. Mikeppen mikor az nap föl tamador, es imar föl emelkedet az égnec magassagara, chodalatos ékesség az vrtul: azonkeppen az tiszteletes aszonyallat vilagossaga, es chodalatos ékessége a telyes haznac. A szép aszonyallat, az ki az ű tisztasagát meg őrszi, szinten olyan, mint az égő lampas az sz: gyertya tartón. Az alhatatos elmeiű aszonyallat, olyan mint az arany oszlop, az ezüst talpon. Sz: Ambrus doctor, *lib: de viduis*, az tiszta szűzet, az angyaloc fölibe helyheztteti, miuel hog az angyaloc test nekül leuen, semi ellenzest nem szenuednec az testül, tiszttatalansagra sem ingerlettetnec, de az tiszta szűzec tusslakodnac, es diadal-

mat

TISZTES: KOSZOROIA. 161

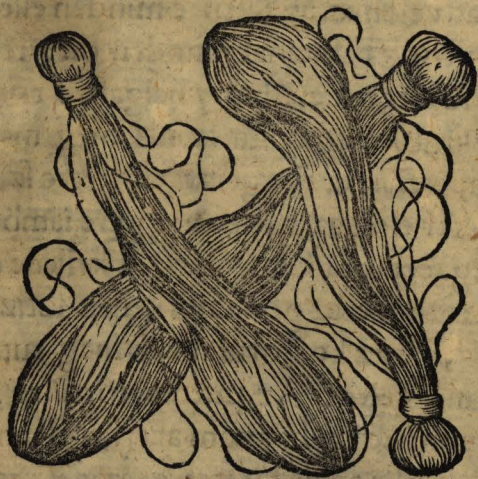
mat vesznec, az testnec minden ellenzessen. Tabitanac minden dichirete, es io hire neue, (hogy halgassac egyebkrül) meg holta vranis meg marasda, *Aktor: 9.* eleggeis dichirtetec szent Peter előt, az ű listenellegeert, iamborsagaért, es adakozasaért. It kellene emlékeznűnc az gonoszul neuelt szűzekrül, de az koszorut inkab meg rutitananc velec: Az prädikatorokra, es gyontatokra hagyom azt, hog ha nem erdemlic az dichireter, orczazaft, es pironkodast szenuedgyenec, de ez koszorut, az szép tiszta szűzeknec igyekezzem kötni, es el vegezni.

SZEDERIES SELYEM.

H Eredszer, indecha az szűzeket, az

X 5 io

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

to erkölchőknek meg tanulására, ke-
reszt neuc, mely neüel neuezette-
nec, midőn az kereszt viz fölöt mosso
gattatnac, mert ketseg nekül az Isten
felő szülec, a végre attac bizonyos ne-
uet gyermekeknek, azértis neueztec
valami valogatót szép szentnec, auag
szüze

TISZTES: KOSZOROIA. 162
szüznec neueuel, hog azzal kifizetnec,
es vgyan vonnac az Isteneslegre, es
ioszagos chelekedetekre, mind addig,
meg elnenec: Nemelyet Scholasticanac
neuelztec, annit teszen, mint tanulo: E-
lizabet Isten haza, auagy nyugodalma:
Martha ingerlő, auagy intrő: az az, az
szülec effele neuekkel akartac azt ielen-
teni, hogy affele szüzec, kiket igy ne-
uelzetenec, azon voltanac minden életk
ben, hogy az igaz vallast, es Istennek
igeiet szereztenec, az templomban örö-
mest iarulnanac, az Istent magokban
neuelneiec, es egyebeket az iora vgyan
ingerlenenec, es intenenec, az Istennek
igeiet szüntelen szívekben forgatnac,
es arrul gondolkodnanac: Nemelyet
Christinanac, Sophianac, az az, okos-
sagnac neuelztec, hog ezzel mutatnac
meg,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

meg, hogy ű nekie Christust kellene
esmerne, es hog az menyei okossá-
ban esmereteknecc kellene leni: Nemel-
lyet Dorotheanac, auagy Theodoras-
nac, auagy Theodosianac, az az, Isten
aiandekianac: *Gratam* hala adonac ne-
uesztec, hogy innen okot vennenec az
Isten aiandekanac kiuanfagara, es a-
zert hozza kőnörgeenec, es az el vet
iokert halat adnanac. Apolonia meg
romlot, auagy töröt: Hester el reytes-
tet, hogy meg emlekezzenec az ű rom-
lot edenyekrűl, es gyarlo allapattyok-
rűl, es az Istent felyec, iambor tisztele-
tes io erkölchöket el reyttue tarchac, es
alazatossan mindenben magokat, az I-
sten ala vesset. Iudit vallas teuő: Tha-
mar palma, auagy gyümölch: Anastas-
sia, tőkellertes: Constantia, alhatatos:
Eulas

TISTES: KOSZOROIA. 163

Eulalia, io dolgokrűl szollo, auagy be-
szellő: ez őt neuű inditnac, es intnec az
igaz hitnec tőkellertes vallasara, es szü-
beli alhatatossagra. Abigail, örömnec
arya: Cleopatra, atyai tisztesseg: es
zec oktattiac az szüzeket, az szülekhez
valo tiszteleltre, es engedelemre. Abra-
szolgalo leany: Vasti hordozo, auagy
itato: Ez neuű inditnac az dolgo-
dasra, es gyorfasagra: Ama kellemes-
tes, auagy irgalmaslajos: Achinoe es-
kesset, auagy mullatato: Euphrasia,
szem vigasztalo: Erasma, szerelmes:
Drusilla, nemzete kemenlő: Eupho-
sina, baratsag szerző: Concordia, es-
gyesset: Irene, baratsagos: Blandina,
baratsaghoz haito. Ez kilencz neuűze-
tec, intnec az emberseges nyaiallagra,
es szeledsegre. Charitas, szeretet: inti

az

AZ KEREST: SZÜZ EKNEC

az szüzeket minden irgalmasságra: Sufanna, szép rosa, auagy lilium: Neoma, kellemetes, auagy ekeffeges: Pulcheria, szépséges: Salome, ki teriesztet, auagy ki nyilt, föl ekefsitetet: Saphira, iol helyheztetet: ez neuec intic az szüzeket minden testeknec tisztan valo tartassara, es külső ruhazatoknac ragiuafagara. Agnes, szeplőtelen szüz auagy szent: Catherina, tiszta: peldazac az tisztasagot, es iambor erkölcsöt. Amelia, gond nekül valo: Rutelyességes: oktatyac az szüzeket ez neuec az mertekletességre, es meg elegedsre, mely io erkölcs, nagy heiaaba valo faratsagot, es költséget nem kiuan. Ziphora, io teud, es chelekedő: Asnath gyógyito, auagy oruoslo: kiuañac ez neuec, hogy az szüzec az szüzköl

TISZTES: KOSZOROYA. 164

kölködökkel iot chelekedgyenec. Adelheyda, igassag: Clara, tiszta: Candi da, feier: lemina, nap gyermeke: intic az szüzeket, hogy minden dolgokban tő, kelletessé, hiuec, es alhatatósac legene, igyekezeteket, tisztan, igazan, es vilagossan ki mutassac. Cordula, szübeli: Lisca, be fedez ő: tanitnac ez neuec, hogy az szüzec vesztegetessé, es halgatoc legyenec, midőn az szüzec, nagy emberseggel szüekben soc dolgot el halgatnac, es soc bolondsagot né inditnac chachogassokkal, hanem halgatalokkal be fedezic, es lepic. Es noha nem minden neueket hassonlethatunc, es magarazhatunc az io erkölcsökre, mind az által, vezernec, es oktatnac minket közönseggel, hogy az leanzoc, azon igyekezzenec, hogy iambor, szent.

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
 emberseges, es io erkölchő allapadot
 aszonyallatta, es emberre neuekedgye
 nec, es hogy az ű iambor szüleiec fe-
 lőlt el hidgyec, hogy semit egébet
 ű nekic nem kiüannac lstenül, hanem
 hogy minden dolgokban io elő men-
 telec legyen, hogy ioszaggal birianac,
 hatalmoc leheffen, venseget erheffenec,
 io tartassoc, es öröc eletec leheffen, es
 iduözül: gyermekec leheffen. Mely
 intefeknec, es szo fogadasoknac igaz
 ielet, akcor veszic az szülec eszekbe,
 midön ünön magoc affele intefeket
 gyakorlyac, es örömeft veszic, de mi-
 dön az igaz hit, lstenessleg, es io erköl-
 chőc vtan ünön magoc igyekeznec se-
 pölköduen. Ezeket bizonyityac az kö-
 uetkezendő neuec, Agatha, iambor, i-
 gaz, io erkölchő: Aurelia, auag aurea,
 arane

TISZTES: KOSZOROIA. 165
 aranyos: Amelberga, Alosanta, mely
 két neü annit teszen, mint egy szépség,
 auagy egyhegy: Bennicze tisztta, artat-
 lan: Corona corona, Pudoxia, igé ked-
 ues: Euphemia, io hir neü: Eua eleugn:
 Fauſta, Fcelicitas, szerenches: Flora,
 Florentina, szüntelen zöld, auag á ki-
 nec minden dolga iol vagyoni: Iustina
 igaz: Magdalena, föl magasztaltator:
 Margareta, draga gyöngy: Perpetua,
 örökec élő: Prisca, régi idős: Regina,
 kiralne aszony: Saara, illatozasnac as-
 szonya, auagy szabad aszony &c. Es
 ezec kiüül az minemü neuec talaltat-
 nac, mind arra valoc, hogy intetnec
 azoc által az szülec, kie azokat viselic,
 minden io erkölchnec gyakorlaffara,
 es az lstenesslegre: Rőuid szoual, kö-
 zönseggel az szüz leanyoknac, midön
 Y leuelet

A Z KEREST: SZÜZEKNEC

leuelet irnac, főlibe mért szoktat igy
irnia. Az nemes,io erkölchű szűz nec:
sóc fele io erkölchőkkel telyes szűz-
nec:hanem hogy minden életkebe,az io
erkölch vtan igyekezzenec, hogy az
ű kőszoruokat tisztellegessen visel-
hessec. Azert valahanszer valamely
szűz leanzo tarsat, vagy dolog kőszr,
vagy mulatasba neuezi, es hiuia, mind-
gyarast eszeben iussón, neuenec maga-
razattia, es az minemű io erkölchre in-
dit, abba gyönyörködgyec, vő mint
ha Ersebetet neuez, auagy hiű,annit te-
szen, mint Istennec haza, iussón eszebe,
hogy midőn ot heiaba akarnac mulat-
ni, akcor iob volna az Isten hazaba
lepni, es ot könyörgeni &c. Mert fő-
lőtte visza vagyon ot á dolog, vala-
mely leannac szép neue vagyon, mind
az

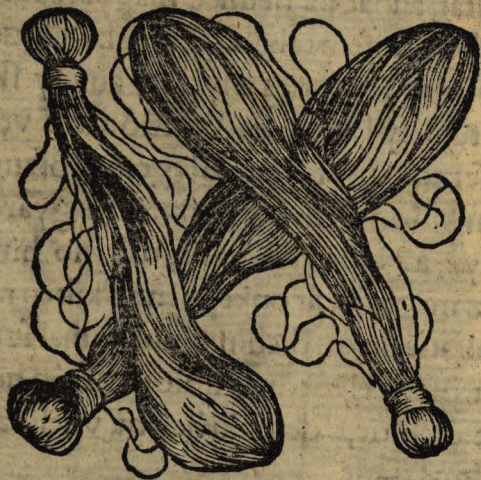
TISZTES: KOSZOROIA. 166

az által, annac az neűnec magyarázat-
tya ű beűe nem talaltatic. Ide helyhe-
tetyűc az szederies selymet, auagy si-
nort, mely szín tamad, midőn sóc ve-
resset, es keues feketet őlygetnec őszue
nem külömben az neueknec magyara-
zatya, az kiben talaltatic, nagy io hire
hoz magaua, azonkeppen az kiben né
talaltatic, azon dichíret szidalommal szo-
kot őszue elégedni, holot az szép ne-
uet dichiric, de az ki heiaba viseli, szia-
dalmasztatic.

ZÖLD SELYEM.

V Tolszor, szűkseg hogy az szűz nec
magokat igazichac, az tőkellertes
Isten felő iambor szűzeknec példaiok-
hoz, melyeket találunc, mind az szene

Az KEREST: SZÜZEKNEC

írasban, es egebb fele írasokban, es azok
nac embersegec felől szüntelen elmelo
kedgyenec, mint oda föl eleg peldakat
hozec elöl: es effele követest honnan
kelyen ű nekiec veñi, es tanulni, az har
madie vetemenyes agyban, meg mus
tatam, mely íoszagos chelekedeteknec
tűs

TISZTES: KOSZOROIA. 167

tűkőrehez tarchac magokat, es az szia
dalomnac tűkőret, es peldaiat hatra
vetuen, az faytalá, hituanul neuelt ifiue
sagot meg vtaluan, az ű eleteket tud
gac meg iobbetani. Ide valo immar az
zöld selyem, auagy sinor, mely szín ak
kor keszittetic iol, midön soc feketer,
es keues verefet olgyitnec őszue, mint
hogy az io peldaknac tanitassí, az tisztá
szüzeket dichirie, az Istentelen ember
telen szüzeknec penig peldai, ünön ma
gokat szidalmazzac, es kissebitic: Es
mikeppen az zöld szín, embernec sze
met vidamitya, es erősiti, azonkep
pen hamareb, es könnyebben találhatiac
meg, mi legyen io, es gonosz az peldak
bul, melyeket vág oluassunc, auagy sze
meinc előt vanna, hogy sem mint, ha
pelda nekül soc szokcal, es beszédcel

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
élnenc, es előnkbe kepesznenc. Ez elég
legyen irasomnac harmadic reszerül,
melyben elő hozam azokat az okokat,
melyeket kiserő okoknak hiunac,
melyec neminemű keppen keszeritice, es
izgattyac az szemermes szüzeket, az ne
uezet io erkölchőknek megtanulasara.

NEGYEDIC RESZE.

EGYNEHANY
ESZKÖZÖC, ES VTAC,
*melyec által az szüze, az neuezet io
erkölchőkhez iuthatnac.*

IM Istennek segetsegeuel, minden ki-
uant dolgokat elő szerzettünc, mel-
lyec igen szüksegelec az io erkölchők-
nek korszoruiához. Azert szükseg e-
szet,

TISZTES: KOSZOROIA. 168

fzer, hogy ez korszorut imar vtolszor
meg kösűc, es nemely eszközöket,
rend tartast, az kötözesben tarchunc,
hogy eppen meg keszülheffen, föl te-
telre, es vifelefre alkolmatos legyen:
lgyekezem penig, hogy azokat igen
röuideden hozsam elő, az mennire
szenuedi a dolog, hogy meñel hamareb
lehet, az korszorunac véget éryűc, es
az kie érdemlic vifeleheffen.

Mindeneknek előtte, tudnunc kel,
hogy az hit, es Istenesseg, nem ember-
tül vagyon, hanem Istenec malasztya-
tul, es aiandekatul, mint oda föl beueb-
ben emlekezem fölöle: Azert szükseg,
hogy az neuezet io erkölchöc, az igaz
hiten neuekedgyenec, es zödülyenec,
az ifiu szüzekbe, es leanzokba, esmer-
uen előfzer az atya Istent minden ir-

Az KERESZT: SZÜZEKNEC
galmafsagnac, es aiandeknac Istenet,
kitul minden io, es telyes aiandekoc
szarmaznac, azonokat chelekeduen ű
bennec, az mi vrunc Iesus Christusunk
ert, ki az ű dragalatos sz: kenyaua, az
érdemli, hogy minden tisztessleges iam
bor gyermekeknek, az ű sz: lelket ad-
hassa, megis adgya, kic az vyionan va-
lo születesben űtet keric, ki touabba
az hitnek, es Istenesslegnek eszközi al-
tal, affele szübe, es lelekbe gyükerez,
es lakozic, örömeftis meg aiandekoz
minden lelki iokkal, chac kerünc űtet.
Mert noha az pogán szüzec, az sz: Le-
lec nekül, tisztesslegessen, iamborul, es
emberül tartottac magokat, mind az
altal, nagyob reszre az tökelletes iam-
borsagnac, chac valami arnyeka volt
az, ű bennec, mely gyakorta az ű szüet-
ket

TISTES: KOSZOROIA. 169
ket ingen sem illette, es erte, miuel hog
az a szü, hit, es Isteni esmeret nekül
volt. De mi nem chac az külső szem
feüesztő iamborsagot tanuliac, mint
oda föl meg ielentem, es azért helyhez
tetyünc első eszköszül, es vtul az sz: Le-
leknec erősitő gyükerezeslet, mert ha
az virag gyükeret nem ver, es eg más
vtan, viragat ki nem terieszt, az az, az
io erkölch, ha az hittel föl ekessitet szü-
ben nem gyükerez, oda vagyon affele
embernek minden dolga, mert soha ar-
ra nem veheted, az mire kiuanod űtet
neuelni. Azert neuezi sz: Pal Gal: 5. az
szeretetet, bekesseget, örömet, bekesleg
szenuedest, szeledseget, iamborsagot,
hitet, tisztasagot &c. sz: Lelec gümöl-
chinec: Touabba, Rom: 1. az sz: Lelket
meg szételestnek lelkenec. Zach: 12. ma-

AZ KEREST:SZÜZEKNEC

lasztnac, es imadsag lelkenec neuenzi.

Masodszér, fölötte szükseges az keresztényi, es emberseges föl neueles, oktatás, intés, es felelem, minden hazában: miuel hogy egy, auagy két esztendőkorokban, még midőn kisdeded, idegen földre emberc köze nem szoktatadni, hanem szüleieknel szoktat föl neuelni, mind az sugar ifjuságig, fősképpen pedig az leanzokat, magoknál neuelic: illic hog az szülec, Isteni aldaft kérűen gyermekeknek, gyermeki embersegre szoktassac űket, vgy hog niluan ki tessék, hogy affele gyermekeknek io erkölchűekke kiuannac leni. Es effele gyermeki emberseget, szükseg mindgyarast, az kisdeded esztendőknec elein el kezdeni, es lassan lassan tuñasag nélkül, abban magokat gyakorlani: Mere
minc

TISZTES: KOSZOROIA. 170

mint neminemű kertes, midőn valami szép igyenes fát föl akar neuelni, kisdeded vesző korában, valami káromelle kötözi, hogy igyenessen neuedgedyec. Es valamint, minden vadászomester, midőn io, es gyors tachkokat, auagy agarakat akar föl neuelni, mindgarast még köldök korokbá szoktatya űket vidamsagra, es az vadnac kergetesere, mutatuan, es elő hozuan szaruas, őz, roka, auagy nyul bört, melyeket latuan, vgasra, es kergetesere, de harapásra ingerli, es szoktatya: Nem külömben, valaki az szűz leanzokban, még kisdeded, ha io erkölchöt, es tisztességet akar élete folyasaban erini, es tapasztalni, mindgyart életeknec kezdetin, minden ióban szoktassac, es neuelyec, mert így ideieknek minden
koran,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

koran, még vensegekben is, az Istenes-
segnek, es embersegnek illatyat, ma-
goknal viselhetic, es tapasztalyac, mint
latyuc az vy edenybe is, ha valami allas
tot előszer töltes, annac illatyat ma-
gahoz szokta venni, es soc ideig meg-
tartya. Effele neuelsrül az Isten igeie-
ben, vgyan parancholatoc vannac, sz:
Pal *Ephes:* 6. igit szol. Atyac félelem-
ben, es Isteni tiszteleiben neuelyetec
gyermekteket: Touabba *Eccle:* 7. Ha
leanyid vannac, meg őrizzed az ű te-
steket, es az te engedelmes voltoddal
el ne veszed űket. Effele egyeb pa-
rancholatokat talalunc, *Deuter:* 6. 15.
Prouer: 22. 23. De az Bölch *Eccle:* 30.
soc szép intessel rakua. Ekeppen che-
lekett ec ege b iambor Isten felő szülec,
mint az hystoriac tanitnac, Amaz negy
ezer

TISZTES: KOSZOROIA. 171

ezer ferfi, es aszonyallatoc, mikor ki-
uannanac, es igyekeznenec Christus va-
runkat köuetni, hogy prädikallassat
hallanac, es choda tetelet latnac, el vi-
uec magokkal, az kiseded gyermekeket,
es leanzokat, hogy effele lattassal űket
tanitanac az Christus esmeretire, es űd
ueslegre valo gyermekeket neuelenec.
Math: 5. *Luc:* 9. *Ioan:* 6. *Mar:* 6. Az
Apostoli chelekedetnek 21. reszeben ol-
uassuc, hogy Tyrusban az kic hittec
vala, midön sz: Palt vti tarlatual, az
varasbul, az vtra ki kesérnec, felesegek-
kel, es gyermekekkel köuetic vala az
varas kiüül, es az viz mellet le terdes-
peluen, imadkoztatnac vala erettec.
Es effele neuels, auagy gyermeki enge-
delmes eleuenség, leg főb eszközü, es
vt, az többi közöt, mert valami vala-
szor,

AZ KEREST: SZÜZERNEC

szót, 'es böchülletes gyümölcsnekül
nem marad, az mint szol *Ecclesi: cap: 30.*
Az ki szereti az ű gyermeket, fenyetek
ben tartya, hogy öröme legyen felőle:
Az ki gyermeket fenyetec alatt iora i
gazgatya, őruendez az, meg sem sze-
gyenül esmerőinel, es baratinál. Hőg
penig effele inteseket, nem chac az fiak-
rul érchen az bölch, *Ecclesi: 37. része.*
ben így szol. Mindnyáian az anyac sze-
retic a fiakat, de gyakorta iob szeren-
cheiec leszen az leányoknac, hogy sem
az fiaknac.

Harmadszer, ide szolgálnac az kö-
zönséges tanulo helec, mint egeb nem-
zetec közöt niluan latyuc, hogy szép
munkakra tanityac az leanzokat, mel-
to volnais, hogy minden 'varafokban
effele helec volnanac, hőg iol neueltet-

nea

TISZTES: KOSZORÓIA. 172

nenec föl a leankac. Mert noha melto-
keppen tartoznac az szülec, nagy szor-
galmatossan űket hazoknál oktatni, es
tanítani, de mindennapi hazi gondgoc,
es dolgoc miat, meg bantatnac, es va-
gyan akaratyoc ellen gyermekeket el-
mulatyac, főkeppen az mi illeti az fer-
fiat, es atyat, kinec egyeb dolgokra va-
gyon gondga. Es azért affele leanzok-
nac tanulo heleket, mint valami oruof-
sagul talaltac, az szülec feledékensege-
nec, mely helec, az egesz varasnac elő-
menetelire vannac, miuel hogy az ű
gyermekek hazoktul, igen melze nem
mennec, midőn az tanulo hazhoz ia-
rulnac. Effele tanulo heleken penig ki-
uantatic, hogy az tanito aszonyalaroc,
az leanzokat, ha meltonac itelic lenni,
(De nalunc Magyaroknál nem igen
disszes)

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

dílses) oluafni taníchnac: è mellet az hitnec, es kereftyen tudomannac fundamentomira szüntelen oktatffac, añac magyarázatyara űket oktatuan. To uabba naponkint, valami szép mondasokat az sz: írásbul, főkeppen az vy testamentombol ki szedni, es vélec megtanultatni, à hitrűl, szeretetrűl, es remensegrűl, az bekeffeg, es nyomorúsag szenuedeifrűl: egy nehany historiakat az Bibliabul, melyec igen segetic az szűzeket, es elmeieket ekefsitic, midőn emlekeztet ő elmeiekel azokat befogadgyac, es elő mondgyac: Egynehan psalmusokat enekelue megtanulni: vasarnap, es egyéb innep napokon az Egyhazhoz prädikatoria, es gyermeki Isteni tanulsagra magokkal elvinni, hog ekkeppen az Isteni felelemre,

TISZTES: KOSZOROIA. 3173

re, imadsagra, tisztességre, es emberfégre, az ű szorgalmatossagoc miat oktatassanac. Ide valo az Istennek intesis, melyel inti az szűleket, hogy gondgyoc legyen az ifjusagra: mely állapotban léptec az aszony emberekis, kik az leanzoknac gondgyokat föl veszie. Azert szol sz: Palis Titushoz íruan, cap: 2. Az vñ aszónalatoknac, es idős anyakorbelieknec mond meg, hogy az ifjusagot, tisztességes dologra taníchnac. Innen vagyon, hogy effele tanulo helekbűl vñan loc io szokot tamadni, mint latyukis, mert effele iambor vñ emberek által neuel szűzekbűl, kell ő, chendes, okos, szeled, emberféges, es io erkölchű emberek tamadnac, az ű vñ szűlei penig, es iambor ferfiac, kikhez az Isten parancholya űket,

Z

vigf.

Az KERESZT: SZÜZEKNEC
vigaságos, es örüendetes életet tapasztal-
sztalnac, es latnac mellettec.

Negyedie eszköze, es vi, az meg sze-
det io erkölchöz viragírac kötelehez,
az tiszt viselő fő embereknek vegezé-
si, hogy affele conduiffelőc, mint az
varásokban vanna az birac, es eskü-
tec, es egyeb fő fejedelmec, kic tartoz-
nac affele vegezésekkel, es szabot tör-
vényekkel oltalmazni, es nevelni min-
den tiszta, es emberseges életet, mind
országokban, varásokban, es közöns-
seges heleben, es hogy affele rend sza-
balokat igyekezzenec az lakófsokkal,
meg tartatni, tisztet mutatya, vő mint
az niluan valo tisztességes menyegző
szolgáltatásban, vendégsegekben, szent-
egház innepe napiaín, holot az nép aze
tanczra, es egyeb kabasagra fordított.

12,

TISTES: KOSZOROIA. 174
ta: tanczolásba, es minden világi köz-
zónseges dolgokban, melyekbe az le-
anzok is ielen szokrac lenni, szép rendet
melto szabnioc, es tartatnioc, melyec
az mi természetünkkel, az Isten igeie-
uel, es parancholatyaual egyenessec le-
gyenec: mely rend tartas bizonyara ez
nomorult időnkben fölőtte szükség-
volna, midőn a nira iutot dolga az rend-
nekül valo állapotunknac, hogy az fő
renden valoc ingyen sem tudgyac ma-
gokat nihez szabni, holot senki az új
állapatyauat meg nem elégfzic, hanem
mind feiec akarunc lenni, senki nem lab-
auagy kéz, de az tiszt viselőc dolga
volna azt meg iobbitani, földes vrak-
nac allatta valokat igazgatni, főkeppen
affele dolgokat, melyec közönsegesec.
Mint az menyegző hazakban, tanczo-
Z 2 lasban,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

lasban, es egyeb fele közönseges heles-
ken, zurzauart latunc, mi az oka? mert
ninnen az rend tartas: őszue elegyed
uen az szűzekkel, ot enyelegnec az ifi-
ac, es neha egész életkben valami iot ta-
nultac, egy fél oraig ki veric az gyenge
szűzeknec feiebül: Effelec essen valo
volna az rend szabas, melyet valaki
meg nem tartana, büntetesenekis kelle
ne lenni niluan, mert mi haszna soc ren-
ded szabni minden nap, ha semit nem
tartnac meg benne, mely rend szabasa-
bul imez gonosz tamad, hogy még az
tiszt viselőketis meg vetic, es vtalyac,
mért? azert, mert ninnen az felelem,
es büntetes, mint minden napi rend sa-
basfanc niluan ielentic.

ötöd szer kuantatic, hogy az lelki
szolgac, es gond viselőc segitseggel le-

gye

TISZTES: KOSZOROIA. 175

gyenec, szép intő, es tanito pradi-
kati-
okkal, midőn űket közönsegeffen az
Isten igeiben igazgatyac, főkeppen
vasarnapokon, es egyeb rendeltetet in-
nepeken, mely napokon felyessebben
szoktac az templomba be gyűlni, az
szolgalo, es egyeb rendbeli szűzec, az
kifdedeket föl viuen: azert fölőtte
szűkseg, hogy az el rendelt Euangelio
mokat, es Epistolakat, az kerestyen tu-
domannac summaiat, az vén emberek-
hez, tanitokhoz, es oktato aszony alla-
tokhoz, de az varasnac feiedelmihez,
helyheztessec, es szabiac, es nagy szép
intessel, kéreffel, inchecc, keriec, hogy
emlekezzenec meg az Istenec parans-
cholatirul, es amaz kaszdrag iuralom-
rul, es szam adasrul, melyet tartoznac
adni az élő Istenec igelő szeki előt, em-

Z 3

lekeze

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

lekezzene meg, es gondolkodgana, hogy keresztényi szarandoksagot viselne, es azert minden hazakban, tanito iskolakban, es közönseges helyeké, segichec az ifusagot, minden embersegre, Istenesslegre vonni, es neuelni. Efele intest, tudom hog minden iambor keresztényen tanito meg chelekezzic, mint sz: Palis leg előszer Titust így inti vala, 2. cap: Te pedig oly dologrul szoly, mely az igaz tudományhoz illic, hogy az vñ emberec iozanoc, tisztac, az hitbe, szeretetbe, es bekeességben okosac legyenec: Az vñ aszonyallatoc nem külömben, vñ tarchac magokat, mint illic az szentekhez, hogy az ifiurendec, es leanzoc tanulyanac ű tülöc, halgatast, tisztasagot, kaszdaszonysagot, es minden ior. Touabba cap: 3. Inched

TISZTES: KOSZOROIA. 176

Inched űket, hogy az feiedelmeknec, es tiszt viselőknec engedelmeffec legyenec, minden ionac el vegezessere kessec, szelidec, es minden emberhez kedueffec, es io akaroc legyenec. Effeleket azt akarom Tite, hogy szüntelen előhoz, oktatuan az meg terti keresztényenket, hogy minden ioban tökelleteffec legyenec. Vñ ezen dolgokat kiüana Thimotheustulis, mint az két levelel, melyeket ű hoza irt, köñen eszünkben vehetyűc. Ezec kiüül az keresztényen tanitoknac eleg peldaioc vagyon az Apostolokban, es prophetakban, az regisz: tanito atyáknac irasokban, pradiatioiokban, es magyarázatyokban, leuelekben, es bölch mondasokban: melyekben nagy szép vigasztalo intesec, egyeb fele szép tanulsagokkal az hie

Z 4 dolga

AZ KEREST: SZŰZEKNEC

dolga felől őszue helyhez tettenec. Effe
le okoknac modgyat, es helet, nag kőn
nyen. elő hozhatyac az esztendőnkint
rendelt prädikatiokban, midőn itelic
szűksegesecknecc lenni, szabuan az Euan
gelionnac magyarázatyat, nem chac
az lelki tanulsagokhoz, hanem az külső
erkölchőknecc neuvelsehezis.

Az hatodic eszközök, semmi nem e
gyeb, hanem embernecc magatul io pel
dat adni: mert minden intes, feddes, ke
res, minden oltalom, es tisztasag, heia
ba valo, ha ezeket valami keresztényi
emberseges élettelle, es chelekedettelle, az
ifiu nép előtt, ki nem ielentic, es mutat
tyac. Es mikeppen im mastan hozam
elő, hogy az vénec, tanito aszonyoc,
tiszt viselő személyec, es prädikato
roc, tartoznac szép intessekkel, es bes
szed.

TISZTES: KOSZOROIA. 177

szeddel segiteni, es föl neuvelni az ifiufa
gor: Nem külsőmben, ki uanya ez neuve
zet erkölchis, hogy ez allapatbeli sze
melyekis, kikerül emlekezem, nem chac
neha, de minden ideiekben, még ki mul
tokbanis ez vilagbul, oktatfac az ifiufa
gor, mint tarchac magokat. De mért
hogy mastan, az leanzoc felől vagon
emlekezetűnc, ki uantatic, hogy tisztel
seges iambor aszony emberc legenecc
peldaul ű előttök. Leg előszer, az ű
szűleiec, es anyoc peldaioc legyen, kie
minden időben, orankint, eyiel, es nap
pal vélec egyűt vagon hazoknal, an
nyoknac emberseget, iamborsagat, lste
nességet köuessécc, mert nem igen gya
korta törtenic, hogy mesze essécc az ala
ma faiatul, es az leanzo gyakorta az
anya természetire ne űson: azért szok

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

tuc szo beszédvel mondani, kiuanode
valaki leánát hazas tarsul? Először tes-
kinched meg az annyat erkölcherül:
iambornac talalode, es erted szomsze-
ditul: ne fus szép leanyatul kerelkedes
nekül. Az minemű dolgoc kiuantat-
nac penig hazoknal, az ű anyoktul, va-
gyan azonokat, tartoznac gyakorta az
tanito aszonyoc feiekbe verni az leane-
zoknac, hogy nem chac iol tanulyanac,
hanem tanulo tarsokhoz magokat lste-
nessen, emberül, tisztességeffen, chens-
deffen, baratsagoffon, tisztan, mind
szokcal, igyekezetekkel, es chelekedes-
tekkel mutassac, es tarchac. Azertis
igen dichirites volna, hog oly iambor,
ertelmes aszonlatokat valasztananac
az gondviselőc, az leanzoc közibe, ki
alkolmas ideigt meg érte, es az Euana-
gelis

TISZTES: KOSZOROJA. 178

geliomi tudománba, mástis tudna ok-
tatni, nem olyanokat, kik nec szaiokbul,
bor szagnal, es fertelmes beszédvel e-
géb nem szarmazic. Touabba, fölötte
melto, es kellemetes, hogy minden fő-
renden valo szülec, vgy oktassac io pel-
dakcal gyermekeket, hogy az ala valo
renden valoc, szegyenletekbeis köüets-
ni kezdgyec, az ű gyermekekben valo
io erkölchöt. De effele io pelda adas,
es lsteni akarát, niluan kel talaltassac, az
igazan tanito pastoroknalis, mint sz:
Pal Thimotheushoz, es Titushoz va-
lo iralsaba meg ielentette, hog minden
tanito, es Egyhazi pastor, ne chac ma-
ga személyeben talaltassac aitos, io a-
karo, tisztessages, igaz, tiszta, es szent,
hanem szükseg, hogy ű nekic hiü lel-
ki fioc legyenec, kiket oktassanac, es
hogy

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

hogy űk az dölfsös égedetleneket meg
fedhessec, ad Titum 1. Miuel hogy az
engedelmesseg, minden emberseggel
talaltatic, 1 Thim: 3. Rõuid szoual a-
zert, hogy ha az haznac vezeri, es tani-
to személyec, effele oktatásban, egésen,
es egyenlõkeppen el iarnac, lehetetlen
hogy lsten elõt, chac magoc talaltassa-
nac, kic igazan hiuatalyokban el iartac
volna, hanem effele Harmonia, az az,
meg igazitot gyöny õrtiseges rend ne-
ueles, kedues leszen ű sz: fõlsege elõt,
es hogy ez koszoru kõteshhez, az neue-
zet har eszkõzõkcel, űkis vgy mint az
lstenfõlõ személyec, prädikatoroc, es
sanito aszonyallatoc, segitseggel lettec
legyen, akoron niluan ki ielenec. Ege-
sem marad hatra az dologban, hanem
hogy az szüzekis magokat, es személye-
ket,

TISZTES: KOSZOROJA. 179

ket, ahöz szabiac, es szoktassac, hog az
koszoru kõtcs, ű magokon ne mulyec,
mert ennec elõtte, azokat az személye-
ket hosztuc elõl, kic az szüzeket segete-
chec ekelsiteni, es szepeten: menüel ine-
kab kel az szüzeknec magokat szok-
tatni, es mennel iobban lehet igyekeze-
niec, hogy leg szebben alhassanac lsten
es ember elõt, az ű tisztasagos koszo-
ruiokban. Azert az szüzec magoc
kefzdgyenec az koszoru kõtcshez, es
fõltetelhez, mint vyionnan meg tert
születet gyermekek: Effele fõltetelre pe-
nig, imez tisztessleges eszkõzõkcel szük-
seg élniec, kegyes elmelkedeffel, tisztel-
seges nyaiassaggal, es airtatos segitseg
hiuassal: Mely eszkõzõkrul szollani
fogoc ez vran valo irasban rõuideden
mind végig.

Az

AZ KEREST: SZŰZERNEC

Az hetedic eszköz, es vt az koszo-
ru kötesben, illeti chac az szűzeket, mel-
lyet neuezenc im nem regen, keges, es
irgalmas elmelkedes nec, szorgalmatos
Isten felő el raggattatott aitatossaggal
valo elmelkedes nec, mind azokrul,
melyec eddig az első, masodic, es har-
madic reszeben, ez kisdéd könyű nec
elő hozzattattanac. Mert ha az szűz
leantoc, effele oktataffokat chac meg-
tekintic, oluassac, auagy oluastatyac, es
magoknal hordozac, minden elmelke-
des nekül, es köüetefre valo kedűű ne-
kül, bizoñara nem hogy minden effele
munka, es faratsag heiba nem leszen,
mind az ironac törődő faratsaga, az
oluassoknac, es halgatoknac idő veszte-
sec, de feltlec ti magatokatis szűzec, ki-
ket illet ez dolog, hogy ha sem iobbe-
castoc

TISZTES: KOSZOROIA 150

taftoc ez munka, es effele dologban va-
lo maga foglalas vran, na latoc nem ta-
pasztalhatunc, ha ezeket elmelkedes, es
gyakorlas nekül hadgatoc, feltlec mon-
dam, hogy nagy szam adastoc, es igen
nehez, itilet napian ne törtenyec, miuel
hogy az Isten nec akaratyat tuduan, ol-
uastatoc, hallottatoc, kezetekbeis hord-
doztatoc, megis az Istenessigre, es em-
berségre nem igyekeztetec: de vgyan
igenis tartoc attul, hogy chac vgy se
törtenyec dolgotoc, mint az pogany
szűzek nec, kic az Isten felől semit nem
tuttanac, hanem hogy hasonlonka ta-
laltassatoc amaz szolgahoz, ki vranac
akaratyat tuduan, es nem chelekeduen,
két keppen meg verettetec. Es bár en
semit se emlekeznem ez irasban az ne-
vezeterkölchokrül, mind az által, az
meg

AZ KEREST: SZÜZERNEC

meg mondor hat eszközöc, es vtae,
melyeket rendelt Isten az szüzeknec,
az ű bennec valo hitet, tisztességet, es
io erkölchöt, beñec meg igazitanac, es
mindeneket meg tartasra keszerite-
nec, tanitanac, es vonnac, feddenec, ol-
talmaznac, oktatnac, es viselnec, mind
iras, es iras nekül valo rend tartasra, de
még az tiz parancholatnac meg tartas-
saris, melyec minden embert meg kö-
teleznec, auagy engedelmessegre, auag
örökce, es idő szerint valo büntetelre,
kie ellene iarnac. Azert az Istenis sz:
Lelket nem akaria valami erzekenség
nekül valo alatba, köbe, auag tökebe,
sába önteni, melyeknec semi emlekeze-
tec ninchen, hanem az okos terempter-
allatban helyhezreti, kiben chelekedi-
kis: azert engede ű sz: föltegeis, hog az
meg

TISZTES: KOSZOROIA, 181

meg tert, es meg keresztelkedet keres-
tyen szüzekcel, es ifusaggal, kikcel
ennekem ez irasban vagyon dolgom
az űnön anyoktul vet nyeluen szolhas-
fac, mint im hogy Magyarul értelme-
kre szolloc, hog ha akariae ezeket kön-
nyen meg erthetie, es az vtae elmeked-
hetnec felöle Isteni buzgosaggal. De
inkab ki talaltatic az leanzoc közzül, ki
leg előszer nem gondolkodnec az kos-
szoru kötesbe, minemű koszorut a-
kariön kötni, es michodas füuekbül,
holot, es mikeppen szedgye le azokat,
az viragokat, es füueket, melyeket köf-
se elől, melyeket vtol, michoda külöm
böző színece illenec inkab öszue? de ki
talaltatic közzülöc, ki ne gondolkod-
nec, holot, es mely időben kel koszorut
viselni, mikor, es mint kelleffec viselni
a cc,

AZ KEREST:SZÜZEKNEC

ec, mért inuél inkább meltoz gondolkodni
 nioc ez lelki kőszoruc felől, melyel az
 iambor szűzec lelkeket ekesític, hogy
 Isten, es ember előt keduesse legene,
 mely kőszoruual az erkölch nekül va-
 lo szűz, oly ekes, mint az díszno nya-
 kan az arany perecz, az mint szolla Sa-
 lamon. De mért, hog minden kiuant
 dolgot egyszer mind hirtelen nem le-
 hetnec, azért abbanis az szép szűzec,
 szép rend tartást találhatnac az idő-
 nec iarasához, es az holnapoknak ű
 folyasához rendeluen magokat, mely
 által az ű keresztényi fokot gákorlasso-
 kat három keppen oszthatyac. Először
 az Euangelioimoknak, es Epistolaknac
 rendihez, es magarázatyához. Másod-
 szer, az sz: aszonallatoknac, es szűze-
 nec neuekhez, melyec az Kalendarium-
 ban

TISZTES: KOSZORÓJA. 182

ban holnaponként rendeltettenec, es
 helyhezettettenec, mely holnapokban
 az szűz leányoc élnec, es szarandekot
 iarnac, vgy hogy azoknac peldaiokat
 követuen, mind hiteket erősihetic, es
 leteket, es szenuedesseket nagy buzgo-
 saggal köuethetic. Harmadszer, az vi-
 ragokhoz, es fűekhez, melyekkel az ko-
 szoruban élnec, es melyec bizonyos
 holnapokban neuekednec: mely gon-
 dolatinac nagyob világozlagaért, imez
 peldat hozom elől. Először, böit más-
 hokban, auagy tauaszal, melyben az ré-
 gi pogañoc, es Romaiac kezdettec az
 esztendőnc folyást, ilyen szép gon-
 dolatokkal élhetnec az szűzec: Iste-
 nem, szerelmes vram, im ísmeg hozanc
 tēnec az gyönyörűseges időc, mely-
 ben, nem chac az földben valo gyűke-

Az KEREST: SZÜZEKNEC

rec deuenednec, fáknac bimboi teried-
nec, az mezőc zödülne, égi madarac
zengenec, az egen repelnec: minden fű-
uec illatozuan gyönyörköttetnec, mel-
lyeknec eleuensegekből, magunkat no-
morult fiaid meg iobbira fra, es aítatol-
sagra izgathatyuc, hanem im nagy sze-
pen prädikalyac, amaz kegetlen ellens-
segnec dühösfegetis, az ördögöt, ki az
mi vrunc Christusunkat meg kesérte,
Math: 4. Amaz Cananeabeli aszonyal-
larnac leanya felől, ki talam egy üdös
lehetet velem, mikeppen foytogatta, es
nomorgatta az ördög útét, *Math: 15.*
Amaz meg nyomorodot vak, süket,
es nema embert, kit az ördög meg kö-
tözöt vala, es vrunkat vgyan ot az hi-
tetlenekkel karomlattata, *Luc: 11.* Mi-
dön touaba ű sz: fölseget kergettec, es
kös

TISZTES: KOSZOROIA. 183

köuezni akartac, *Ioan: 8.* Irgalmafta-
gos Isten, mennire nyomorult emberec
vagyunc mi, az első atyanknac Adam-
nac, es Euanac eseti vran, mely alnokul,
es könnyen tud ellenzeni minket az ör-
dög, midön az Istentül el szakadunc:
En vram, mennire batorfagosnac tar-
tottam magamat az életbe, minden Is-
tentelen dologban foglalatos leuen,
nem féluen az ördög nec inchelkedesi-
tül: bizonára szegeny ifjusag, nem vol-
na chuda, ha soha vidam orczat ne mu-
tatnanc, ha az köuetkezendő esete-
ket, es szűkseginket eszünkbe veñenc,
miuel hogy az ördög szüntelen ostro-
mul beñunc, nem chac más emberec, es
eszközök által, nem chac egyebeket, ha-
nem engemetis, ünön maga által, mint
halalos ellensegem, es valami eh farkas,
a 3 auagy

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

magy siuo oroflan kereng, keresuen
engem el nélni, 1 *Pet: 5.* Mikeppen az
el vet Istennek irgalmat, es io voltat el
toluaiolhatna tülém, mely el veszezt ű
igen iol lát, ha valami vettekben eythet
ne engemet, miuel hogy nem az Isten is
greienec halgatoi, iduözülne, es bol
dogoc, hané az kic meg őrzic, *Luc: 11.*
Es mind azoc, kic az Istenec irgalmat
heiba nem vesze, 2 *Cor: 6.* Mért hog
penig az én szerelmes Iesusom, ez föl
dre szallot, es az őrdőgnec chelekedes
tit meg rontotta, szentséges vére által,
vgy mint fő papi feiedelmem, az szent
eknek szentibe egészer be lepet, es ment,
es őrkce valo szabadulast nyert, az
zal hog űnőn magat minden segetseg
nekül, az sz: Lelec által, atyanac meg
aldozta, es hozzanc valo szerelmeért,

ma

TISZTES: KOSZOROIA. 134

magat érettűnc atta aiandekul, es aldo
zatul, Isten elöt gőny őrüleges illattul,
Ephes: 5. es ez által, az vy testamentom
nac közbe iaroua lét, vgy hogy, sz: ha
lala által, az kic hiuatalossac, i es vala
sztattac, az meg ígért veghetetlen ő
rökseget el végyec, *Heb: 9.* Vgyan es
zen iduözetöm, az mi ionkra, az őrdő
göt meg gőzte, *Matb: 4.* azon őrdő
göt az leanzobul ki űzuen, *Matb: 15.*
az szegeny nyomorult némat *Luc: 11.*
előmben írta, es peldaul ielentette: a
zert, hogy niluan meg ielenche, hogy
velemis akar leñi, az alnoc titkon valo
kegetlen ellen. Enis ezekhűl io remen
seget véuen Christusom felől, őrüen
deze, az en szerelmes meg valtomnac,
es szabaditomnac halat aduan, effele ba
torlagomért, melyet nért enekem: Enis

a 4

vgy

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

vgy elteszen az Isten, hog ez vtan ioba-
don halgatom az Istenec igeiet, megis
tanulom, hogy minden tüzés hilaít az
ördög nec meg győzhessém, *Math: 4.*
Az Isten országában lehessec, az Chris-
tussal leszec, vele szarandokfogom at-
iárom, *Luc: 24.* sz: igeiet igaz hitben
meg tartom, *Ioan: 8.* Es minden dolga-
imban vgy visselem, es mutatom ma-
gamot, mint illic az Istenec szolgálai-
hoz. Azon gondolkodom, hogy az
sz: Lelek nec segítsege által, tisztaság-
bá lehessec, ű sz: fölseget esmerhessem.
io akarathá, atyáíui szeretetebe, kép mu-
tatas nekűl való szeretetenben, az igaz
mondasí nec igeiebe, es Istent ő rökse-
be találtsassam, *2 Cor: 6.* Testemet min-
den tisztaságban, es io erkőlchben tar-
tom, szentsegebe, es tisztetsegebe, *1 The: 4.*

Vgy

TISZTES: KOSZOROIA. 185

Vgy kezddec iarni, mint az vilagofsag-
nac fiaí, hogy az lelek nec gyűmölchit
mutassam, mely minden ioban, es az i-
gasságban talaltatic, *Ephes: 4.* köuetni
kezdem azokat az iambor gyermeke-
ket, kic meg atyok nac kezec alatt leuen,
halgattac Christus vrunk nac prädika-
tioiat, *Ioan: 6.* ő römest az Egyházhoz
megyec, es valamiuel engemet az én
szűleim, Istennec aiandekabul latogat-
nac, azzal meg elegszem, es ű túlóc fűg-
góc, Istennec azért halat adoc, es az mi
meg marad, azt föl szedem, el teszem,
auag ha parancholyac, az szűk ő lkódók
nec adom, *Ioan: 6.* Igen Istentelen em-
ber volnec en, ha az draga időt, idu ő f-
seg nec, es irgalmaságnac napit, melyek
ben engem az Isten meg halgat, melyek
ben segítségel volt, ha azt valami nil-

a 5

uan

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

uan valo fertelmes vetekkel meg bant
taná, 2 Cor:6. Ha penig az Apostolnac
kérelet, es inteset, es az Isten igei enec
tanitoit halgatni fogom, kiktul imaris
erttettem, mint kellestec az en vram le-
fusomban iarnom, miuel hogy az en ir-
galmas sz: atyamis, ki menbe vagyon,
nem az tisztatalansagra, hanem az sz:
eletre hit engemet, 1 *Thess*: 4. Bizonyara
el hiszem, hog enis az Istenec leanya, es
fia vagoc, es az Istenec szenti közöt, es
az vrbán valo vilagossag, *Ephes*: 5. es
hogy az Iesus Christusnac dragalatos
sz: vére, meg tisztította az en lelki es-
meretemet, az halalos bűnből, hog szol-
gation az élő Istenec, *Heb*: 9. Mert né-
volnec azért hala ado az vrnac, effele
dragalatos elő menetelemben, holot
minden pogán szüzeknec eleit vettem,
azert

TISZTES: KOSZOROIA. 186

azert szűkseg, hog niluan iariac az Iste-
nessegben, melyben kel nekem talaltat-
nom. Masodszor, ka szinten történet
szerint, effele szép igaz intesi az vr
Christusnac, es sz: Apostolinac nalam
nem volnanakis, kitul engem az en Iste-
nem meg oltalmazon, de megis inther-
ne engemet az én calendariomom, a-
uag az, az iras, melyben esztendőnkint
es naponkint föl vanac az szenteknec
neuec bizonyos napokba, es azoknac
historiai irua, melyec intenec engemet,
es vezetlenec az Istenessagre, es min-
den io erkölchre, mert azt hallom Ges-
trud, Fides, Spes, Charitas szűzec fe-
lől, hogy fölötte valasztot, es eleuenec
voltanac az Isten, es Christusnac esme-
retiben, es alhatatosfac az igazságnac
vallafaba. Azertis fölötte dichirtetnec

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

az ű tisztaságokért, irgalmasságokért,
io tetemeñekért, es nyaiasságokért, mel
lyel voltanac magokhoz hasonlo a
szonyemberekhez: Es miuel hogy az
neuezet io erkölchőkért az Añalzent
egyhaz mind ez ideig űket nagy diche
retbe, es tisztességbetartya, es oly re
mensegec vagyon, miuel hogy az Chri
stust tiszteltec, es elmertec, itilet nap
ian, es az öröc életben, Isten, es Chri
stus vrunc elöt, de az egész sz: angya
loc, es minden valasztottac elöt, nagy
bőchületec, es tisztességec lessen. Enis
bizónara hasonlo lehetec ű hozzáioe,
miuel hog meg keresztelt szűz vagoc,
es az vr Christusnac ieczettetet, mert
az hitben, es vallasban, de minden Iste
nességbe neki köteleztem magamat,
bizónara remellem, tudomis, hogy ha
buzo

TISTES: KOSZOROIA. 187

buzgon tussakodom, meg kezettetic
nekemis az tisztességnec, es iduösség
nec coronaia. Azert igyekezem, hogy
vtolso ne legyec, es laboc nyomdokita
köuetuen, Istenec segitsegeuel vgy ia
roc, es futoc, hogy az czelt el eryem.
Nemistudom, ez holnapban mit ki
uanec egyebet, mint ha az tisztasagos
szűz Marianac, minden szűzeknec tū
kőret, az en vramnac sz: anyat, kinec
iñepe napia ez honac 25. napian, vagon
ki bizonyos, es valasztot Istenességgel,
es hittel igaz alazatossággal, tisztalag
gal, es engedelmefféggel mutata ma
gat, az angyal elöt, ez ioszagokban kö
uethetnem: bizónara semit nem ketel
kednem, hog az en kised engedelmeff
segem, es keresztényeni szarandokfagom,
nem keuesbe lenne keduesb Isten elöt,

AZ KEREST: SZÜZEKNEC
es kellemetesb, az en Christusom által.
Harmadszer, szinten hasonlo, es effele
aitatos gondolatokat vehetne az szü
zec az ki keletne viragibul, vgy mint
az kec iuolat, midon keresic, szedic, es
koszoruba kötöc, es saarga viragot,
melyrül oda föl leg előszer szollec: es
az szüzekneccet két io erkölchehez ha
sonletuan, melyeket az lsten tisztessé
gehez, es igeihez való io kedüene ne
uezec, es melle helyhezterem az alaza
tossagot, mely két viragot, es io erköl
chöt, nem azért hoztam ot elől, hogy
chac oluassac, hanem azokrül, hog szün
telen elmelkedyenec, nem chac hogy
mi módon kössac az koszorut, őszue
szeduen az viragokat, hanem belölia
lelkeket, es szíueket, mint ekelsithessac,
az io erkölchel: mert ha iuolabul kö
töt,

TISZTES: KOSZORÓIA. 188
töt, auag egyéb trauafzi viragbul ekelsi
tet, koszorú nekül szegenlenec emörec
eleibe meñi az szüzec, főkeppen, midon
imar eleg viragot kaphatnac, midon
szépen mindenüt nilnac, es főkeppen
azon igyekeznec, es eröködne, hogy
azt meg köthessac, feieken tehesse, es
viselhesse: meñiuel inkább kel azon iare
nioc, hog szemeket, es lelkeket föl ekelsi
thessac, melybül sokkal több ekessé
nac kel ki ielenni ez külső czifranal. Im
harom eszközöt vagón az szüzekneccet,
minden holnapba, az io erkölchökneccet
tanulafara, es azoknac elmelkedeserül,
mint elő beszellem: az prädikatioe: szü
zekneccet innep napi: es az holnapoknac
viragi: melyeket az io erkölchökhöz
hasonletottunc. Azert, valamely hol
napba azoc nilnac, akcor azokrül az io
er.

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC
erkölchokrúl gondolkodhatnac, mely
eszközöket, ha vgyan bizónal követe-
nec az szüze, keiseg nekuligaz, es tö-
kelletes io erkölchűeknec hiűharyuc,
es tapasztraharyuc.

Nyolczadic vt, es eszköz, mely szük-
seg az iofzagoserkölchűknec koszo-
ru kötelesséhez, az aitaros kőnörges, es
segitseg hiuas, hogy ez lelki kötelezes
mely Christus, es az keresztien lelec kő-
zöt tamar, az keresztseghen, meg szen-
teltessec, es erőssitettesec. Mely szente-
lesnec ű chelekedetihez, es hasznanac el-
vetelehez, igen szűkségessec, az neue-
zet három rendbeli embereknek segitse-
gec, es allapatyoc, kiknek segitsegec fő-
löttebis kiuantatic, hogy az ű tanitas-
soc, vegezettesec, rendeltessec, es paran-
cholattyoc, hasznos, gyűmölchűs, es
gyű-

TISZTES: KOSZOROIA. 189
gyűkeres lehessen. De főkeppen az
szüzeket űnőn magokat illeti, sőt v-
gyan keszeriti azokat, kie iambor, es io
erkölchben kiuannac talaltatni, hogy
minden io lelki indulator, io erkölchre
szoktassac, azonis aitarotssan kőnőrdő-
gienec, minden dolgoc kőzöt, hog eze
az Istenes indulator, ű sz: földsege, sz:
Lelke által, neuelye ű beñec, es erőssi-
che: oly eszközöketis mutasson, mely-
lyec, minden ellenkedő okokat el ve-
gyen, hanem nagy engedelmesseghen,
az beñec el kezdet io indulator, az Is-
tennec akaratya szerint veghez vihes-
sec, minden ellen vetes, es torlo ingero-
les, ellen: mert az őrdög nem hűgszic, a-
zonis farad, hog mi nyeresegi legyűnc,
ki az mi vrunc laba ala vettetet vgyan,
de eze miuelheti, hog ha intessenec en.
b
gc

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

gedűnc, minden Istenessegű meg von
szon minket, es lelki esmeretűnket nag
vetekbe helyhezteti. Az vilagnac, ű
chalarsdagi nílvan vannac az ifiaknal,
chac szemeket nílssac föl, ű magokbanis
esmeric, minemű töredelmes edent vi
selyenec, es mely hamar meg chalata-
hainac: pelda az első Eua szűz, ki nagy
hamarsagal el hitettettec, es meg chalac
tec. Azert bizonyara, az buzgo, es aita
tos kőnőrges, az io erkőlchőknecc ko
szoru kötelséhez, igen szűkséges, hog
az szűzec egyes akarattal kőnőrógie
nec, az Añaszentegyhazzal, az ű ren-
dec szerent: az kic keresztényi dichire
teket tudnac, azt enekeluen, es egyeb
szép kőnőrgeseket az gűlekezeten, es
kiuűl chelekeduen, szép imadlagokat
monduan, melyec nem iszónodnac az

kec

TISZTES: KOSZOROIA. 190

kerestényi egyességrű, es vallastul, ha-
nem vgyan azon az ígekezet, noha kű
lőmb néluen, de az Istenec Egyházabá,
bizonyos, szép rendelt imadlagokban
meg talaltatic: azokat az kic olualni
tudgac, oluassac, es meg tanulyac, az
mint nem regen vyioñan az mi nélutū
kőn, sz: Agoñon doctornac szép i-
madsagit, az mi keresztény szűzeinc
kőnen kezekben vehetic, es kőnőróg
hetnec, melybűl az ifusag nag neuede-
kensegetis veheti az ű hitinec, iambor
erkőlchenec meg tartasara. De kőzön
segel az bőlchel ezt módhatyac cap: 8.
En atyamnac Istene, irgalmasságnac vo
ra, ki minden dolgaidat bőlchefege al-
tal vegesztet, enged azon bőlchefege-
det, ki mellettem legyen, es ne veís ha-
tra engemet, szolgaid kőzzűl.

b 2

Az

'AZ KEREST: SZÜZEKNEC

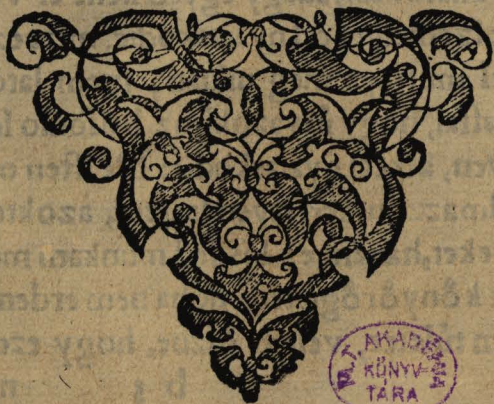
Az kilenczedic, es vtolsó eszközök,
auagy vtóc az kofzoru kötesben: az I-
stenes, iambor, tiszta személyekkel való
nyaiasságoc, es emberseges mulatassoc,
kiknec iambor hirec, neuec vagon,
minden emberseges iamboroc közöt.
Mert noha nemely leanzo, auagy ifiu,
termeszet szerent io, es mertekletes le-
gyen, mind az által, az feslet, es hituan
nyaiasság, es baratsagos gyakor tarsol-
kodas, es szabad belzed, meg compitia,
meg veszti, de vgyan semiué teszi az
termeszetnec io voltat, holot ifiu leuen-
vén vissza aggot emberec közöt neue-
kedic föl, neha hituan feslet órmekec,
es ifiac közöt garapodic, es erősfődic
meg. Vilzontac olyac talaltathatnac,
kic noha természet szerint faytalanok-
ka neuekettenec, de az iambor, es em-
ber.

TISZTES: KOSZORUJA. 191

berséges venec közöt, iol neuekednec
föl: Azert szoktac mondani, köz be-
szedbe, hogy ha valakinec erkölchet
nem esmered, tekinchd meg kiuel nya-
iaskodic. De hogy sz: Agoston do-
ctornac mondassaua! vegezzem el az
kofzoru köteft, bizonynyara igazat
mond, hogy soha nagyob esztelen, es
balgatag leanzo nem lehet, mint, az ki
az fertelmes niluan való gonosz aszo-
nyallatokkal, auagy egyeb kent el ve-
ret személyekkel nyaiaskodic, mert ez-
zel mutatya meg niluan, szem latos
massal, hogy úis azokhoz hasonlo le-
gyen, kikkel nyaiaskodic: De Isten ol-
talmazzon keresztien szüvec, azoktúl
titeket, hanem ez kisdéd munkám mel-
let könyörögietec, noha nem erdem-
lem tületec, velem őszue, hogy ezen

A Z KEREST: SZŰZEKNEC

nevezet sz: Agoston doctornac kőn-
nyörgesse, ez én munkamatis valami
az, foglalya magaban, melyet ű igazan
hagot, ig iruan, *de Trin: ca: vlt: vram* Isté
egy haromsag Isten, valamit mondor
tam ezek őnuekbe, az tiedbül, esmeriec
az tieid: valamit penig az enima-
ból szolottam, bochasd meg azt,
az tieidis meg bochassanac,
Amen.

TISTES: KOSZOROIA. 192

PSAL: CVIII.

*Vallasteszec az vrnac veg-
betetlenül aiakimban.*

*Es sokaknack őzepette di-
cherem űter.*

AZ KERESZTYEN SZŰ-
zeknec tisztességes koszorója.

LVASSVC amaz régi
Remete szent Antalról, *Arbas*
in vita Anthonij, hogy az pus-
ztából ki jüven, sőt fő tudósokkal
szembe ment, kik űtet tudatlannac tar-
tottac, miuel hogy azt aletanac, hogy
könyvei nem volnana: de űket meg-
győzte, es az Christus hitire teretette.
Mely bölcheséget, kecség nekül ez kil-
fő teremphet allatoknac szépségeből
vet, gondolkoduan az főlleges Istene-
nec hatalmasságarol, melyet meg tapa-
sztalt

TISZTES: KOSZORÓJA. 2

szalt ez kilső allatokban, kikben ige-
nis gyönyörködör, *Hieron: in vita*
Hilarious; vgy hogy ez világ kerekse-
genec szépsége, elég nagy könyű le-
hetet ű neki, az az, az Istennec terem-
tet allati, es minden dolgoknac termé-
szeti, melyből az Istent meg esmerhet-
ne, az írtzagos dolgoknac, es feslet er-
kölcöknek kepet meg tapasztalhatna,
es minden iot tanulhatna. Mely chele-
kedetiuel űiol igyekezet, mint egyeb
sőt szent iambor fő embereknek irásis
niluan ielenit igen ionac lenni, az ter-
remphet allatokrol valo gondolko-
dast, miuel hogy az teremptőnec esme-
retire viszi az embert, es igaz tisztele-
tíre. ű maga vrunc Christusis halgato-
it, ezen teremphet allatoknac nezelese,
es követelesre indet, midőn az kigyó-
nac

AZ KERESZT: SZÜZEKNEC

kezről keze adatot tudománybul, az
Euangeliombul, az oltari szentseggel,
igazan való eleffel, az mint Christus
vrunc hatta, es rendelte, könyven veg
hez vihetic. Azert ha valamely szűz
meg ezt meg nem találta ez fűves ker-
tet, kiúnyais meg lelnei, magauál bizo-
nyossan el higye, hogy soha anni iofza-
gos chelekedetet nem miúelhet, bár az
termeszet folyással chelekedge azt,
mely Isten előt kedues legyen, ha az
Anyaszentegyház kiúul chelekeszi, mi-
uel hogy kiúulotte ninchen az idűő-
seg, mert chac ot vagyon az igaz hit,
es valahol az igaz hit nem találatic, le-
hetetlen, hogy ot idűősségre való io er-
kölchőc, es chelekedetec következenc.

AZ VETEMENYES

agyac.

EZ

TISZTEST: KOSZOROJA. 8

EZ szép kertben három rendbeli
vetemenyes agyac vannac, melyek
ben az io erkölchőknek viragit szűk-
seg keresniec: Az az, szűkseg, hog az
Anyaszentegyházban három tanító me-
stert vegyenec eleikbe, kiktul az io er-
kölchőt meg tanulhassac. Az első á-
gyat neuezhetyuc természet rendelese-
nec, auagy oktataffanac, melyből az re-
gi pogany szűzec, mostanis minden o-
kos alszonyallat, ű magát tisztességre,
embersegre, természet szerint oktatia,
es vezérli: Mely vetemenyes ágyat, az
főlleges Isten ű maga plantala, es vete-
az teremptesbe, tulaydon hasonlatos-
lagara, Gen: 1, es draga okossággal, er-
telemmel, engedelmesseggel, es min-
den iofzagos chelekedettel, az első szű-
zet Euat főlekesite, ki vran idűuel

B 4

kő

AZ KEREST: SZÜZEKNEC

köuerkeztene, es plantaltattanac az
töb szüze, es szemermes affonyalla-
toc. Ez egyetlen egy ágy pengig, anni
füueket hozot vala az első szüz Eva-
nac, hogy holtaig az io erkölchnec, es
Isteni felelemnec korszoruiat köthette
volna, ha chalardsagtul magat oltala-
mazta volna, de miuel hogy az alnok-
sagnac, es minden io erkölch ellensege-
nec engede az ördög nec, es az neki a-
dot vilagossaggal nem akara meg ele-
gedni, Gen: 3. rettenetes esetiuel, oly
fertelmes, es iszonyu börtorianokat, es
foito füueket fogada ez viragos ágy-
ba, hogy az természet nec minden ren-
deleset meg ferteztette, mert az erte-
lemnec, szü nec, es akarata nec minden
viragit, es füueit, az io erkölchnec tel-
lyes rosait meg fonyasztta, es gyükere-
rül

TISZTES: KOSZOROIA. 9

rül le hullata, vgy annira, hogy egy,
vagy két iofzagos erkölchnec meg fo-
nyat gyükere nala aleg maradna, fo-
keppen az első tablan meg ieczet io-
ban: Mind az által, az fölsöges Isten
vissontac az Anyaszentegyhazba, sz-
jelke által el keszte az vyionnan szüle-
tekbe, es kerestetekbe ez viragos agat
epeteni, es lassan lassan naponkiut ki-
kezdne, fakadni, az plantaltatot meg
heruat füuec, es gyükerec, az okossag-
nac vilagossaga meg kezd tisztulni, az
az, az akarat, es szü nec indulati, enge-
delmesbec Istenekhez, es felebaratia-
hoz. Añakokaert az keresztien szüz le-
anzo, az ű természetit, es lelki esmeretit
köñen be vetheti, szép füuekcel, es mi-
dolog legyen tisztelleges, mi nem, meg
esmerheti azokbul az pogany irasok-
B 5 bul,